

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja

Druk nr 2771

Warszawa, 4 maja 2018 r.

Pan

Marek Kuchciński

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o pomocy osobom niesamodzielnym.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy panią poseł Marzenę Okła-Drewnowicz.

(-) Paweł Arndt; (-) Anna Białkowska; (-) Krzysztof Brejza; (-) Małgorzata Chmiel; (-) Janusz Cichoń; (-) Zofia Czernow; (-) Andrzej Czerwiński; (-) Waldy Dzikowski; (-) Krzysztof Gadowski; (-) Kinga Gajewska; (-) Elżbieta Gapińska; (-) Elżbieta Gelert; (-) Artur Gierada; (-) Cezary Grabarczyk; (-) Andrzej Halicki; (-) Marek Hok; (-) Maria Małgorzata Janyska; (-) Bożena Kamińska; (-) Joanna Kluzik-Rostkowska; (-) Zbigniew Konwiński; (-) Tomasz Kostuś; (-) Tomasz Lenz; (-) Izabela Leszczyna; (-) Arkadiusz Marchewka; (-) Izabela Katarzyna Mrzygłocka; (-) Arkadiusz Myrcha; (-) Sławomir Neumann; (-) Tomasz Piotr Nowak; (-) Mirosława Nykiel; (-) Marzena Okła-Drewnowicz; (-) Małgorzata Pępek; (-) Sławomir Jan Piechota; (-) Kazimierz Plocke; (-) Leszek Ruszczyk; (-) Krystyna Sibińska; (-) Bogusław Sonik; (-) Paweł Suski; (-) Tomasz Szymański; (-) Cezary Tomczyk; (-) Ryszard Wilczyński; (-) Wojciech Wilk.

U S T A W A

z dnia

o pomocy osobom niesamodzielnym

DZIAŁ I

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa:

- 1) świadczenia z tytułu niesamodzielnności, postępowanie w sprawie przyznania świadczeń, zasady ich realizacji i finansowania;
- 2) uprawnienia pracownicze związane ze sprawowaniem opieki nad osobami niesamodzielnymi;
- 3) usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze, zasady i kontrolę ich świadczenia;
- 4) zasady prowadzenia przeszkoleń z zakresu opieki nad osobą niesamodzielną;
- 5) Radę do spraw Osób Niesamodzielnnych.

Art. 2. Ilekcroć w ustawie jest mowa o:

- 1) osobie niesamodzielnnej – oznacza to osobę, w stosunku do której wydano orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, ze wskazaniem na stopień niesamodzielnności, w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046 r. oraz z 2017 r. poz. 777, 935 i 1428);
- 2) osobie bliskiej – oznacza to osobę sprawującą osobiście nieodpłatną opiekę nad osobą niesamodzielną;
- 3) teleopiecc – oznacza to usługę mającą na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobom niesamodzielnym, świadczoną z wykorzystaniem systemu powiadamiania i monitoringu elektronicznego;
- 4) czeku opiekuńczym – oznacza to dokument, w którym osoba niesamodzielnna poleca gminie dokonanie na rzecz podmiotu świadczącego usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze, zapłaty za te usługi;
- 5) książeczce czekowej – oznacza to zbiór wydanych przez gminę zindywidualizowanych blankietów czeków opiekuńczych;

- 6) asystencie osoby niesamodzielnej – oznacza to osobę świadczącą usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze w formie opieki domowej na rzecz nie więcej niż 3 osób niesamodzielnych, sprawującą osobiście opiekę nad tymi osobami.

DZIAŁ II

Świadczenia z tytułu niesamodzielności

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 3. Świadczeniami z tytułu niesamodzielności są:

- 1) świadczenie pielęgnacyjno-opiekuńcze;
- 2) refundacja kosztów teleopieki;
- 3) refundacja kosztów usług pielęgnacyjno-opiekuńczych, zwana dalej „opieką zastępczą”.

Art. 4. Przyznanie i realizacja świadczeń z tytułu niesamodzielności oraz kontrola świadczenia usług pielęgnacyjno-opiekuńczych jest zadaniem własnym gminy wykonywanym jako zadanie pomocy społecznej.

Art. 5. 1. W przypadku marnotrawienia świadczeń z tytułu niesamodzielności lub ich wykorzystania niezgodnie z celem na jaki zostały przyznane, ośrodek pomocy społecznej uchyla decyzję o przyznaniu świadczenia.

2. Przepis art. 104 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769) stosuje się odpowiednio.

Rozdział 2

Świadczenie pielęgnacyjno-opiekuńcze

Art. 6. Świadczenie pielęgnacyjno-opiekuńcze przyznaje się osobie niesamodzielnej na pokrycie kosztów usług pielęgnacyjno-opiekuńczych.

Art. 7. Świadczenie pielęgnacyjno-opiekuńcze przyznaje się osobie niesamodzielnej nieposiadającej osoby bliskiej, sprawującej opiekę nad osobą niesamodzielną albo osób bliskich sprawujących opiekę nad osobą niesamodzielną wspólnie, co najmniej w wymiarze ustalonym zgodnie z art. 6b ust. 5–7 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, zwanym dalej „wymiarom odpowiednim dla stopnia niesamodzielności”.

Art. 8. W przypadku, gdy osoba niesamodzielną posiada osobę bliską sprawującą opiekę nad osobą niesamodzielną albo osoby bliskie sprawujące opiekę nad osobą niesamodzielną wspólnie, w wymiarze mniejszym niż wymiar odpowiedni dla danego stopnia niesamodzielnosci, świadczenie pielęgnacyjno-opiekuńcze przyznaje się pod warunkiem:

- 1) odbycia odpowiednio przez osobę bliską albo osoby bliskie przeszkolenia z zakresu opieki nad osobą niesamodzielną,
- 2) pozostawania osób bliskich, innych niż osoby uczące się, w stosunku zatrudnienia, podejmowania przez te osoby innej pracy zarobkowej, lub wykonywania przez nie działalności gospodarczej.

Art. 9. Osoba niesamodzielną, której przyznano świadczenie pielęgnacyjno-opiekuńcze ma prawo do pokrycia tych kosztów przez gminę co miesiąc, do wysokości, o której mowa w art. 21.

Art. 10. 1. Osoba niesamodzielną poleca gminie dokonanie zapłaty za usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze zrealizowane w danym miesiącu.

2. Gmina dokonuje zapłaty za usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze podmiotowi świadczącemu te usługi po przedstawieniu przez niego czeku opiekuńczego.

3. Przepisy księgi III tytułu XXXVII działu I w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2017 r. poz. 459, 933 i 1132) stosuje się odpowiednio.

Art. 11. 1. Osoba niesamodzielną poleca gminie dokonanie zapłaty za usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze, wykorzystując blankiet czeku opiekuńczego.

2. Gmina dokonuje zapłaty za usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze w terminie 7 dni od przedstawienia czeku opiekuńczego.

Art. 12. Odmowa dokonania zapłaty za usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze następuje w drodze decyzji.

Art. 13. 1. Świadczenie pielęgnacyjno-opiekuńcze przyznaje się także osobie niesamodzielną kierowanej do domu pomocy społecznej na podstawie art. 54 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, na zasadach określonych w tej ustawie.

2. Świadczenie pielęgnacyjno-opiekuńcze można przyznać także na opłacenie kosztów pobytu w placówkach, o których mowa w art. 51, art. 51a, art. 52 i art. 53 ustawy o pomocy społecznej.

3. Przepisów art. 10–12, art. 14, art. 16 i art. 18 nie stosuje się.

Art. 14. Do wniosku o przyznanie świadczenia pielęgnacyjno-opiekuńczego dołącza się w szczególności:

- 1) oświadczenie osoby niesamodzielnej o nieposiadaniu osób bliskich sprawujących opiekę nad osobą niesamodzielną w wymiarze odpowiednim dla stopnia niesamodzielności;
- 2) oświadczenie osoby bliskiej lub osób bliskich o sprawowaniu opieki nad osobą niesamodzielną w wymiarze mniejszym niż wymiar odpowiedni dla stopnia niesamodzielności;
- 3) inne dokumenty, w tym dokumenty potwierdzające zatrudnienie osób wspólnie zamieszkujących z osobą niesamodzielną i osób bliskich.

Art. 15. Świadczenie pielęgnacyjno-opiekuńcze można przyznać z urzędu.

Art. 16. 1. Przyznanie świadczenia pielęgnacyjno-opiekuńczego poprzedza się przeprowadzeniem wywiadu środowiskowego.

2. Wywiad środowiskowy przeprowadza pracownik socjalny.

3. Przepisy art. 107 ust. 1, 4, 4a, 5b oraz 5d ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej stosuje się odpowiednio.

Art. 17. 1. Świadczenie pielęgnacyjno-opiekuńcze przyznaje się do końca okresu, na jaki osobie niesamodzielnej zostało wydane orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności.

2. Zmiana decyzji o przyznaniu świadczenia pielęgnacyjno-opiekuńczego może nastąpić w każdym czasie na wniosek osoby niesamodzielnej albo z urzędu.

3. Odpis decyzji o przyznaniu lub zmianie świadczenia pielęgnacyjno-opiekuńczego ośrodek pomocy społecznej przesyła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 18. Wraz z decyzją o przyznaniu świadczenia pielęgnacyjno-opiekuńczego osoba niesamodzielna otrzymuje książeczkę czekową.

Art. 19. 1. W przypadku zbiegu u jednej osoby prawa do świadczenia pielęgnacyjno-opiekuńczego z:

- 1) prawem do zasiłku pielęgnacyjnego, o którym mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1518, z późn. zm.¹⁾), osobie tej przysługuje świadczenie pielęgnacyjno-opiekuńcze albo zasiłek pielęgnacyjny,

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 1579 oraz z 2017 r. poz. 60, 624, 777, 1321, 1428 i 1543).

- 2) prawem do dodatku pielęgnacyjnego, o którym mowa w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2017 r. poz. 1383 i 1386) oraz ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2016 r. poz. 277 i 2043 oraz z 2017 r. poz. 2, 624 i 715), osobie tej przysługuje świadczenie pielęgnacyjno- opiekuńcze albo dodatek pielęgnacyjny
- według własnego wyboru.

Art. 20. Świadczenie pielęgnacyjno-opiekuńcze nie przysługuje osobie niesamodzielnej, której osoba bliska pobiera:

- 1) specjalny zasiłek opiekuńczy lub świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, przyznane na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych;
- 2) zasiłek dla opiekunów, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2016 r. poz. 162 i 972 oraz z 2017 r. poz. 1428).

Art. 21. Wysokość pokrywanych przez gminę miesięcznych kosztów usług opiekuńczych wynosi:

- 1) 48% najniższego wynagrodzenia z 2018 r. – dla osoby niesamodzielnej o ustalonym pierwszym stopniu niesamodzielności;
- 2) 38% najniższego wynagrodzenia z 20018 r. – dla osoby niesamodzielnej o ustalonym drugim stopniu niesamodzielności;
- 3) 28,5 % najniższego wynagrodzenia z 2018 r. – dla osoby niesamodzielnej o ustalonym trzecim stopniu niesamodzielności.

Art. 22. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, wzór książeczki czekowej oraz blankietu czeku opiekuńczego, a także sposób zindywidualizowania blankietu czeku opiekuńczego, biorąc pod uwagę zróżnicowanie wysokości pokrywanych kosztów usług pielęgnacyjno- opiekuńczych w zależności od stopnia niesamodzielności oraz konieczność zabezpieczenia czeku przed sfałszowaniem.

Art. 23. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, sposób przeprowadzania wywiadu środowiskowego, miejsce i terminy jego przeprowadzania, wzór kwestionariusza wywiadu oraz wzory oświadczeń, o których mowa w art. 14 pkt 1 i 2, mając na uwadze kompletność danych niezbędnych do przyznania świadczenia pielęgnacyjno- opiekuńczego oraz potrzebę kontroli ośrodka pomocy społecznej

nad świadczeniem usług pielęgnacyjno-opiekuńczych, a także uwzględniając sytuacje, w których wypełnia się jedynie poszczególne części kwestionariusza wywiadu.

Art. 24. W przypadku, o którym mowa w art. 86 ust. 1 pkt 2 lub 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077) minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi w drodze rozporządzenia, na dany rok, wysokość pokrywanych przez gminę miesięcznych kosztów usług opiekuńczych, w podziale na poszczególne stopnie niesamodzielności, tak aby zapewnić ciągłość pokrywania przez gminę miesięcznych kosztów usług opiekuńczych.

Rozdział 3

Pozostałe świadczenia z tytułu niesamodzielności

Art. 25. 1. Osobie niesamodzielnej przysługuje prawo do refundacji kosztów teleopieki, jeżeli:

- 1) osoba niesamodzielna jest w stanie używać urządzeń niezbędnych przy świadczeniu teleopieki;
- 2) teleopieka jest konieczna dla zapewnienia bezpieczeństwa osobie niesamodzielnej.

2. Koszty teleopieki refunduje się, miesięcznie, w wysokości ich poniesienia, nie więcej jednak niż do kwoty odpowiadającej 10% kwoty, o której mowa w art. 21 pkt 1, bez względu na stopień niesamodzielności osoby niesamodzielnej.

3. W przypadku, gdy osoba niesamodzielna posiada osobę bliską sprawującą opiekę nad osobą niesamodzielną albo osoby bliskie sprawujące opiekę nad osobą niesamodzielną wspólnie, refundację kosztów teleopieki przyznaje się pod warunkiem odbycia odpowiednio przez osobę bliską albo osoby bliskie przeszkolenia z zakresu opieki nad osobą niesamodzielną.

Art. 26. 1. Osobie niesamodzielnej przysługuje opieka zastępcza, za okres w którym osoba bliska sprawująca opiekę nad osobą niesamodzielną w wymiarze odpowiednim dla stopnia niesamodzielności:

- 1) przebywała na urlopie wypoczynkowym;
- 2) korzystała z leczenia szpitalnego;
- 3) korzystała z leczenia uzdrowiskowego lub rehabilitacji uzdrowiskowej;
- 4) została skierowana przez lekarza na rehabilitację leczniczą, w zakresie lub miejscu uniemożliwiającym osobiste sprawowanie opieki.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również, jeżeli opiekę nad osobą niesamodzielną łącznie w wymiarze odpowiednim dla stopnia niesamodzielności sprawuje więcej niż jedna osoba

bliska. Opieka zastępcza przysługuje, jeżeli warunek, o którym mowa w ust. 1 spełnia przynajmniej jedna spośród osób bliskich.

3. Okres za jaki przyznaje się opiekę zastępczą nie może przekroczyć w roku kalendarzowym:

- 1) 26 dni roboczych w przypadku osób niesamodzielnych o pierwszym i drugim stopniu niesamodzielności;
- 2) 21 dni roboczych w przypadku osób niesamodzielnych o trzecim stopniu niesamodzielności.

4. Opieka zastępcza nie może przekroczyć wysokości pokrywanych przez gminę miesięcznych kosztów usług opiekuńczych.

5. Opieka zastępcza nie przysługuje osobie niesamodzielnej, której przyznano świadczenie pielęgnacyjno-opiekuńcze.

6. Opiekę zastępczą przyznaje się pod warunkiem odbycia przez osobę bliską albo osoby bliskie przeszkolenia z zakresu opieki nad osobą niesamodzielną.

DZIAŁ III

Uprawnienia pracownicze osób bliskich

Art. 27. 1. Pracodawca zatrudniający:

- 1) osobę bliską, na wniosek tej osoby, udziela jej urlopu bezpłatnego w celu sprawowania opieki nad osobą niesamodzielną, w wymiarze do 6 miesięcy.
- 2) osobę sprawującą osobiście nieodpłatną opiekę nad niebędącym osobą niesamodzielną, długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny, na wniosek tej osoby, udziela jej urlopu bezpłatnego w celu sprawowania opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny, w wymiarze do 6 miesięcy.

2. Łączny wymiar urlopu, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 i urlopu, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 nie może przekroczyć 6 miesięcy.

Art. 28. 1. Prawo do urlopu, o którym mowa w art. 27 ust. 1 przysługuje osobie zatrudnionej co najmniej 6 miesięcy. Do okresu zatrudnienia wlicza się poprzednie okresy zatrudnienia.

2. Urlop może być wykorzystany najwyżej w 4 częściach.

3. Na wniosek pracownika umotywowany ważnymi przyczynami pracodawca jest obowiązany przesunąć terminu wykorzystania urlopu.

4. W razie ustalenia, że pracownik trwale zaprzestał sprawowania opieki nad osobą niesamodzielną albo nad niebędącym osobą niesamodzielną, długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny, pracodawca:

1) wzywa pracownika do stawienia się do pracy w terminie przez siebie wskazanym, nie później jednak niż w ciągu 30 dni od dnia powzięcia takiej wiadomości i nie wcześniej niż po upływie 3 dni od dnia wezwania;

2) może wypowiedzieć albo rozwiązać umowę o pracę.

5. Przepisy art. 186² § 1, art. 186³, art. 186⁴, art. 186⁵ i art. 186⁸ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 1666, 2138 i 2255 oraz z 2017 r. poz. 60 i 962), zwany dalej Kodeksem pracy, stosuje się odpowiednio.

6. Przepisu art. 174 § 3 Kodeksu pracy nie stosuje się.

7. Konieczność sprawowania opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny stwierdza lekarz ubezpieczenia zdrowotnego w zaświadczeniu wydanym nie wcześniej niż 14 dni przed złożeniem wniosku o udzielenie urlopu bezpłatnego.

Art. 29. 1. Pracodawca zatrudniający osobę bliską, na wniosek tej osoby, obniża jej wymiar czasu pracy do wymiaru wskazanego we wniosku, nie niższego niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy, na okres wskazany we wniosku, nie dłuższy niż jeden rok.

2. Przepis art. 186⁷ Kodeksu pracy stosuje się odpowiednio.

Art. 30. 1. Pracodawca zatrudniający osobę bliską, nie może bez zgody osoby bliskiej, zatrudniać jej w godzinach nadliczbowych, w porze nocnej, w systemie czasu pracy, o którym mowa w art. 139 Kodeksu pracy oraz delegować jej poza stałe miejsce pracy.

2. Uprawnienie, o którym mowa w ust. 1 przysługuje w okresie 2 lat, od dnia powołania się na nie po raz pierwszy przed pracodawcą.

Art. 31. 1. Pracodawca zatrudniający osobę bliską, na wniosek tej osoby, zmienia rozkład czasu pracy w sposób umożliwiający wykonywanie pracy poza porą nocną, a jeżeli jest to niemożliwe lub niecelowe, przenosi osobę bliską do innej pracy, której wykonywanie nie wymaga pracy w porze nocnej.

2. W razie braku możliwości zmiany rozkładu czasu pracy lub przeniesienia do innej pracy pracodawca jest obowiązany zwolnić osobę bliską z obowiązku świadczenia pracy na czas nie dłuższy niż 6 miesięcy.

Art. 32. 1. Uprawnienia, o których mowa w art. 27 ust. 1 pkt 1, art. 29 ust. 1, art. 30 i art. 31 przysługują osobie bliskiej sprawującej opiekę w wymiarze odpowiednim dla stopnia niesamodzielności.

2. Warunek, o którym mowa w ust. 1 uważa się za spełniony, jeżeli opiekę nad osobą niesamodzielną łącznie w wymiarze odpowiednim dla stopnia niesamodzielności sprawuje więcej niż jedna osoba bliska.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2 uprawnienie przysługuje jednej spośród osób bliskich.

Art. 33. Minister właściwy do spraw pracy po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, tryb udzielania urlopów, o których mowa w art. 27 ust. 1 oraz wydawania zaświadczenia o konieczności sprawowania opieki, o którym mowa w art. 28 ust. 7, biorąc pod uwagę potrzebę zapewnienia normalnego toku pracy w zakładzie pracy.

DZIAŁ IV

Świadczenie usług pielęgnacyjno-opiekuńczych

Rozdział 1

Usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze

Art. 34. 1. Usługami pielęgnacyjno-opiekuńczymi są: podstawowa pielęgnacja ciała, pomoc w odżywianiu, poruszaniu, przemieszczaniu oraz prowadzeniu i zaopatrzeniu gospodarstwa domowego.

2. Podstawowa pielęgnacja ciała obejmuje, w szczególności czynności polegające na utrzymaniu higieny ciała, w tym związane z wydalaniem oraz niezbędne zabiegi kosmetyczne.

3. Pomoc w odżywianiu obejmuje w szczególności przygotowanie posiłku oraz udzielenie pomocy przy jego spożywaniu.

4. Pomoc w poruszaniu i przemieszczaniu obejmuje, w szczególności zmianę ułożenia ciała, przemieszczanie w obrębie mieszkania, ubieranie i rozbieranie, w przypadku, gdy osoba niesamodzielna nie jest w stanie tego dokonać własnymi siłami.

5. Pomoc w prowadzeniu i zaopatrzeniu gospodarstwa domowego jest usługą pielęgnacyjno-opiekuńczą, jedynie gdy jest wykonywana na rzecz osoby samotnej albo w sytuacji, gdy osoby wspólnie zamieszkujące z osobą niesamodzielną nie mogą podjąć się prowadzenia i zaopatrzenia gospodarstwa domowego.

Art. 35. Usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze świadczone są na podstawie umowy o świadczenie usług opiekuńczych.

Art. 36. 1. Przez umowę o świadczenie usług pielęgnacyjno-opiekuńczych podmiot świadczący usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze zobowiązuje się do świadczenia usług pielęgnacyjno-opiekuńczych, a osoba niesamodzielna do zapłaty wynagrodzenia.

2. Umowa określa poszczególne usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze ze wskazaniem czasu i miejsca świadczenia usług.

3. Do umowy stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zlecenia.

4. Umowa wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności.

Art. 37. Umowę o świadczenie usług pielęgnacyjno - opiekuńczych sporządza się co najmniej w trzech egzemplarzach, po dwóch dla każdej ze stron oraz jednym, który osoba niesamodzielna, której przyznano świadczenie pielęgnacyjno- opiekuńcze jest obowiązana przekazać do ośrodka pomocy społecznej właściwego w sprawie przyznania świadczenia pielęgnacyjno-opiekuńczego.

Art. 38. Usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze mogą być świadczone w formie opieki domowej lub opieki instytucjonalnej.

Art. 39. Opieka instytucjonalna polega na świadczeniu usług pielęgnacyjno-opiekuńczych w ośrodkach pobytu dziennego lub ośrodkach pobytu całodobowego.

Art. 40. Świadczący usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze są obowiązani do świadczenia tych usług na poziomie określonym w standardzie usług pielęgnacyjno-opiekuńczych.

Art. 41. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, standard usług pielęgnacyjno-opiekuńczych, biorąc pod uwagę ich rodzaj, zakres, minimalny czas trwania czynności wchodzących w zakres usług opiekuńczych oraz zapewnienie poziomu usług odpowiedniego do stopnia niesamodzielności.

Art. 42. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, wzór umowy o świadczenie usług pielęgnacyjno-opiekuńczych, biorąc pod uwagę konieczność wyszczególnienia świadczonych usług oraz wyróżnienia stopnia niesamodzielności osoby niesamodzielnej.

Rozdział 2

Podmioty świadczące usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze

Art. 43. Usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze może świadczyć podmiot:

- 1) który nie posiada zaległości z tytułu podatków, składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych;
- 2) niekarany za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe lub, w przypadku podmiotu będącego osobą prawną lub jednostką organizacyjną niebędącą osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, podmiot którego członkowie zarządu lub osoby uprawnione do jej reprezentowania nie byli karani za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 3) który jest opiekunem profesjonalnym lub który zatrudnia opiekunów profesjonalnych;
- 4) posiadający tytuł prawny do lokalu, w którym świadczy usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze – w przypadku świadczenia usług w formie opieki instytucjonalnej.

Art. 44. Opiekunem profesjonalnym może być osoba, która:

- 1) daje rękojmię należytego sprawowania opieki nad osobą niesamodzielną;
- 2) nie jest pozbawiona władzy rodzicielskiej lub władza rodzicielska nie została jej zawieszona ani ograniczona;
- 3) nie została skazana za przestępstwo umyślne lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 4) posiada kwalifikacje niezbędne do sprawowania opieki nad osobą niesamodzielną potwierdzone dyplomem lub świadectwem ukończenia wyższej lub ponadgimnazjalnej szkoły o profilu medyczno-społecznym albo dyplomem potwierdzającym kwalifikacje zawodowe lub świadectwem potwierdzającym kwalifikacje w zawodzie w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59 i 949).

Art. 45. Wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie świadczenia usług pielęgnacyjno-opiekuńczych jest działalnością regulowaną w rozumieniu ustawy z dnia ... lutego 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. poz. ...) i wymaga uzyskania wpisu w Rejestrze podmiotów świadczących usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze.

Art. 46. Rejestr podmiotów świadczących usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze prowadzi wojewoda właściwy ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę podmiotu świadczącego usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze.

Art. 47. 1. Rejestr podmiotów świadczących usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze zawiera:

- 1) firmę, oznaczenie siedziby oraz adres podmiotu świadczącego usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze;
- 2) numer pod jakim podmiot wpisany jest do rejestru;
- 3) numer identyfikacji podatkowej NIP;
- 4) wskazanie miejsca lub miejsc wykonywania działalności gospodarczej.

2. Rejestr jest prowadzony w formie elektronicznej.

Art. 48. 1. Wniosek o wpis do Rejestru podmiotów świadczących usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze zawiera:

- 1) oznaczenie firmy, siedziby i adresu podmiotu świadczącego usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze;
- 2) numer identyfikacji podatkowej NIP;
- 3) numer w rejestrze przedsiębiorców albo w Krajowym Rejestrze Sądowym;
- 4) wskazanie miejsca lub miejsc wykonywania działalności gospodarczej.

2. Wraz z wnioskiem podmiot świadczący usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze składa oświadczenie następującej treści: „Oświadczam, że dane zawarte we wniosku o wpis do Rejestru podmiotów świadczących usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze są kompletne i zgodne z prawdą oraz, że znane mi są i spełniam warunki wykonywania działalności gospodarczej w zakresie świadczenia usług pielęgnacyjno-opiekuńczych, określone w ustawie z dnia ... o pomocy osobom niesamodzielnym.”.

3. Oświadczenie składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli o następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

Art. 49 1. Wojewoda jest obowiązany dokonać wpisu do Rejestru podmiotów świadczących usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze w terminie 14 dni od dnia wpływu wniosku o wpis.

2. Jeżeli wojewoda nie dokona wpisu w terminie, o którym mowa w ust. 1, a od dnia wpływu do niego wniosku upłynęło 14 dni, podmiot zamierzający świadczyć usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze może rozpocząć działalność. Nie dotyczy to przypadku, gdy wojewoda wezwał ten podmiot do uzupełnienia wniosku o wpis nie później niż przed upływem

7 dni od dnia jego otrzymania. W takiej sytuacji termin, o którym mowa w zdaniu pierwszym, biegnie odpowiednio od dnia wpływu uzupełnienia wniosku o wpis.

Art. 50. Wojewoda prostuje z urzędu wpis do rejestru zawierający oczywiste błędy lub niezgodności ze stanem faktycznym.

Art. 51. 1. Wojewoda wydaje decyzję o zakazie wykonywania przez podmiot świadczący usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze działalności objętej wpisem, w przypadku gdy:

- 1) podmiot świadczący usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze złożył oświadczenie, o którym mowa w art. 48 ust. 2. 2, niezgodne ze stanem faktycznym;
- 2) podmiot świadczący usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze nie usunął naruszeń warunków wymaganych prawem do wykonywania działalności regulowanej w wyznaczonym przez wojewodę terminie;
- 3) stwierdzi rażące naruszenie warunków wymaganych prawem do wykonywania działalności regulowanej przez podmiot świadczący usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze.

2. Decyzja podlega natychmiastowemu wykonaniu.

3. Przed wydaniem decyzji na podstawie ust. 1 pkt 2 wojewoda wzywa podmiot świadczący usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze do usunięcia naruszeń warunków wymaganych prawem do wykonywania działalności regulowanej w wyznaczonym terminie.

Art. 52. 1. Wojewoda wykreśla z urzędu, w drodze decyzji, wpis w rejestrze w przypadku:

- 1) wydania decyzji, o której mowa w art. 51 ust. 1;
- 2) wydania prawomocnego orzeczenia zakazującego przedsiębiorcy wykonywania działalności objętej wpisem;
- 3) gdy wobec podmiotu świadczącego usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze ukończono postępowanie likwidacyjne albo upadłościowe obejmujące likwidację majątku upadłego.

2. Przepis ust. 1 pkt 1 stosuje się odpowiednio, w przypadku gdy podmiot świadczący usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze wykonuje działalność gospodarczą objętą wpisem także na podstawie wpisów do innych rejestrów działalności regulowanej w tym samym zakresie działalności gospodarczej.

Art. 53. 1. Podmiot świadczący usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze jest obowiązany zgłaszać do wojewody prowadzącego Rejestr podmiotów świadczących usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze wszelkie zmiany danych wpisanych do rejestru oraz informować o zaprzestaniu działalności.

2. Informacja o zmianie danych wpisanych do rejestru jest podstawą do dokonania zmiany danych w rejestrze.

3. Informacja o zaprzestaniu prowadzenia działalności jest podstawą do wykreślenia wpisu do rejestru.

Art. 54. 1. Podmiot świadczący usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze, wpisany do Rejestru podmiotów świadczących usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze, przedstawia wojewodzie prowadzącemu rejestr informację o świadczonych w danym roku usługach pielęgnacyjno-opiekuńczych w terminie do dnia 31 stycznia roku następnego.

2. Informacja zawiera:

- 1) wskazanie rodzaju usług jakie były świadczone osobom niesamodzielnym;
- 2) liczbę osób, na rzecz których świadczone były usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze, z podziałem na płeć i wiek osób niesamodzielnych.

3. Wojewoda na podstawie otrzymanych informacji sporządza informację zbiorczą zawierającą dane, o których mowa w ust. 2 i przedstawia ją, w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku, ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego.

Art. 55. 1. Nie jest działalnością regulowaną i nie wymaga wpisu do Rejestru podmiotów świadczących usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze świadczenie usług pielęgnacyjno-opiekuńczych przez asystenta osoby niesamodzielnej.

2. Asystentem osoby niesamodzielnej może być osoba, która:

- 1) daje rękojmię należytego sprawowania opieki nad osobą niesamodzielną;
- 2) nie jest pozbawiona władzy rodzicielskiej lub władza rodzicielska nie została jej zawieszona ani ograniczona;
- 3) nie została skazana za przestępstwo umyślne lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 4) odbyła przeszkolenie z zakresu opieki nad osobą niesamodzielną lub spełnia warunki, o których mowa w art. 44 pkt 4;
- 5) nie jest małżonkiem osoby niesamodzielnej albo osobą, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, o którym mowa w art. 128 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2017 r. poz. 682).

3. Przepisu art. 43 nie stosuje się.

Art. 56. 1. Składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz na ubezpieczenie zdrowotne, z tytułu świadczenia usług pielęgnacyjno-opiekuńczych przez asystenta osoby niesamodzielnej opłaca asystent osoby niesamodzielnej.

2. W okresie 6 miesięcy od dnia rozpoczęcia świadczenia usług pielęgnacyjno-opiekuńczych przez asystenta osoby niesamodzielnej składki, o których mowa w ust. 1 opłaca:

- 1) starosta ze środków Funduszu Pracy, od podstawy stanowiącej kwotę nie wyższą niż wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę,
- 2) asystent osoby niesamodzielnej - od podstawy stanowiącej kwotę nadwyżki nad kwotą, o której mowa w pkt 1

– jeżeli asystent osoby niesamodzielnej, bezpośrednio przed zawarciem umowy o świadczenie usług pielęgnacyjno-opiekuńczych, był zarejestrowany jako bezrobotny lub poszukujący pracy.

Art. 57. Asystent osoby niesamodzielnej obowiązany jest do niezwłocznego informowania starosty, o każdej zmianie mającej wpływ na opłacanie składek.

Art. 58. 1. Podmiot świadczący usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze jest obowiązany zgłosić fakt rozpoczęcia świadczenia tych usług do ośrodka pomocy społecznej właściwego ze względu na miejsce wykonywania działalności.

2. Asystent osoby niesamodzielnej dołącza do zgłoszenia zaświadczenie o ukończeniu przeszkolenia, o którym mowa w art. 55 ust. 2 pkt 4 lub dokumenty potwierdzające kwalifikacje, o których mowa w art. 44 pkt 4.

3. Gmina prowadzi Wykaz asystentów osób niesamodzielnych oraz innych podmiotów świadczących usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze na terenie gminy.

4. Wykaz jest prowadzony w formie elektronicznej.

5. Wykaz podlega udostępnieniu w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu gminy.

Art. 59. Podmiot świadczący usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze jest obowiązany w dokumentach, ogłoszeniach i ofertach umieszczać numer wpisu do Rejestru podmiotów świadczących usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze, a ogłaszane oferty usług oznaczać jako oferty usług pielęgnacyjno-opiekuńczych dla osób niesamodzielnych.

Art. 60. 1. Usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze może świadczyć także:

- 1) dom pomocy społecznej, placówka zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku oraz rodzinny dom pomocy, w rozumieniu ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 2) podmiot leczniczy, o którym mowa w art. 12 ust. 1 z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1638, 1948 i 2260).

2. Do podmiotów, o których mowa w ust. 1 przepisów art. 36, art. 39 i art. 55 nie stosuje się.

Art. 61. 1. Kto bez wymaganego wpisu do Rejestru podmiotów świadczących usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze świadczy usługi opiekuńcze podlega karze grzywny od 3.000 do 50.000 zł.

2. Orzekanie w sprawach o czyn, o którym mowa w ust. 1 następuje w trybie przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2016 r. poz. 1713, z późn. zm.²⁾).

Art. 62. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, wykaz zawodów wpisanych do klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego, w których kształcenie uprawnia do uzyskania dyplomu lub świadectwa, o którym mowa w art. 44 pkt 4, biorąc pod uwagę kwalifikacje wyodrębnione w zawodzie.

Art. 63. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, wzór wniosku o wpis do Rejestru podmiotów świadczących usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze, biorąc pod uwagę konieczność ujednolicenia procedury dokonywania wpisów oraz wyodrębnienia oświadczenia, o którym mowa w art. 48 ust. 2.

Rozdział 3

Kontrola świadczenia usług pielęgnacyjno-opiekuńczych

Art. 64. 1. Kontroli wykonywania usług opiekuńczych dokonuje:

- 1) wojewoda prowadzący Rejestr podmiotów świadczących usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze na zasadach określonych w ustawie z dnia ... lutego 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. poz. ...);
- 2) ośrodek pomocy społecznej.

2. W ramach kontroli ośrodek pomocy społecznej weryfikuje czy podmiot świadczący usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze:

- 1) spełnia warunki, o których mowa w art. 43 albo art. 55 ust. 2;
- 2) świadczy usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze:
 - a) zgodnie ze standardem usług pielęgnacyjno-opiekuńczych;
 - b) zgodnie z umową o świadczenie usług pielęgnacyjno-opiekuńczych.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy ogłoszono w Dz. U. z 2016 r. poz. 1948 oraz z 2017 r. poz. 708, 962, 966, 1477 i 1543).

Art. 65. 1. Podmiot świadczący usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze, osoba niesamodzielna oraz osoba bliska mają prawo zgłoszenia umotywowanych zastrzeżeń do ustaleń ośrodka pomocy społecznej, w terminie 7 dni od dnia otrzymania informacji o stwierdzonych nieprawidłowościach.

2. Nieuwzględnienie zastrzeżeń wymaga poinformowania podmiotu świadczącego usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze, osoby niesamodzielnej oraz osoby bliskiej o przyczynach ich nieuwzględnienia.

Art. 66. W wyniku przeprowadzonej kontroli ośrodek pomocy społecznej może:

- 1) zobowiązać podmiot świadczący usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze do realizowania zaleceń pokontrolnych;
- 2) odmówić zapłaty za usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze na podstawie czeku opiekuńczego;
- 3) wykreślić asystenta osoby niesamodzielnej z Wykazu asystentów osób niesamodzielnych oraz innych podmiotów świadczących usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze.

Art. 67. 1. W przypadku, o którym mowa w art. 66 pkt 1 ośrodek pomocy społecznej przeprowadza ponowną kontrolę nie później niż po upływie miesiąca od dokonania pierwszej kontroli.

2. W ramach ponownej kontroli ośrodek pomocy społecznej dokonuje sprawdzenia czy podmiot świadczący usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze realizuje zalecenia pokontrolne. Przepis art. 65 stosuje się odpowiednio.

Art. 68. W przypadku, o którym mowa w art. 66 pkt 2 ośrodek pomocy społecznej jest obowiązany do udzielenia osobie niesamodzielnej pomocy w zapewnieniu ciągłości świadczenia usług opiekuńczych.

Art. 69. Ośrodek pomocy społecznej powiadamia o stwierdzonych nieprawidłowościach wojewodę prowadzącego Rejestr podmiotów świadczących usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze.

Art. 70. 1. W przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie uzasadnione wątpliwości co do zakresu, liczby lub jakości świadczeń opieki zdrowotnej niezbędnych dla osoby niesamodzielnej, informuje pisemnie o zastrzeżeniach lekarza i pielęgniarkę podstawowej opieki zdrowotnej wskazanych w deklaracji wyboru, o której mowa w art. 28 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze

środków publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1793, z późn. zm.³⁾ lub świadczeniodawcę realizującego usługi z zakresu opieki długoterminowej.

2. W przypadku wątpliwości powziętych po wcześniejszym przekazaniu zastrzeżeń podmiotom wskazanym w ust. 1, ośrodek pomocy społecznej informuje pisemnie o zastrzeżeniach także Rzecznika Praw Pacjenta oraz właściwy oddział Narodowego Funduszu Zdrowia.

3. W przypadku, gdy udzielający świadczeń opieki zdrowotnej poweźmie uzasadnione wątpliwości co do zakresu, liczby lub jakości świadczeń opiekuńczych informuje o tych zastrzeżeniach wójta (burmistrza, prezydenta miasta).

Art. 71. 1. Jeżeli osoba bliska poweźmie uzasadnioną informację o:

- 1) marnotrawieniu świadczeń opiekuńczych lub ich wykorzystaniu niezgodnie z celem na jaki zostały przyznane,
- 2) niezgodnym ze stanem faktycznym stopniem niesamodzielności świadczeniobiorcy;
- 3) świadczeniu usług pielęgnacyjno-opiekuńczych niezgodnie ze standardem usług pielęgnacyjno-opiekuńczych lub niezgodnie z umową o świadczenie usług opiekuńczych,
- 4) świadczeniu usług opiekuńczych przez podmiot niespełniający warunków, o których mowa w art. 43 albo art. 55 ust. 2

– jest obowiązana niezwłocznie powiadomić o tym właściwy ośrodek pomocy społecznej.

2. W zakresie o którym mowa w ust. 1 osoba bliska ma prawo żądać udzielenia informacji i wyjaśnień od podmiotu świadczącego usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze.

DZIAŁ V

Przeszkolenia z zakresu opieki nad osobą niesamodzielną

Art. 72. 1. Przeszkolenia z zakresu opieki nad osobą niesamodzielną dla:

- 1) osób bliskich,
- 2) asystentów osoby niesamodzielnej

– przeprowadza bezpłatnie ośrodek pomocy społecznej.

2. Osoba inna niż osoba bliska może odbyć przeszkolenie, jeżeli spełnia warunki, o których mowa w art. 55 ust. 2 pkt 1–3.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 1807, 1860, 1948, 2138, 2173 i 2250 oraz z 2017 r. poz. 60, 759, 777, 844, 858, 1089, 1139, 1200, 1292, 1321, 1386 i 1428).

Art. 73. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia określi w drodze rozporządzenia:

- 1) program przeszkolenia z zakresu opieki nad osobą niesamodzielną;
- 2) liczbę godzin przeszkolenia;
- 3) wzór zaświadczenia o ukończeniu przeszkolenia

- ustalając liczbę godzin przeszkolenia, a także potrzebę odbycia przeszkolenia praktycznego i teoretycznego oraz biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia bezpieczeństwa osobie niesamodzielnej.

DZIAŁ VI

Finansowanie zadań gminy z zakresu przyznania i wypłaty świadczeń z tytułu niesamodzielnosci

Art. 74. 1. Zadania gminy z zakresu przyznania i wypłaty świadczeń z tytułu niesamodzielnosci, w tym kosztów administracyjnych związanych z przyznaniem i wypłatą świadczeń, a także zadania obejmujące przeszkolenia z zakresu opieki nad osobą niesamodzielną są dofinansowywane z budżetu państwa.

2. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego przekazuje środki na dofinansowanie zadań, o których mowa w ust. 1, na wyodrębniony rachunek bankowy gminy według algorytmu przekazywania środków.

Art. 75. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki uzyskiwania dofinansowania, o którym mowa w art. 74 ust. 1, tryb składania wniosków oraz przekazywania środków, biorąc pod uwagę priorytety społeczne i konieczność zapewnienia ciągłości realizowanych zadań.

Art. 76. Minister do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, algorytm przekazywania środków na dofinansowanie zadań, o których mowa w art. 74 ust. 1, uwzględniając liczbę osób, które osiągnęły wiek emerytalny, liczbę osób z orzeczoną stopniem niesamodzielnosci, wysokość miesięcznych kosztów usług pielęgnacyjno-opiekuńczych pokrywanych przez gminę oraz przeciętną liczbę świadczeń pielęgnacyjno-opiekuńczych w miesiącu.

DZIAŁ VII

Rada do spraw Osób Niesamodzielnych

Art. 77. 1. Rada do spraw Osób Niesamodzielnych, zwana dalej Radą, jest organem opiniodawczo-doradczym przy ministrze właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego.

2. Do zadań Rady należy w szczególności:

- 1) proponowanie kierunków badań i analiz z zakresu przyczyn niesamodzielności i możliwości jej przeciwdziałania;
- 2) opracowywanie i przedkładanie ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego:
 - a) rozwiązań dotyczących struktury i organizacji opieki nad osobami niesamodzielnymi,
 - b) rekomendacji rozwoju systemu opieki nad osobami niesamodzielnymi i rozwiązań poprawiających jakość opieki nad tymi osobami,
 - c) propozycji rozwiązywania problemów i zaspokajania potrzeb osób niesamodzielnych i osób bliskich w zakresie opieki;
- 3) opiniowanie rozwiązań legislacyjnych oraz monitorowanie funkcjonowania wdrożonych rozwiązań;
- 4) opiniowanie rozwiązań wynikających ze standardów i przepisów Unii Europejskiej, w zakresie uprawnień i świadczeń przysługujących osobom niesamodzielnym i osobom bliskim;
- 5) przygotowywanie opinii na temat jakości i rezultatów współpracy pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w udzielanie pomocy osobom niesamodzielnym.
- 6) opracowywanie propozycji standardów świadczeń z tytułu niesamodzielności;
- 7) określanie propozycji zasad i sposobów oceny jakości świadczeń z tytułu niesamodzielności oraz zapewnienia ochrony interesów świadczeniobiorców, w tym zrównoważonego dostępu do usług pielęgnacyjno-opiekuńczych;
- 8) monitorowanie skuteczności orzecznictwa w zakresie ustalania stopni niesamodzielności, formułowanie wniosków, w tym zakresie i przekazywanie ich ministrom właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego oraz zdrowia corocznie w terminie do 31 marca każdego roku;

- 9) monitorowanie stopnia zaspokojenia potrzeb na usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze dla osób niesamodzielnych i przygotowywanie rocznych i wieloletnich prognoz w tym zakresie;
- 10) przygotowywanie standardów kontroli jakości usług wykonywanych przez podmioty świadczące usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze;
- 11) przygotowywanie propozycji programów przeszkoleń z zakresu opieki nad osobą niesamodzielną;
- 12) przedstawianie opinii w sprawie wysokości pokrywanych przez gminę miesięcznych kosztów usług opiekuńczych,
- 13) monitorowanie cen usług pielęgnacyjno-opiekuńczych;
- 14) proponowanie działań promocyjnych i wydawniczych służących upowszechnianiu wiedzy i najlepszych praktyk w dziedzinie pomocy osobom niesamodzielnym.

Art. 78. 1. Radę powołuje minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw zdrowia, spośród kandydatów zgłoszonych przez:

- 1) ministra właściwego do spraw zdrowia;
- 2) ministra właściwego do spraw finansów publicznych;
- 2) ogólnopolskie organizacje jednostek samorządu terytorialnego reprezentowane w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego;
- 3) organizacje podmiotów świadczących usługi opiekuńcze – członków reprezentatywnych organizacji pracodawców w rozumieniu ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. poz. 1240);
- 4) Naczelną Radę Lekarską;
- 5) Naczelną Radę Pielęgniarek i Położnych;
- 6) ogólnopolskie organizacje pracowników socjalnych, menedżerów pomocy społecznej i opiekunów osób niesamodzielnych;
- 8) ogólnopolskie stowarzyszenia gerontologiczne;
- 9) ogólnopolskie organizacje seniorskie i osób niepełnosprawnych
- 10) instytuty badawcze, których statuty przewidują sprawy osób starszych, niesamodzielnych lub wymagających pomocy osób trzecich.

2. W skład Rady minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego powołuje co najmniej po 3 członków spośród przedstawicieli podmiotów świadczących usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze oraz organizacji osób niepełnosprawnych.

3. Kadencja Rady trwa 5 lat.

4. Rada liczy nie więcej niż 10 osób.

5. Członek Rady może być przed upływem kadencji Rady odwołany przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego z powodu:

- 1) złożenia rezygnacji;
- 2) nieuczestniczenia w pracach Rady przez co najmniej 4 kolejne posiedzenia.

6. W przypadku, o którym mowa w ust. 5 minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego może powołać członka Rady na okres do zakończenia kadencji Rady. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 79. 1. Rada wybiera ze swego grona przewodniczącego, wiceprzewodniczących i sekretarza.

2. Pracami Rady kieruje przewodniczący.

3. Przewodniczącego, w razie jego nieobecności, zastępuje wiceprzewodniczący.

4. Członkom Rady przysługuje zwrot udokumentowanych kosztów przejazdów na posiedzenia Rady.

Art. 80. Obsługę administracyjną Rady zapewnia minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

Art. 81. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze zarządzenia, regulamin prac Rady do spraw Osób Niezależnych.

DZIAŁ VIII

Programy działań na rzecz zaspokojenia potrzeb osób niezależnych

Art. 82. 1. Rada gminy, rada powiatu i sejmik województwa przyjmują, w terminie do 31 marca każdego roku, program działań na rzecz zaspokojenia potrzeb osób niezależnych.

2. Do dnia 30 czerwca roku następującego po roku przyjęcia program działań na rzecz zaspokojenia potrzeb osób niezależnych jest oceniany przez radę gminy, radę powiatu i sejmik województwa, które program przyjęły.

DZIAŁ IX

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 83. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2032, z późn. zm.⁴⁾) w art. 21 w ust. 1 po pkt 79a dodaje się pkt 79b w brzmieniu:

„79b) wartość świadczeń z tytułu niesamodzielności przyznanych na podstawie ustawy z dnia o pomocy osobom niesamodzielnym (Dz. U. poz. ...);”.

Art. 84. W ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046 r. oraz z 2017 r. poz. 777, 935 i 1428) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 6 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Zespół orzekający o niepełnosprawności przesyła odpis orzeczenia o niepełnosprawności oraz o znacznym stopniu niepełnosprawności do ośrodka pomocy społecznej.”;

2) w art. 6b:

a) w ust. 3 w pkt 9 kropkę zastępuje się przecinkiem oraz dodaje się pkt 10 w brzmieniu:

„10) stopnia niesamodzielności osoby niepełnosprawnej.”,

b) dodaje się ust. 4–7 w brzmieniu:

„4. Stopień niesamodzielności ustala się wobec osoby o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz wobec osoby, która nie ukończyła 16 roku życia.

5. Pierwszy stopień niesamodzielności ustala się wobec osoby, w stosunku do której zachodzi konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w wymiarze co najmniej 6 godziny na dobę, wymagających stałej obecności tych osób.

6. Drugi stopień niesamodzielności ustala się wobec osoby, w stosunku do której zachodzi konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w wymiarze co najmniej 4 godziny na dobę.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 2048 oraz z 2017 r. poz. 60, 528, 648, 859, 1089, 1428, 1448 i 1530.

7. Trzeci stopień niesamodzielnosci ustala się wobec osoby, w stosunku do której zachodzi konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w wymiarze niższym niż określony w ust. 5 i 6.”.

Art. 85. W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 6 po ust. 2d dodaje się ust. 2e w brzmieniu:

„2e. Sposób opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe asystenta osoby niesamodzielnnej, o którym mowa w ustawie z dnia ... o pomocy osobom niesamodzielnym, zwanego dalej „asystentem osoby niesamodzielnnej” regulują przepisy tej ustawy.”;

2) w art. 16:

a) po ust. 1d dodaje się ust. 1e i 1f w brzmieniu:

„1e. Składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe asystenta osoby niesamodzielnnej, opłaca asystent osoby niesamodzielnnej na zasadach określonych dla składek za zleceniobiorców.”,

1f. Składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe asystenta osoby niesamodzielnnej, w okresie pierwszych 6 miesięcy świadczenia usług opiekuńczych opłaca starosta na zasadach określonych w ustawie z dnia ... o pomocy osobom niesamodzielnym.

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Składki na ubezpieczenie chorobowe podlegających temu ubezpieczeniu osób, wymienionych w ust. 1 pkt 1–4, 8, 9 i 11, ust. 1c oraz ust. 1e finansują w całości, z własnych środków, sami ubezpieczeni.”,

3) w art. 18 po ust. 5c dodaje się ust. 5ca w brzmieniu:

„5ca. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe asystenta osoby niesamodzielnnej, ustala się na zasadach określonych dla zleceniobiorców.”;

4) w art. 36 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych osób określonych w art. 6 ust. 1 pkt 1–4, 6-9b, 11, 12, 19–22, ust. 2, 2a, 2d i 2e, duchownych będących członkami zakonów lub klasztorów oraz osób współpracujących, o których mowa w art. 8 ust. 11, należy do płatnika składek.”.

Art. 86. W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 8 w ust. 4 w pkt 8 kropkę na końcu zastępuje się średnikiem i dodaje pkt 9 w brzmieniu:
„9) wartości świadczeń z tytułu niesamodzielnności przyznanych na podstawie ustawy z dnia ... o pomocy osobom niesamodzielnym (Dz. U. ...).”;
- 2) w art. 17 w ust. 1 w pkt 20 kropkę na końcu zastępuje się średnikiem i dodaje pkt 21 w brzmieniu:
„21) udzielanie informacji o uprawnieniach osób korzystających z pomocy społecznej.”;
- 3) w art. 36 w pkt 2 dodaje się lit. s w brzmieniu:
„s) pisemna informacja o rodzajach świadczeń z pomocy społecznej oraz zasadach i trybie ich udzielania.”;
- 4) w art. 59 dodaje się ust. 8 i 9 w brzmieniu:
„8. W decyzji o skierowaniu do domu pomocy społecznej rozstrzyga się o przyznaniu świadczenia pielęgnacyjno-opiekuńczego na pokrycie kosztów usług pielęgnacyjno-opiekuńczych, o którym mowa w ustawie z dnia ... o pomocy osobom niesamodzielnym.
9. Świadczenie opiekuńcze, o którym mowa w ust. 1 przeznacza się na opłacenie kosztów pobytu w domu opieki społecznej, w części przekraczającej kwotę wnoszoną przez mieszkańca domu.”;
- 5) w art. 61 w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„Obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej, z uwzględnieniem art. 59 ust. 9, są w kolejności:”;
- 6) w art. 106 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Udzielenie świadczeń w postaci interwencji kryzysowej, pracy socjalnej, poradnictwa, uczestnictwa w zajęciach klubu samopomocy, klubu samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, schronienia w formie ogrzewalni i noclegowni, sprawienia pogrzebu, pisemnej informacji o rodzajach świadczeń z pomocy społecznej oraz zasadach i trybie ich udzielania, a także przyznanie biletu kredytowanego nie wymaga wydania decyzji administracyjnej.”.

Art. 87. W ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2017 poz. 1065, 1292, 1321, 1428 i 1547) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 104 w ust. 1:

a) w pkt 1 lit. c otrzymuje brzmienie:

„c) wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z przepisami ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, oraz za osoby z nimi współpracujące, z wyłączeniem osób świadczących pracę na podstawie umowy uaktywniającej, o której mowa w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2016 r. poz. 157) oraz asystentów osoby niesamodzielnej, o których mowa w ustawie z dnia ... o pomocy osobom niesamodzielnym (Dz. U. poz. ...),”

b) w pkt 3 po lit. i dodaje się lit. ia w brzmieniu:

„ia) asystenta osoby niesamodzielnej, o którym mowa w ustawie z dnia ... pomocy osobom niesamodzielnym,”;

2) art. 104a otrzymuje brzmienie:

„Art. 104a. Pracodawcy oraz inne jednostki organizacyjne nie opłacają składek na Fundusz Pracy za zatrudnionych pracowników powracających z urlopu:

1) macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego lub urlopu wychowawczego w okresie 36 miesięcy począwszy od pierwszego miesiąca po powrocie z urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego lub urlopu wychowawczego;

2) dla osoby bliskiej w celu sprawowania opieki nad osobą niesamodzielną oraz osoby sprawującej osobiście nieodpłatną opiekę nad niebędącym osobą niesamodzielną, długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny, udzielonego na podstawie art. 27 ust. 1 ustawy z dnia ... o pomocy osobom niesamodzielnym w okresie 12 miesięcy począwszy od pierwszego miesiąca po powrocie z tego urlopu.”.

Art. 88. W ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1793, z późn. zm.⁵⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 16 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) orzeczenia o zdolności do prowadzenia pojazdów mechanicznych oraz inne orzeczenia i zaświadczenia lekarskie wydawane na życzenie świadczeniobiorcy, jeżeli nie są one związane z dalszym leczeniem, rehabilitacją, niezdolnością do pracy, kontynuowaniem nauki, uczestnictwem dzieci, uczniów, słuchaczy zakładów kształcenia nauczycieli i studentów w zajęciach sportowych i w zorganizowanym wypoczynku, a także jeżeli nie są wydawane dla celów pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, orzecznictwa o niepełnosprawności, wydawania zaświadczeń o konieczności sprawowania opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny w stosunku o osób, o których mowa w art. 27 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia ... o pomocy osobom niesamodzielnym (Dz. U. poz. ...), uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego lub ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie;”;

2) w art. 81 po ust. 2a dodaje się ust. 2b w brzmieniu:

„2b. Podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne asystenta osoby niesamodzielną, o którym mowa w ustawie z dnia ... pomocy osobom niesamodzielnym stanowi przychód, z zastrzeżeniem, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne opłacanych przez starostę ze środków Funduszu Pracy stanowi kwota nie wyższa niż wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę.”,

3) w art. 86 w ust. 1 po pkt 13a dodaje się pkt 13b w brzmieniu:

„13b) asystenta osoby niesamodzielną, o którym mowa w ustawie z dnia ... pomocy osobom niesamodzielnym przez okres 6 miesięcy od dnia rozpoczęcia świadczenia usług opiekuńczych, opłaca starosta – od podstawy stanowiącej kwotę nie wyższą niż wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę;”.

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 1807, 1860, 1948, 2138, 2173 i 2250 oraz z 2017 r. poz. 60, 759, 777, 844, 858, 1089, 1139, 1200, 1292, 1321, 1386 i 1428).

Art. 89. W ustawie z dnia 16 listopada 2006 r. o płacie skarbowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1826, z późn. zm.⁶⁾) w art. 21 w załączniku do ustawy w części I w ust. 36 w kolumnie 4 dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) dokonanie wpisu do rejestru działalności regulowanej podmiotów świadczących usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze”.

DZIAŁ X

Przepisy epizodyczne, przejściowe, dostosowujące i końcowe

Art. 90. 1. Osoba niesamodzielna o ustalonym drugim stopniu niesamodzielności może złożyć wniosek o przyznanie świadczenia pielęgnacyjno-opiekuńczego lub przyznanie opieki zastępczej po upływie roku od dnia wejścia w życie ustawy.

2. Osoba niesamodzielna o ustalonym trzecim stopniu niesamodzielności może złożyć wniosek o przyznanie świadczenia pielęgnacyjno-opiekuńczego lub przyznanie opieki zastępczej po upływie dwóch lat od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 91. 1. Zmiana dotychczas wydanych ostatecznych decyzji o znacznym stopniu niepełnosprawności, w zakresie wskazania na stopień niesamodzielności następuje na wniosek osoby, wobec której orzeczono znaczny stopień niepełnosprawności lub, za jej zgodą, na wniosek ośrodka pomocy społecznej właściwego ze względu na miejsce zamieszkania tej osoby.

2. Zmiana dotychczas wydanych ostatecznych decyzji o skierowaniu do domu pomocy społecznej i decyzji ustalających opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej następuje na wniosek osoby, wobec której orzeczono znaczny stopień niepełnosprawności lub, za jej zgodą, na wniosek ośrodka pomocy społecznej właściwego ze względu na miejsce zamieszkania tej osoby.

Art. 92. Świadczący usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze w rozumieniu ustawy przed dniem jej wejścia w życie, może świadczyć usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze bez uzyskania wpisu w Rejestrze podmiotów świadczących usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze, przez okres trzech miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 93. 1. Świadczący usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze w rozumieniu ustawy przed dniem jej wejścia w życie, który nie spełnia standardu usług pielęgnacyjno-opiekuńczych, wraz

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 624, 1273, 1529, 1543 i 1566.

z wnioskiem o wpis w Rejestrze podmiotów świadczących usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze, składa program naprawczy.

2. Program naprawczy zawiera harmonogram zakładający osiągnięcie standardu usług pielęgnacyjno-opiekuńczych w okresie nie dłuższym niż 3 lata od dnia złożenia wniosku, wskazanie na stan i liczbę osób, którym świadczone są usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze, opis organizacji pracy oraz zasady wewnętrznej kontroli jakości usług.

3. W przypadku negatywnej oceny programu naprawczego wojewoda odmawia wpisu do rejestru.

4. Wpis do rejestru jest dokonywany na okres nie dłuższy niż 3 lata od dnia złożenia wniosku.

5. Świadczący usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze obowiązany jest do realizacji programu naprawczego.

6. Świadczący usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze przesyła:

- 1) właściwemu ośrodkowi pomocy społecznej program naprawczy oraz, w okresach półrocznych, sprawozdanie z realizacji programu;
- 2) wojewodzie, w okresach półrocznych, sprawozdania z realizacji programu.

7. W przypadku niespełnienia przez świadczącego usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze warunku, o którym mowa w ust. 5 wojewoda wykreśla wpis przedsiębiorcy w rejestrze.

Art. 94. Rozporządzenie, o którym mowa w art. 76 ustawy, wydane w roku wejścia w życie ustawy, nie uwzględnia liczby osób z orzeczoną stopniem niesamodzielności oraz przeciętnej liczby świadczeń opiekuńczych w miesiącu.

Art. 95. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego przedstawi Sejmowi i Senatowi ocenę funkcjonowania ustawy, w terminie do końca odpowiednio pierwszego, trzeciego i piątego roku, następującego po roku wejścia w życie ustawy.

Art. 96. Ustala się limit wydatków na realizację ustawy w roku:

- 1) 2019- 1.02 mld zł
- 2) 2020- 1.02 mld zł
- 3) 2021- 3.26 mld zł
- 4) 2022- 3.26 mld zł
- 5) 2023- 8,42 mld zł
- 6) 2024- 8,41 mld zł
- 7) od roku 2025 – 8,40 mld zł

Art. 97. Ustawa wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

U Z A S A D N I E N I E

I. Sytuacja w opiece nad osobami niesamodzielnymi- potrzeba zmian.

Opis sytuacji w opiece długoterminowej w Polsce najpełniej przedstawiony został w zielonej księdze „Opieka długoterminowa w Polsce. Opis , diagnoza, rekomendacje” przygotowanej przez Grupę Roboczą przy Klubie Parlamentarnym PO (red. M. Augustyn,) i wydanej staraniem tego Klubu w 2010 r. Opracowanie to zawiera nie tylko rekomendacje co do koniecznych działań, ale też możliwe scenariusze dalszych postępowań władz publicznych wobec narastających problemów . Niestety od tego czasu, realizowany był najgorszy z wariantów. Zmiany były chaotyczne, resortowe i nie były podporządkowane realizacji spójnego, kompleksowego projektu. Były reakcją na coraz śmielej manifestowany nacisk społeczny, bo- tak jak przewidywali autorzy zielonej księgi - sytuacja w opiece długoterminowej zaczęła wywoływać duże niezadowolenie. Doprowadziła nawet do demonstracji i okupacji w Sejmie, prowokowała do składania licznych petycji, skarg w sądach i w Trybunale Konstytucyjnym. Oczywiście stała się też – i jest – przedmiotem gry politycznej. Według ekspertyz wykonanych w 2014 r. pod kierunkiem prof. Piotra Błędowskiego liczba osób wymagających długotrwałego wsparcia w wykonywaniu podstawowych czynności życiowych wyniosła łącznie 1,03 mln, a w roku 2035 sięgnie 1,24 mln. Za podstawę tego szacunku wzięto skorelowane dane z ZUS, badania Pol Senior i GUS. Większość tej grupy stanowią seniorzy (65+). Z licznych badań (np. Pol Senior) wynika, że zapotrzebowanie na opiekę rośnie proporcjonalnie do wzrostu odsetka osób starszych. Od 5% w wieku 65-69 do 50% osób starszych po 90-tym roku życia – zdecydowanie potrzebuje pomocy innych osób.

W obecnym stanie faktycznym i prawnym główny ciężar opieki nad osobami zależnymi spoczywa na rodzinach, a tam gdzie one są niewydolne zabezpieczenie opieki spada na gminy, dla których jest ona zadaniem własnym.

W badaniu Pol Senior pokazano, że aż 95,8 % (Pol Senior) potrzebujących otrzymuje pomoc od swoich bliskich. Jest to też wsparcie najbardziej oczekiwane – aż ok. 90% seniorów pragnie, by zaopiekowała się nimi rodzina. Niestety wydolność opiekuńcza rodzin maleje na skutek wielu zmian: słabnie tradycyjny model rodziny (coraz mniej jest gospodarstw domowych wielopokoleniowych, coraz rzadziej rodziny mieszkają w pobliżu seniorów), przeobraża się rynek pracy, emigracja zarobkowa pogłębia trudności w osobistym sprawowaniu opieki. Jednakże gminy obowiązane do pomocy, choć liczba osób ją otrzymujących

rośnie powoli, nie przeznaczają na tę pomoc znacząco większych funduszy. Według Informacji o sytuacji osób starszych za 2016 r. z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych skorzystało zaledwie 78.847 osób starszych natomiast w domach pomocy społecznej przebywało 44.235. Niewielka liczba seniorów zamieszkiwała w rodzinnych domach pomocy (136 osób), a w mieszkaniach chronionych jedynie 2.774 osoby. Zarówno rodzaje tej pomocy jak i wysokość środków przeznaczanych na jednego podopiecznego z budżetów samorządu gminnego (355 zł/m-c w 2014 r.) pokazują przyczynę tak dużego niezadowolenia ze stanu opieki nad tą grupą obywateli. Struktura pomocy opiekuńczej jest odwrotna do oczekiwań i trendów europejskich. Niewielka jest przewaga liczby osób doświadczających pomocy w opiece domowej nad przebywającymi w instytucjach. To ewenement w skali szerszej niż europejska i całkowite zaprzeczenie zalecanej i promowanej w krajach UE deinstytucjonalizacji opieki.

Podobnie, nakłady publiczne na opiekę długoterminową lokują Polskę niemal na końcu wśród krajów OECD (0,4 % PKB, przy średniej w OECD 1,5%). Nawet jeśli weźmiemy pod uwagę wydatki na opiekę długoterminową w ochronie zdrowia, niewiele poprawia to nasz wizerunek. Problematyczne jest doliczanie do tych nakładów dodatków pielęgnacyjnych wypłacanych z systemów emerytalnych. Są one raczej wsparciem skromnych dochodów emeryckich, aniżeli rzeczywistą pomocą w sfinansowaniu usług pielęgnacyjnych (stąd prawdopodobnie UE i OECD tych wydatków nie biorą pod uwagę). Polski system, według OECD (2008 r.) lokuje nas wśród krajów o najniższej kwalifikowalności (dostępności) jak i kompleksowości opieki. niespójność działań jest wynikiem braku koordynacji między systemami pomocy społecznej, ochrony zdrowia, rynku pracy, orzecznictwa i emerytalno-rentowymi w zakresie opieki nad osobami zależnymi. Sytuacja ta w połączeniu niskim i różnym stopniem finansowania podobnych form wsparcia prowadzi do przerzucania kosztów opieki: między rodzinami, ochroną zdrowia, pomocą społeczną i samorządami.

Do korzystania z jakiegokolwiek pomocy publicznej w sprawowaniu opieki przyznaje się w Polsce zaledwie 3,7 % ankietowanych w badaniu Pol Senior. Wobec braku dostępności do opieki (z powodu wysokich kosztów, niskiej jakości i ubogiej oferty) rodziny muszą sobie radzić same, czyniąc często rozpaczliwe wysiłki, by pomóc najbliższemu. Bywa , że robią to kosztem własnych aspiracji życiowych, szans na rynku pracy, z narażeniem zdrowia. Mnożą się przypadki zaniedbań opiekuńczych zarówno ze strony rodzin jak i gmin.

W badaniach Pol Senior wykazano, że - w zależności od regionu – od 7,3 % do 20,8 % uważało, że opieka rodzin jest niewystarczająca lub zła. Odsetek tych, którzy raczej potrzebują pomocy lub potrzebują jej zdecydowanie, ale jej nie otrzymują wyniósł według tego samego badania łącznie 8,1%.

Spróbujmy ocenić główne instrumenty publicznego wsparcia osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji. Pomoc tą można podzielić na pieniężną i rzeczową. Jest ona realizowana przez różne systemy, w zróżnicowanej formie i na różnych zasadach. Opieka stacjonarna obejmuje w pomocy społecznej zarówno domy pomocy społecznej jak i rodzinne domy pomocy, natomiast w ochronie zdrowia to zakłady opiekuńczo- lecznicze(ZOL) i zakłady pielęgnacyjno- opiekuńcze (ZPO), mamy też sporą grupę podmiotów prywatnych świadczących całodobowe usługi opiekuńcze. Statystycznie biorąc mamy w co drugiej gminie jakiś ośrodek wsparcia, z tym, że jedynie niektóre z nich mają znaczenie opiekuńcze (dzienne domy pobytu, środowiskowe domy samopomocy). Słabo lokujemy się, gdy idzie o pomoc środowiskową. Z usług takich korzysta niewiele ponad 44 tys. klientów pomocy społecznej, natomiast z produktu pod nazwą opieka długoterminowa korzystało niespełna 62 tys. osób (najmniej od kilku lat), bo jest to coraz bardziej jedynie pomoc medyczna. Według wstępnych danych MPiPS świadczenie pielęgnacyjne otrzymywało w 2014 roku 105 tys. osób, specjalny zasiłek opiekuńczy 14 tysięcy, natomiast zasiłek dla opiekunów (po wyroku TK) dostało 76 tys. osób. Ponadto, zasiłek pielęgnacyjny otrzymuje 927 tys. osób.

Z przedstawionych danych wynika, że mamy wiele form wsparcia dla osób wymagających opieki. Świadczenia te są jednak bardzo często w niewystarczającej wysokości (za dodatek pielęgnacyjny można kupić zaledwie ½ godziny opieki dziennie, a specjalny zasiłek opiekuńczy nie wystarcza na utrzymanie się opiekuna, który zrezygnował z pracy w celu sprawowania opieki). Świadczenia nie są właściwie zaadresowane – np. otrzymanie zasiłku lub dodatku pielęgnacyjnego przed 75 rokiem życia wymaga orzeczenia o niezdolności do samodzielnej egzystencji, a po przekroczeniu tego wieku przyznawany jest bez względu na faktyczne potrzeby opiekuńcze i wysokość dochodu.

Usługi są trudno dostępne. Świadczą o tym kolejki do ZOL, ZPO i domów pomocy społecznej w dużych miastach, a liczba miejsc w domach dziennego pobytu jest mniejsza od oferowanych w placówkach całodobowych, a powinna być ich wielokrotnością. W tej sytuacji rokwita szara strefa. Według badania Pol Senior korzystający z pomocy w 57,5% otrzymywało ją odpłatnie od osób nie mieszkających z respondentem, a z częściowo odpłatnej 12.1% ankietowanych. Natomiast, z odpłatnej pomocy innych osób korzysta 38,4% badanych, a z

częściowo odpłatnej 18,2% respondentów. Należy przypuszczać, że w grupach tych zdecydowanie przeważają opiekunowie angażowani poza oficjalnym obiegiem, bezumownie. Zasięgu tego zjawiska dokładnie jednak jeszcze nie przebadano. Podobnie nie wiemy jak wielki jest drenaż potencjału opiekuńczego. Przybywa ogłoszeń o zatrudnieniu w charakterze opiekunów poza granicami Polski, głównie w krajach UE. Znane są firmy zatrudniające już tysiące Polek (i rzadziej Polaków) jako opiekunów w zachodnich krajach Unii. Dzieje się to w okresie, gdy polski potencjał opiekuńczy maleje, a ze względu na przyspieszający proces starzenia się społeczeństwa zapotrzebowanie na opieką rośnie.

Odrębnym problemem jest jakość oferowanych obecnie usług. Większość z nich nie jest zestandaryzowana (usługi domowe i półstacjonarne), a w przypadku domów pomocy społecznej obowiązują inne standardy dla domów samorządowych, a inne dla prowadzonych w formie działalności gospodarczej. W usługach domowych cena roboczogodziny kształtuje się na najniższym dopuszczalnym prawem poziomie czyli 13 zł, co oznacza, że są wykonywane na umowę zlecenia, przez niskokwalifikowany personel. Tym samym, jakość tych usług musi budzić wątpliwości. Brak jest skutecznego systemu kontroli jakości usług, nie ma obowiązku rzetelnej informacji o uprawnieniach, nie ma obowiązku i systemu szkolenia opiekunów formalnych i nieformalnych (za wyjątkiem wymogów kwalifikacyjnych dla DPS). Nieznana jest ilość wypadków opiekunów spowodowanych brakiem podstawowych umiejętności przemieszczania osób bezwładnych, nie potrafiących samodzielnie jeść czy zadbać o higienę. Przybywać zaczyna też zaniedbań opiekuńczych. Głośne są przypadki osób pozostawionych bez pomocy, których nikt nie chce odebrać ze szpitala. Liczba osób starych i niedołącznych, które żyją samotnie systematycznie i szybko rośnie. Wśród osób 80+ ponad 40% żyje w gospodarstwach jednoosobowych. Wielu rodzajów usług i uprawnień – bardzo potrzebnych i upowszechnionych już na zachodzie Europy – u nas nie ma w ofercie lub są dopiero w nielicznych miejscach. Brak jest tak oczekiwanej opieki wytnieniowej (zastępczej) dla opiekunów nieformalnych chcących się leczyć czy rehabilitować, skorzystać z sanatorium lub zwyczajnie odpocząć. Nie ma możliwości skorzystania z urlopu w celu osobistego sprawowania opieki lub uelastycznienia czasu pracy z powodu obowiązków opiekuńczych wobec bliskich. Mamy do czynienia z nierównym traktowaniem opiekunów w rodzinie. Opiekujący się dziećmi mają prawo do urlopu rodzicielskiego i wychowawczego, natomiast opiekunowie dorosłych niesamodzielnych są tego typu uprawnień pozbawieni.

Pomoc w zakupie preparatów pielęgnacyjnych, urządzeń pomocniczych, wyrobów medycznych jakimi są choćby pieluchomajtki jest na niewystarczającym poziomie, co rodzi zagrożenia zdrowotne i duże koszty leczenia. Różnego rodzaju systemy elektronicznego monitoringu i asekuracji dostępne są ułankowi potrzebujących, choć mogłyby zapobiec utracie zdrowia a nawet życia, dać poczucie bezpieczeństwa oraz ograniczyć wydatki.

Wsparcie całkowicie pomija potrzeby największych grup opiekunów: zarówno tych, którzy usiłują godzić pracę zawodową z opieką jak i tych, którzy otrzymując świadczenie emerytalno – rentowe opiekują się swymi bliskimi. Jest to najpoważniejszy mankament dzisiejszych rozwiązań. Mają one charakter niespójny i pomijają potrzebę realizacji kilku jednocześnie, strategicznych celów w dziedzinie polityki społecznej, takich jak: wzrost zatrudnienia osób starszych oraz przeciwdziałanie dezaktywizacji opiekunów – zwłaszcza - w wieku okołoemerytalnym.

W takim stanie organizacji i zabezpieczenia potrzeb osób niesamodzielnych stajemy u progu znaczącego wzrostu liczby osób wymagających pomocy drugich w podstawowych czynnościach życiowych. W ciągu najbliższych 20 lat, z coraz większym nasileniem przybywać będzie potrzebujących jakiejś formy opieki, tak iż 2035 roku przekroczy ona 2,5 mln osób (Raport Polska 2030). W tym samym okresie możliwości opieki krewniaczej skurczą się, a potencjał opiekuńczy (mierzony podażą kobiet w wieku 50+ przypadających na populację osób 80+) znacząco zmaleje. Ponadto, wobec wydłużenia wieku emerytalnego, potencjalni opiekunowie będą musieli pracować. Rodzice 65. latków będą najczęściej mieli 90 lat i więcej, a więc połowa z nich wymagać będzie opieki.

Możliwości samodzielnego zaspokajania potrzeb opiekuńczych przez emerytów i rencistów również zmaleją. Stopa zastąpienia płacy emeryturą obniży się znacząco, zwłaszcza po obniżeniu wieku emerytalnego. Tymczasem, to właśnie płaca jest podstawowym kosztem usług opiekuńczych. Za świadczenie emerytalne będzie można kupić znacząco mniej godzin opieki aniżeli obecnie. Ciężar opieki będzie też trudny do udźwignięcia przez gminy . Bez zmian obciążenia samorządów w okresie dziesięciu lat się podwoją (ekspertyza, prof. P. Błędowski).

Przedstawione argumenty przemawiają za potrzebą zmian. Powinny one usuwać dzisiejsze mankamenty, uzupełniać propozycje pomocy o brakujące moduły i rodzaje usług oraz wpisywać się w strategiczne cele państwa.

II. Stan prawny.

Sprawowanie opieki długoterminowej nad osobami niesamodzielnymi regulowane uregulowane jest w wielu aktach prawnych, najczęściej rangi ustawowej. Do najważniejszych i podstawowych zaliczyć należy : ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej(Dz. U. 2013 r. poz.182, z późn.zm.), ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2013. Poz.1456, z późn.zm.), ustawę o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U. z 2014 r.poz.567),ustawę z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz.1027, zpóźn.zm.),ustawę z dnia 215 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2013 r.poz.217), ustawę z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2014 r. poz 159, z późn.zm.), ustawę z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2013 r.poz.1442, z późn.zm.), ustawę z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych(Dz. U. z 2013 r.poz.1440, z późn. zm.), ustawę z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu emerytalnym rolników (Dz. U. z 2013 r.poz.1403, z późn.zm.), ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r., o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz.721, a późn. zm.), ustawę z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego.

Szczegółowa analiza tych ustaw nie wniosłaby wiele do treści uzasadnienia. Trzeba jednak omówić zasadnicze rozwiązania, aby można było umiejscowić przepisy zaproponowane w projekcie.

1. Ustawa o pomocy społecznej określa:

- opiekę jako zadanie własne gminy (art. 17 ust.2 pkt.3- prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki; art.17ust 1 pkt 11- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych , w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz pkt 16- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu),

- krąg osób i sytuacje kwalifikujące do uzyskania pomocy finansowej lub rzeczowej w razie wystąpienia potrzeb usług opiekuńczych (art. 7,8 – sytuacje , w których udziela się pomocy społecznej w powiązaniu z kryterium dochodowym; art. 43 – pomoc pieniężna i rzeczowa dla osoby lub rodziny; art. 50- pomoc w formie usług opiekuńczych; art.54 ust 1- uprawnieni do umieszczenia w dps),
 - obowiązek gmin zapewnienia opieki osobom jej potrzebującym (art.50- pomoc w formie usług opiekuńczych; art.54 ust 1 umieszczenie w dps osoby wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności, niemogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych),
 - zasady kierowania do domów pomocy społecznej, standardy jakie muszą spełnić te placówki oraz odpłatności za pobyt w dps (art. 54-55, art.59-61, art 96, art.97),
 - zasady kierowania i funkcjonowania środowiskowych domów samopomocy (art. 51-51a)
 - warunki przyznawania zasiłku stałego, okresowego lub celowego (art. 37-39).
2. Ustawa o świadczeniach rodzinnych określa :
- warunki nabywania i zasady przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego (art.17),
 - warunki nabywania i zasady przyznawania specjalnego zasiłku opiekuńczego (art.16a),
 - warunki i zasady przysługiwania zasiłku pielęgnacyjnego (art.16).
3. Ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów określa warunki nabywania i zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekunów, którzy utracili prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do tego świadczenia.
4. Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych określa:
- świadczenie pielęgnacyjne lub opiekuńcze w ramach opieki długoterminowej jako świadczenia opieki zdrowotnej, finansowane ze środków NFZ (art. 15 ust 1pkt 6 – świadczenia opieki zdrowotnej jako gwarantowane oraz art. 33a),

5. Ustawa o działalności leczniczej zawiera podstawę prawną do funkcjonowania zakładów opiekuńczo – leczniczych oraz zakładów pielęgnacyjno – opiekuńczych, które udzielają świadczeń zdrowotnych w ramach opieki długoterminowej jako zakłady opieki długoterminowej (art. 12 ust1).
6. Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych reguluje zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym.
7. Ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz o ubezpieczeniu społecznym rolników ustalają zasady przyznawania prawa oraz wypłacania dodatków pielęgnacyjnych.
8. Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych reguluje sposób i zasady orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.
9. Kodeks pracy daje prawo do usprawiedliwionej nieobecności w pracy z powodu konieczności sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem oraz prawo do tzw. zasiłku opiekuńczego za ten okres osobom sprawującym opiekę nad chorym (art. 189) Realizacja tego uprawnienia następuje poprzez ustawę z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, która stanowi podstawę do 14 dni w roku kalendarzowym zasiłku opiekuńczego (w miejsce wynagrodzenia), ubezpieczonemu zwolnionemu od pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad tzw. innym chorym członkiem rodziny (innym niż dziecko w wieku do ukończenia 8 lat lub dziecko chore do ukończenia przez nie 14 lat) czyli dorosłym. Dotyczy to zatem osób przewlekle chorych i wymagających długotrwałej opieki. Dotyczy to też sytuacji, gdy osoba jest przewlekle chora i wymaga długotrwałej opieki.
10. Ustawa o promocji zatrudnienia i instrumentach rynku pracy przewiduje dla bezrobotnych możliwość refundacji poniesionych kosztów opieki (udokumentowanych) nad osobą zależną, za okres 6miesięcy (art.61) określa także , na zasadach ogólnych, uprawnienia osób, które powracają na rynek pracy po okresie opieki nad osobą niesamodzielną.

Przepisy projektu ustawy o pomocy osobom niesamodzielnym w bardzo niewielkim stopniu ingerują w obecne uregulowania prawne. Pozostawiamy

wszystkie obecne uprawnienia i rodzaje usług. Projekt zawiera regulacje, które pod względem rzeczowym i prawnym stanowią uzupełnienie obecnych uregulowań o niezbędne, nowe świadczenia i uprawnienia. Są one przede wszystkim adresowane do grup do tej pory pomijanych w dostępie do pomocy opiekuńczej. Zrezygnowaliśmy z prostego przenoszenia przepisów z innych ustaw i tworzenia jednolitego aktu prawnego regulującego kwestie opieki nad osobami, które tego potrzebują. Wysiłek ten nie byłby żadną wartością dodaną. Proponujemy rozwiązania i przepisy, które są komplementarne z dotychczasowymi. Ponadto, zachowując obecne uregulowania mamy pewność, że sytuacja osób niesamodzielnych w żadnym razie nie może ulec pogorszeniu w stosunku do poziomu aktualnie oferowanego. Obowiązujące już przepisy stanowią też swego rodzaju asekurację, w tych momentach, gdy rozwiązania zaproponowane w ustawie o pomocy osobom niesamodzielnym przejściowo nie mogą funkcjonować.

III. Istota uregulowań projektu ustawy i podstawowe instrumenty zmian.

Projekt nie eliminuje żadnego z dotychczasowych świadczeń i uprawnień. Jego celem jest uzupełnienie dotychczasowych świadczeń finansowych i rzeczowych oraz precyzyjne zaadresowanie ich do tych grup osób niesamodzielnych i ich opiekunów (niezależnie od wieku, w którym powstała niesamodzielnosc), którzy dotychczas nie uzyskiwali dostatecznego wsparcia oraz sytuacji, w których wsparcie nie było obecnie przewidziane.

Zakres podmiotowy projektu ustawy obejmuje największe grupy osób niesamodzielnych ze swoimi opiekunami: niesamodzielnymi, których opiekunowie faktyczni (osoby bliskie) starają się godzić pracę zawodową z opieką oraz – w mniejszym zakresie - ci, których opiekunowie są na emeryturze lub rencie (najczęściej współmałżonkowie). Świadczeniami mogliby być objęci także opiekunowie osobiście sprawujący opiekę, którzy nie otrzymają specjalnego zasiłku opiekuńczego lub świadczenia pielęgnacyjnego z powodu niespełnienia warunków określonych w ustawie o świadczeniach rodzinnych, albo zrezygnują z tych świadczeń np. na rzecz powrotu do pracy.

Ze względu na to, że projektowana ustawy wprowadza całkowicie nowe rozwiązania, świadczenia i instrumenty można ją traktować jako innowację społeczną. Ustawa nie przewiduje świadczeń finansowych oraz wprowadza zasadę niełączenia świadczeń na opiekę ze świadczeniami przysługującymi z mocy innych ustaw . Wprowadzamy brakujące moduły do rozproszonych ofert pomocy, tak aby po uzupełnieniu luk stworzyły one jedną całość (system). Nie przewidujemy też żadnych nowych instytucji, tak aby zapobiec biurokratyzacji systemu i wykorzystać już istniejące struktury i instytucje.

Projekt ustawy określa świadczenia z tytułu niesamodzielnności oraz postępowanie w sprawie ich przyznawania, zasady realizacji i finansowania, uprawnienia pracownicze związane ze sprawowaniem opieki, usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze, zasady ich świadczenia i kontroli, obowiązki w zakresie przeszkoleń opiekunów nieformalnych (osób bliskich) i opiekunów formalnych, powoływanie i funkcjonowanie Rady ds. Osób Niesamodzielnych.

Projekt ustawy wprowadza również obowiązek informowania klientów ośrodków pomocy społecznej o należnych im świadczeniach (nie tylko z tytułu niesamodzielnności). Celem takiego uregulowania jest zapobieżenie sytuacjom, gdy z braku wiedzy lub z powodu niepełnych informacji osoby potrzebujące (także opieki) nie mogą skorzystać z należnej im pomocy.

Podstawą zakwalifikowania się do świadczeń ma być jedynie uzyskany w powiatowym zespole do spraw orzekania o niepełnosprawności stopień niesamodzielnności (licząc od największej zależności :pierwszy, drugi lub trzeci)- jako wskazanie przy orzeczeniu o niepełnosprawności lub znacznym stopniu niepełnosprawności (art. 6b ust 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych). W zależności od zdolności opiekuńczych osób bliskich określonych w odpowiednim oświadczeniu i na podstawie danych z odrębnego wywiadu środowiskowego osoby z ustalonym stopniem niesamodzielnności mogłyby otrzymywać świadczenia pielęgnacyjno- opiekuńcze , refundację kosztów teleopieki i opieki zastępczej, opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz refundację kosztów przeszkolenia. Świadczenie pielęgnacyjno -opiekuńcze przyznawane byłoby na pokrycie kosztów usług pielęgnacyjno -opiekuńczych. Prawo do pokrycia kosztów usług pielęgnacyjno -opiekuńczych miałyby te osoby niesamodzielne, którymi ich opiekunowie zajmują się w ograniczonym zakresie np. łącząc pracę zawodową z opieką. Usługi pielęgnacyjno -opiekuńcze byłyby opłacane z pomocą czeku opiekuńczego, z książeczki czekowej wydawanej przez ośrodek pomocy społecznej wraz decyzją o przyznaniu świadczenia. Ośrodek,

comiesięcznie realizowałyby czeki przedkładane przez świadczeniodawcę , jeśli osoba niesamodzielną lub jej osoba bliska potwierdziłaby prawidłowe, zgodne z umową wykonanie usługi pielęgnacyjno -opiekuńczej. Zakres tych usług został określony ramowo w ustawie, z tym że standard tych usług określić ma minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia. Ponadto, minister do spraw zabezpieczenia społecznego określi wzór umowy o świadczenie usług pielęgnacyjno-opiekuńczych.

To osoba niesamodzielną , z zastosowaniem ogólnych zasad prawa cywilnego , podpisywałaby umowę ze świadczeniodawcą, korzystając z informacji o świadczeniodawcach dostępnej w każdym ośrodku pomocy społecznej i na stronach internetowych gminy. Świadczeniodawcy byłoby obowiązani spełnić określone w ustawie warunki. Musieliby gwarantować odpowiedni standard każdego rodzaju usługi, zarejestrować się u wojewody i poddać kontrolom ośrodka pomocy oraz organu rejestrowego. Działanie w sferze usług pielęgnacyjno -opiekuńczych bez rejestracji groziłoby karami. Efektem wprowadzenia ustawy ma być stworzenie w Polsce bogatego w ofertę rynku certyfikowanych usług pielęgnacyjno -opiekuńczych. Mogłyby na nim działać nie tylko samorządy, organizacje charytatywne i kościoły ale też firmy prywatne oraz asystenci osób niesamodzielných. Ten nowy zawód powstałby w wyniku legalizacji zatrudnienia dziś nie ujawnianego (szarej strefy). Kierowany bezpośrednio do osób niesamodzielných i ich bliskich czek opiekuńczy oraz pokrycie kosztów ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego, do kwoty minimalnego wynagrodzenia, za asystenta osoby niesamodzielnę, jeżeli bezpośrednio przed zawarciem umowy o udzielanie usług pielęgnacyjno -opiekuńczych był zarejestrowany jako bezrobotny lub poszukujący pracy, powinny doprowadzić do legalizacji zatrudnienia kilkuset tysięcy grupy nieformalnych opiekunów. Efektem ustawy ma być powstanie kilkunastu tysięcy firm opiekuńczych i zatrudnienie blisko dwustutysięcznej grupy opiekunów profesjonalnych oraz podobnej grupy asystentów osób niesamodzielných. Najważniejszym jest jednak to, że ustawa umożliwi wielu opiekunom rodzinnym podjęcie zatrudnienia.

Świadczenia kierowane byłyby do osób niesamodzielných i ich bliskich. Oni podejmowałiby decyzję o wyborze formy opieki i świadczeniodawcy. Ponieważ według badań zarówno osoby niesamodzielné jak i ich rodziny zdecydowanie preferują opiekę domową należy sadzić, że tam gdzie to możliwe, rodziny zechcą

zorganizować opiekę w domu osoby niesamodzielnej, chętniej niż kontraktować instytucjonalną opieką dzienną i stacjonarną. Sprzyjać temu będzie też wysokość świadczenia, która zależna będzie od stopnia niesamodzielności, a nie od rodzaju usługi. Zatem czek pokrywać będzie znacznie większą część kosztów usług domowych aniżeli półstacjonarnych czy całodobowych. Tak wyrażać ma się preferowanie w ustawie usług domowych i wzmacniania roli rodziny w procesie opieki. Uzyska ona jeszcze dodatkowe wsparcie.

Opiekującym się osobiście, przysługiwać będzie refundacja opieki zastępczej (okresowej) w czasie pobytu opiekuna na leczeniu , rehabilitacji , w sanatorium czy też odpoczynku (urlop).

Pragnąc pomóc pracownikom zajmujących się ciężko chorymi i wymagającymi opieki oraz opiekującymi się osobami niesamodzielnymi wprowadzamy możliwość skorzystania z bezpłatnego urlopu opiekuńczego. Pozwoli on tym pracownikom lepiej zorganizować opiekę nad bliskimi zaraz po załamaniu się sprawności osoby chorej, jeszcze przed uzyskaniem orzeczenia o stopniu niesamodzielności. Orzeczenie to bowiem można będzie uzyskać dopiero po pół roku od wystąpienia potrzeby opieki, w sytuacji, gdy prawdopodobieństwo utrzymania się zależności jest dłuższe niż rok. Po urlopie gwarantowany byłby powrót do pracy na uprzednio zajmowane stanowisko. Urlop przed uzyskaniem stopnia niesamodzielności udzielany byłby na podstawie zaświadczenia lekarskiego, a po orzeczeniu stopnia niesamodzielności na podstawie orzeczenia o stopniu niesamodzielności. Urlop mógłby być dzielony na nie więcej niż 4 części. Pracodawca mógłby cofnąć urlop i wypowiedzieć umowę o pracę, jeśli stwierdziłby, że nie jest on wykorzystywany zgodnie z przeznaczeniem. Ponadto przewidujemy możliwość uelastycznienia czasu i warunków pracy opiekujących się niesamodzielnymi : mogliby zmniejszyć wymiar czasu pracy nawet do pół etatu, ograniczona byłaby możliwość zatrudniania takich osób w godzinach nadliczbowych i w nocy. Rozwiązania te rozszerzają mechanizm fexicurity na rosnącą grupę pracowników opiekujących się osobami niesamodzielnymi. Nade wszystko jednak zwiększają możliwość pozostania opiekunów w zatrudnieniu.

Celem wprowadzonych uregulowań jest nie tylko zwiększenie dostępności do usług pielęgnacyjno- opiekuńczych i pomoc rodzinom w sprawowaniu opieki, ale też zagwarantowanie jej jakości. Oprócz tego, że projekt wprowadza standardy umożliwia sprawowanie kontroli nad jakością wykonywanych usług przez rodzinę (bliskich), ośrodki pomocy społecznej i wojewodów. Ponadto asystenci osoby niesamodzielnej muszą odbyć stosowne przeszkolenie, a opiekunowie profesjonalni muszą skończyć odpowiednią szkołę. Zarówno świadczeniodawcy,

jak i opiekunowie profesjonalni nie mogą być karani, zalegać z płatnościami, muszą też dawać rękojmię należytego sprawowania opieki.

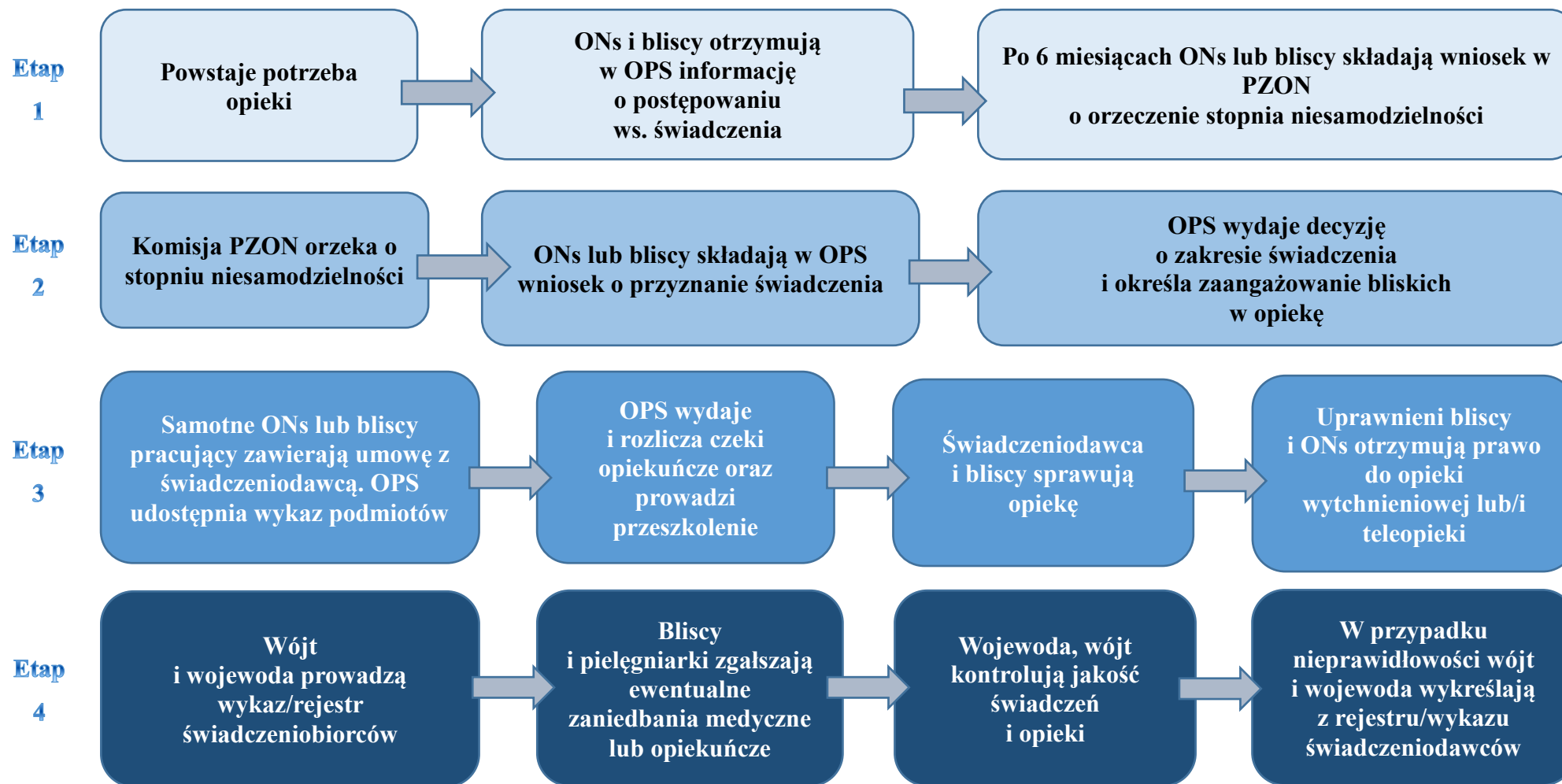
Do tworzenia i monitorowania nowych rozwiązań chcemy zaangażować reprezentantów wszystkich interesariuszy. Byliby oni skupieni w Radzie do spraw Osób Niezależnych, która działałaby przy ministrze właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego i opiniowałaby akty prawne, przygotowywała propozycje standardów, mierników jakości itd. Rozwiązania przewidziane przez projektowaną ustawę wpisują się w strategiczne cele państwa w dziedzinie opieki nad osobami niezależnymi (patrz : Założenia długofalowej polityki senioralnej w Polsce), Program Solidarność pokoleń 50+ oraz Strategię 2020 w zakresie wzrostu zatrudnienia osób starszych , koniecznej choćby z powodu wydłużenia wieku emerytalnego.

Wejście w życie przepisów ustawy następowałoby sukcesywnie . W pierwszych dwóch latach objęłaby jedynie osoby z pierwszym stopniem niezależności , a następnie co dwa lata osoby z kolejnymi stopniami. Pozwoliłoby to ograniczyć obciążenia finansowe oraz monitorować przebieg zmian. Wdrażanie ustawy byłoby oceniane przez Sejm i Senat po każdym etapie.

Kluczowym problemem jest finansowanie usług i uprawnień . System miałby charakter zabezpieczeniowy. W projekcie przyjęliśmy jako zasadę dofinansowanie gmin, dla których pomoc osobom niezależnym byłaby zadaniem własnym z dziedziny pomocy społecznej. Środki na sfinansowanie usług pochodziłyby z budżetu, natomiast większość kosztów obsługi wziąć mają na siebie samorządy(w ramach minimum 20% finansowania zadań własnych).Uważamy to za zasadne, ponieważ to samorządy gminne będą jednymi z głównych beneficjentów ustawy.

Źródłem generującym znaczną część środków są fundusze zaoszczędzone na świadczeniach dotychczas kierowanych do osób, które wybrały świadczenia zapisane w ustawie. Koszty wprowadzania rozwiązań ustawowych pomniejszą też wpływy podatkowe, ze składek emerytalno – rentowych i zdrowotnych. Bilans przychodów i rozchodów związanych z wprowadzeniem ustawy zawarty jest w ocenie skutków regulacji. Jednak oparty jest on na kilku założeniach teoretycznych zależnych od decyzji politycznych i budżetowych. O wysokości świadczeń decydować będzie ostatecznie Rząd, któremu przysługuje prawo ich obniżenia jeśli przekroczona byłaby reguła wydatkowa zapisana w ustawie o finansach publicznych. Funkcjonowanie nowych rozwiązań obrazuje poniższy schemat.

Zasady działania nowego systemu

ONs – osoba niesamodzielna, **OPS** – ośrodek pomocy społecznej, **PZON** - Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niesamodzielności, **Bliscy** – opiekunowie (rodzina).

IV. Omówienie poszczególnych rozwiązań.

Zasadą jest możliwość wyboru formy wsparcia: pomiędzy dotychczasowymi a zagwarantowanymi w ustawie o pomocy osobom niesamodzielnym. Zwiększa to paletę świadczeń do wyboru, tworzy z wszystkich rozwiązań (łącznie) spójny system. Wprowadzamy jednak zasadę nie łączenia świadczeń skierowanych na ten sam cel – czyli pomoc opiekuńczą wobec osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (art. 19 , 20 i 26) .

Głównymi adresatami ustawy są osoby niesamodzielne, ich opiekunowie nieformalni (osoby bliskie) oraz formalni tj. zatrudnieni w firmach świadczących usługi opiekuńcze. Projekt reguluje też warunki wykonywania usług opiekuńczych.

Nowością jest wprowadzenie pojęcia osoby niesamodzielnej i trybu przyznawania statusu osoby niesamodzielnej. Osobą taką byłiby ci niepełnosprawni, którzy będą mieli orzeczoną znaczny stopień niepełnosprawności (a w przypadku osób poniżej 16 roku życia – orzeczoną niepełnosprawność),jeśli jako wskazanie będą mieli ustalony stopień niesamodzielnosci. Wprowadza się trzy stopnie niesamodzielnosci, zależne od zakresu koniecznej opieki oraz minimalnej liczby godzin do jej sprawowania. Kwestie te regulują zmiany w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych. (art.84). Nie tworzymy zatem nowego, dodatkowego systemu orzekania o niesamodzielnosci lecz wykorzystujemy już funkcjonujące procedury przyznawania stopnia niepełnosprawności. Osoby mające już orzeczenia będą mogły wnioskować o ponowne orzeczenie w celu uzyskania statusu osoby niesamodzielnej.

Opiekunów nieformalnych określamy osobami bliskimi. Definicja zawarta w art.2 pkt 2 obejmuje nie tylko członków rodziny, ale każdą osobę sprawującą nieodpłatną opiekę nad osobą niesamodzielną (a więc także sąsiadów, przyjaciół, wolontariuszy). Poszerzenie kręgu osób o opiekunów spoza rodziny ma umożliwić wsparcie dla faktycznych opiekunów niosących pomoc osobie niesamodzielnej.

Zwiększa to możliwości zaangażowania w proces opieki zarówno dalszych krewnych, znajomych, a także ułatwi działalność organizacji pozarządowych.

Chcąc umożliwić osobom niesamodzielnym i ich bliskim dostęp do pełnej informacji o uprawnieniach oraz świadczeniach wynikających z ustawy i tym samym zapobiec nieprawidłowościom w tym zakresie proponujemy zmianę w

ustawie o pomocy społecznej. Gwarantuje ona klientom instytucji pomocy społecznej nie tylko dostęp do informacji ale zobowiązuje, by była ona pisemna i obejmowała zasady i tryb udzielania świadczeń (art.86).

Art. 3. określa świadczenia przysługujące z mocy ustawy. Mają to być świadczenia pielęgnacyjno-opiekuńcze, refundacja kosztów teleopieki, opieki zastępczej i kosztów przeszkolenia osób bliskich z zakresu opieki a także opłacenie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Definicja teleopieki zawarta jest w słowniczku pojęć (art.2 pkt 3). Obejmuje ona usługę zapewniającą bezpieczeństwo osobom niesamodzielnym świadczoną z wykorzystaniem systemu powiadamiania i monitoringu elektronicznego. Jest to definicja szeroka, uwzględniająca szybki postęp technologiczny w dziedzinie opieki. Zasady przyznawania tej usługi określa art. 25. Wysokość refundacji miesięcznych kosztów tej usługi określono na poziomie 10% wartości czeku opiekuńczego dla pierwszego stopnia niesamodzielnności(art 25 ust. 2).

Mianem opieki zastępczej określa się okresowe usługi pielęgnacyjno -opiekuńcze (art.3 pkt 3.) Byłaby ona przyznawana na czas, w którym osoba bliska (opiekun nieformalny) korzysta z leczenia, sanatorium czy rehabilitacji lub przebywa na urlopie wypoczynkowym. Długość tej opieki zależna byłaby od stopnia niesamodzielnności, a wysokość refundacji byłaby zróżnicowana w zależności od stopnia niesamodzielnności i byłaby równa wartości czeku opiekuńczego . Za okres korzystania z opieki zastępczej nie przysługiwałaby refundacja kwalifikowanych kosztów opieki. (art. 26).

Podstawowymi świadczeniami przysługującymi na podstawie ustawy są świadczenia pielęgnacyjno- opiekuńcze. Przyznawać się je będzie na pokrycie kosztów usług pielęgnacyjno -opiekuńczych(art.6). Do wniosku o przyznanie świadczenia pielęgnacyjno- opiekuńczego trzeba będzie dołączyć oświadczenie osoby bliskiej dotyczące posiadania osoby bliskiej lub osób bliskich sprawujących opiekę w określonym wymiarze oraz oświadczenie osoby (osób) bliskiej o sprawowaniu opieki nad osobą niesamodzielną w odpowiednim wymiarze.(art. 14). Oświadczenia te mają pomóc w ustaleniu formy świadczenia oraz stanowić będą podstawę do podjęcia się obowiązków. Do wniosku dołączony powinien być też specjalny wywiad środowiskowy, stwierdzający sytuację osoby niesamodzielną oraz wydolność opiekuńczą osób bliskich (art.16). Sposób przeprowadzenia tego wywiadu, wzór jego kwestionariusza oraz wzory składanych oświadczeń określi minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego w drodze rozporządzenia (art.23). Świadczenie pielęgnacyjno- opiekuńcze przyznawane jest na ten sam okres na jaki zostało wydane orzeczenie o stopniu

niesamodzielnosci. Moze ono byc zmienione w kazdym czasie na wniosek osoby niesamodzielnej albo z urzedu (art. 27 ust.1 i 2). Aby zapobiec dublowaniu swiadczen, decyzje o przyznaniu swiadczenia przesyła sie do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (art. 17 ust 3). Jezeli przyznano swiadczenie na pokrycie kosztów usług pielęgnacyjno- opiekuńczych, osoba niesamodzielna wraz z decyzją otrzymuje książeczkę czekową (art. 18).

Świadczenie na pokrycie kosztów usług pielęgnacyjno -opiekuńczych wypełnia jedną z podstawowych luk w dotychczasowych rozwiązaniach. Ma przyjść z pomocą tym rodzinom z osobami niesamodzielnymi, gdzie bliscy – choć deklarują chęć opieki w ograniczonym zakresie - usiłują łączyć pracę zawodową z opieką (art. 8 pkt 2). Wobec słabnących możliwości opieki krewniaczej, potrzeby dłuższej pracy i niemożności pokrycia kosztów opieki zewnętrznej , pomoc w sfinansowaniu tych usług ma pierwszoplanowe znaczenie. Pragnąc , aby środki na ten cel były właściwie wydatkowane wprowadzono nowe narzędzie jakim jest czek opiekuńczy(art.2 pkt 4). Jest to dokument, w którym osoba niesamodzielna poleca zapłatę za usługi opiekuńcze zrealizowane w danym miesiącu (art.9 i 10). Wartość czeku dla poszczególnych stopni niesamodzielnosci będzie zróżnicowana w zależności od stopnia niesamodzielnosci (art.21). Biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia realnej pomocy w finansowaniu kosztów usług pielęgnacyjno - opiekuńczych, liczbę osób niesamodzielnych o danym stopniu niesamodzielnosci jakimi dziennie opiekować się może jeden opiekun oraz konieczność zapewnienia opiekunom godziwych zarobków przyjęto, że świadczenie nie powinno być niższe niż 600 zł dla trzeciego stopnia, 800 zł dla drugiego stopnia i 1000 zł dla pierwszego stopnia. Określenie tych kwot zależy od ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, ale przy obliczaniu finansowych skutków regulacji przyjęto takie kwoty. W art. 24 minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego został zobowiązany do uwzględnienia przestrzegania reguły wydatkowej przy określaniu wartości czeku Gmina otrzymując blankiet czeku , po jego weryfikacji, w ciągu 7 dni dokonywać będzie zapłaty za usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze. Odmowa zapłaty nastąpić może tylko w drodze decyzji (art.11 i 12). Ustawa nie określa jakiego rodzaju usługi pielęgnacyjno -opiekuńcze mogą być opłacone czekiem. Pozostawiamy to wyborowi osoby niesamodzielnej i/lub jej bliskim.

Świadczenie pielęgnacyjno -opiekuńcze może być przyznane osobie niesamodzielnej kierowanej do domu pomocy społecznej, jednak wówczas płatność nie będzie następowała czekiem lecz przelewem na konto placówki (art. 13). Podobne zasady obowiązywać będą w przypadku kierowania do innych

placówek: ośrodków wsparcia, środowiskowych domów samopomocy, rodzinnych domów pomocy, mieszkań chronionym, określone w art.51, 51a. 52 i 53 ustawy o pomocy społecznej (art. 13 ust 2).

Spełnieniem oczekiwań wielu rodzin opiekujących się swoimi niesamodzielnymi bliskimi jest zapewnienie (a nawet obowiązek dla chcących skorzystać ze świadczeń) odbycie przeszkolenia z zakresu opieki nad osobą niesamodzielną(art.8 pkt.1 i art. 25 ust.3). Tak zdecydowany wymóg wynika z chęci zapobieżenia liczny i poważnym kontuzjom jakich doznać mogą bliscy i ich podopieczni jeśli – tak jak to ma miejsce obecnie - nie mają oni podstawowej wiedzy teoretycznej i praktycznej nt. zasad i technik opieki. Koszty przeszkolenia będą refundowane w ciągu 7 dni od dnia złożenia wniosku. Do wniosku trzeba będzie dołączyć dowód poniesienia kosztów oraz zaświadczenie o ukończeniu przeszkolenia.

Całkowitym novum wśród form wsparcia adresowanych do opiekunów osób niesamodzielnych są uprawnienia pracownicze opisane w Dziale III ustawy (art. 27-33) Wprowadzamy do naszego porządku prawnego zasadę flexicurity – bezpieczeństwa i elastyczności zatrudnienia osób sprawujących osobistą opiekę nad osobami niesamodzielnymi. Likwidujemy tym samym w części nierówność pomiędzy uprawnieniami rodziców opiekujących się dziećmi a opiekunami osób dorosłych w rodzinie.

Pracodawca zatrudniający osobę sprawującą osobiście nieodpłatnie opiekę nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny, lub nad osobą niesamodzielną, na jej wniosek, ma obowiązek przyznać jej bezpłatny urlop w wymiarze do 6 miesięcy (art. 27). Konieczność sprawowania tej opieki stwierdzać będzie lekarz w wydanym bezpłatnie (art.88 pkt 1)zaświadczeniu (art. 28 ust.7). Jeżeli osoba wymagająca opieki uzyska status osoby niesamodzielnej wówczas wystarczy orzeczenie o stopniu niesamodzielnosci. Warunki skorzystania z prawa do urlopu określa art.28. Warto zwrócić uwagę, że okres urlopu przyznawanego na podstawie wymienionych artykułów wlicza się do zatrudnienia, od którego zależą uprawnienia pracownicze. Jednakże, jeśli pracownik wykorzystywałby urlop opiekuńczy do innych celów i opieka może być wezwany do powrotu do prace lub można mu będzie wypowiedzieć umowę o pracę. (art.28 ust.4). Tryb ich udzielania określi minister właściwy ds. pracy w drodze rozporządzenia (art.33). Elastyczność zatrudnienia czyli prawo osoby bliskiej (a więc opiekującej się osobą, w stosunku do której ustalono stopień niesamodzielnosci) do obniżenia wymiaru czasu pracy (maksimum do 1/2 etatu, na okres nie dłuższy niż rok), zwolnienie z obowiązku pracy w godzinach nadliczbowych i w nocy

gwarantować mają art. 29- 31. Warunki przyznania tych uprawnień określa art. 32.

Dział IV ustawy definiuje usługi pielęgnacyjno- opiekuńcze i określa zasady ich świadczenia. Przede wszystkim określone zostaje co obejmują usługi pielęgnacyjno -opiekuńcze. Są to czynności podstawowe z zakresu pielęgnacji ciała ,pomocy w odżywianiu, poruszaniu, przemieszczaniu oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego. Rodzaje tych czynności są też ogólnie opisane (art. 34). Żeby zapobiec sytuacji wykorzystywania przyznanych świadczeń do wszelkich prac domowych zastrzeżone zostało (art. 34 ust. 5), że pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego będzie przysługiwać w ramach usług pielęgnacyjno-opiekuńczych jedynie w sytuacji, gdy mamy do czynienia z osobą samotną lub gdy osoby wspólnie zamieszkujące z osobą niesamodzielną nie mogą się takich prac podjąć (co powinno wynikać z oświadczeń i wywiadu).

Usługi mogą być świadczone w formie domowych usług opiekuńczych, w ośrodkach dziennego pobytu lub ośrodkach całodobowych (art. 38 i 39)

Szczegółowy wykaz czynności wchodzących w zakres usług opiekuńczych, minimalny czas ich trwania oraz standard poszczególnych rodzajów usług opiekuńczych ma określić minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego (art. 41).

Wszelkie usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze przyznane na podstawie ustawy mogą być świadczone jedynie na podstawie umowy(art.35). Zawartość tej umowy oraz jej formę określają art. 36- 40.

Podmiotami świadczącymi usługi pielęgnacyjno- opiekuńcze mogą być osoby dające rękojmię uczciwości i profesjonalizmu. Muszą one spełnić warunki określone w rozdz. 2 działu IV. W odniesieniu do firm, organizacji instytucji są to: niezaleganie z opłatami i podatkami, niekaralność za przestępstwo umyślne, posiadanie tytułu prawnego do lokalu (art.43). W odniesieniu do opiekunów profesjonalnych (art.44) postawiono warunek niepozbawienia władzy rodzicielskiej, niekaralności oraz posiadania niezbędnych kwalifikacji zawodowych oraz dodatkowo rękojmi należytego sprawowania opieki. Ten ostatni wymóg nakłada na zatrudniającego obowiązek sprawdzenia czy kandydat do pracy w charakterze opiekuna ma odpowiednie predyspozycje i doświadczenie, gwarantujące odpowiedzialne wykonywanie obowiązków. Mogą to być świadectwa, referencje, wyróżnienia czy praca w roli wolontariusza. Minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego będzie obowiązany do sporządzenia wykazu zawodów uprawniających do wykonywania profesji opiekuna (art. 62).

Prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie świadczenia usług pielęgnacyjno -opiekuńczych ma być działalnością regulowaną co oznacza konieczność uzyskania odpowiedniego wpisu do rejestru prowadzonego przez wojewodę (art.45).Właściwość wojewody w tym zakresie, zawartość rejestru i wniosku o wpis, kwestie odmowy wpisu i uzupełnień regulują art. 46-54. Wnioskujący, w oświadczeniu pod rygorem odpowiedzialności karnej, musi zapewnić że spełnia warunki (standard), a wojewoda będzie miał możliwość sprawdzenia prawdziwości danych . Podmiot zarejestrowany obowiązany jest w dokumentach i ogłoszeniach umieszczać nr wpisu do rejestru. Wpis będzie nieodpłatny Wzór wniosku o wpis określi w drodze rozporządzenia minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego (art.63). Domy pomocy społecznej oraz podmioty lecznicze takie jak ZOL czy ZPO nie będą miały obowiązku rejestracji – gdyż są już w innych rejestrach. Art. 54 nakłada obowiązek sprawozdawczości na podmioty wpisane do rejestru. Jeśli jakiś podmiot prowadziłby działalność bez wymaganego wpisu podlegałby o wiele wyższej karze niż to ma miejsce obecnie (i co jest nieskuteczne), grzywna wynosić może od 3.00 do nawet 50.000 zł (art.61).

Projekt ustawy zmierza do stworzenia warunków do legalizacji zatrudnienia osób świadczących dziś pomoc opiekuńczą poza oficjalnym obiegiem. W tym celu umożliwiamy powstanie nowego zawodu – asystenta osoby niesamodzielnej. Ma to być opiekun zatrudniony przez osobę niesamodzielną (wykonujący pracę na podstawie umowy o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy o umowie zlecenia) . Osoba chcąc wykonywać ten zawód musi być niekarana, odbyć szkolenie z zakresu opieki potwierdzone świadectwem, nie być pozbawiona władzy rodzicielskiej i dawać rękojmię należytego sprawowania opieki (art.55). Składki na ubezpieczenia społeczne opłacać powinien zatrudniany, natomiast jeżeli był zarejestrowany jako bezrobotny lub poszukujący pracy składki przez 6-miesiący opłacałby urząd pracy z Funduszu Pracy - od najniższego wynagrodzenia (art. 56 i 57). Asystent powinien zgłosić fakt prowadzenia działalności do ośrodka pomocy społecznej wraz z świadectwem ukończenia szkolenia – w celu umieszczenia w wykazie. Wykaz byłby jawny, umieszczony w BIP, aby ułatwić osobom poszukującym znalezienie asystenta osoby niesamodzielnej(art. 58). Asystentem nie mogłaby być osoba obowiązana do alimentacji wobec niesamodzielnego (w szczególności małżonek) (art. 55 ust 2 pkt 5). Nic jednak nie stałoby na przeszkodzie, aby osobiście opiekujący się małżonek osoby niesamodzielnej był asystentem dla innej osoby niesamodzielnej, nawet w rodzinie, jeśli nie jest wobec takiej osoby zobowiązanych do alimentacji.

Oprócz standardów, rejestru, wykazu i wymogów wobec świadczących usługi opiekunów i firm, zasadnicze znaczenie dla jakości usług ma kontrola jakości. Będzie ona miała trzy poziomy. Podstawowy, to kontrola rodziny. Nie tylko z mocy umów będzie ona mogła stawiać wymagania. Na mocy art. 71 bliscy, jeśli powezmą informację o marnotrawieniu świadczeń, zawyżonym/ zaniżonym w stosunku do orzeczenia stopniem niesamodzielności, świadczeniu usług niezgodnie ze standardem lub umową albo przez niezarejestrowany podmiot będą obowiązani do poinformowania ośrodka pomocy społecznej, a ten z kolei do kontroli. Ponadto, osoba bliska będzie upoważniona do żądania informacji i wyjaśnień od podmiotu wykonującego usługi. Szerokie uprawnienia kontrolne uzyskują ośrodki pomocy społecznej (drugi poziom kontroli). Dokonują one kontroli w zakresie spełnienia warunków, standardu i umowy o świadczenie usług pielęgnacyjno -opiekuńczych (art. 64 ust. 1, pkt 2 i ust.2). Ośrodek przeprowadza kontrolę wszystkich świadczących usługi, a więc zarówno bliskich jak i usługodawców. Może to robić z własnej inicjatywy, albo na skutek zgłoszenia osób bliskich. Sankcją za stwierdzone nieprawidłowości jest oczywiście zobowiązanie do zrealizowania zaleceń pokontrolnych (art.66). Z tym, że podmiot świadczący usługi ma prawo zgłoszenia umotywowanych zastrzeżeń. Jeśli nie zostaną one uwzględnione wymaga to uzasadnienia (art.65). Oczywiście OPS dokonuje sprawdzenia wykonania zaleceń pokontrolnych (art. 67). W przypadku poważniejszych uchybień może on odmówić zapłaty za usługi opiekuńcze (realizacji czeku) a w przypadku asystentów osoby niesamodzielnej wykreślić ją z Wykazu (art.66 pkt 2, 3). W takim przypadku ośrodek obowiązany jest udzielić osobie niesamodzielnej pomocy w zapewnieniu ciągłości usług (w oparciu o projektowane przepisy lub przepisy ustawy o pomocy społecznej) (art. 68). W odniesieniu do podmiotów zarejestrowanych u wojewody ośrodek pomocy powiadamia go o stwierdzonych nieprawidłowościach. Wojewoda może również przeprowadzić kontrolę z własnej inicjatywy (art. 69 i 64 ust.1 pkt 1).

Istotnym mankamentem i trudnością w organizacji i sprawowaniu opieki jest brak należytej koordynacji różnego rodzaju usług : medycznych, pielęgnacyjno - opiekuńczych i z zakresu gospodarstwa domowego.

Projekt ustawy nie przewiduje żadnego ośrodka koordynacji usług. Uznano bowiem, że przy bardzo dynamicznych zmianach stanu zdrowia i sprawności jedynym koordynatorem może być tylko osoba niesamodzielna lub jej bliscy. Instytucje natomiast powinny prawidłowo wykonywać zadania, każda według swoich kompetencji. Narzędziem mobilizacji ma być wzajemne informowanie

się, obserwacja pracy różnych podmiotów. Już zespół orzekający ma obowiązek przekazywać informację o uzyskaniu stopnia niesamodzielności przez daną osobę (art.84 pkt 1). Chodzi o to, aby ośrodek pomocy społecznej mógł pomóc tej osobie i jej bliskim, zwłaszcza, gdy pomimo orzeczenia nie składano by wniosku o przyznanie świadczenia (art. 86). Dodatkowo, w sytuacji gdy OPS poweźmie uzasadnione wątpliwości, że świadczenia zdrowotne są właściwie realizowane obowiązany będzie informować o tym lekarza i pielęgniarkę POZ oraz rzecznika praw pacjenta i oddział NFZ. I vice versa udzielający świadczeń zdrowotnych w przypadku zaniedbań opiekuńczych ma informować wójta (art. 70). Wprowadzone środki te mają charakter miękkie, jednak powinny okazać się skuteczne, bo dają podstawę organom odpowiedzialnym do podejmowania interwencji a ponadto mogą być podstawą roszczeń wobec winnych zaniedbań.

Inną gwarancją jakości usług mają być kompetencje i umiejętności fachowe opiekunów. Zarówno bliscy jak i asystenci powinni przejść przeszkolenie. Będzie ono bezpłatne, przeprowadzane przez ośrodek pomocy społecznej. Minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym ds. zdrowia określi programy przeszkoleń, liczbę godzin i wzór zaświadczenia o ukończeniu szkolenia lub przeszkolenia(art. 73).

Kwestie finansowania świadczeń określonych ustawą reguluje dział VI. Zadania wynikające z ustawy finansowane będą z budżetu państwa (art. 74). Koszty budżetowe pomniejszone jednak będą o kwoty zaoszczędzone na innych wcześniej wypłacanych świadczeniach (zasada niełączenia świadczeń) oraz o nowe wpływy do budżetu z tytułu podatków i składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

Ponieważ stanowi ona , że przyznanie i realizacja świadczeń pozostaje zadaniem własnym gminy wykonywanym jako zadanie pomocy społecznej (art.4)., więc gros środków będą przekazywane na wyodrębniony rachunek bankowy, na dofinansowanie zadań gminy z zakresu przyznawania i wypłaty świadczeń (art.74 ust. 1 pkt 1 oraz art.94), według algorytmu określonego wspólnie przez ministrów właściwych ds. finansów i zabezpieczenia społecznego (art. 75, 76).

Wydarzenia ostatnich miesięcy, protesty i konieczność instytucjonalizacji dialogu z opiekunami uzmysławiają, że cały system powinien być nieustannie monitorowany i ulepszany z uwzględnieniem uwag wszystkich interesariuszy. Tym celom służyć ma tworzona Rada do spraw Osób Niesamodzielnych przy ministrze ds. zabezpieczenia społecznego (art. 77). Ma ona proponować ministrowi kierunki badań i analiz z zakresu opieki długoterminowej (których obecnie brakuje), rekomendować rozwiązania z zakresu organizacji opieki,

podnoszenia jej jakości (np. standardów)i programów szkoleń. Rada ma także monitorować skuteczność orzecznictwa, stopień zaspokojenia potrzeb i ceny usług oraz opiniować propozycje rozwiązań legislacyjnych (art.101). Radę powoływałby minister ds. zabezpieczenia społecznego spośród kandydatów zgłoszonych przez organizacje samorządu terytorialnego, podmiotów świadczących usługi opiekuńcze, Naczelną Radę Lekarską, Naczelną Radę Pielęgniarek i Położnych, organizacje pracowników socjalnych, menedżerów pomocy społecznej , seniorskie, osób niepełnosprawnych a także ogólnopolskie stowarzyszenia gerontologiczne i przedstawiciele instytutów badawczych prowadzących badania z zakresu pomocy osobom niesamodzielnym. Rada ma liczyć do 10 osób, a jej kadencja trwać 5 lat. Kwestie te reguluje art.78. Funkcjonowanie Rady regulują art. 79-81). Trzeba zaznaczyć, że rada jest jedyną nową, społeczną i nie zbiurokratyzowaną instytucją powoływaną z mocy ustawy. Projektowane zmiany w zakresie organizacji oparte są w całości na modelu sieciowym tzn. wykorzystują istniejące już struktury.

Zawarte w Dziale VIII zmiany w przepisach obowiązujących są konsekwencją przepisów ustawy o pomocy niesamodzielnym. Uzgadniają z nią przepisy ustaw:

- 1) o podatku dochodowym (art.83) - dotyczy to zwolnienia z podatku dochodowego osób otrzymujących świadczenia przysługujące z mocy ustawy o pomocy osobom niesamodzielnym,
- 2) o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych(art. 84) – dostosowuje przepisy o orzekaniu i wprowadza nowe wskazanie oraz określa stopnie niesamodzielnosci,
- 3) o systemie ubezpieczeń społecznych (art.85) określa sposób opłacania składek na ubezpieczenia społeczne zgodnie z proponowanymi przepisami ustawy,
- 4) o pomocy społecznej (art. 86)- nakłada obowiązek udzielania informacji o należnych świadczeniach, reguluje też sposób pokrywania kosztów usług opiekuńczych osób niesamodzielnym przebywających w domach pomocy społecznej ;
- 5) o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (art.87) –wyłącza z obowiązku płacenia składek na Fundusz Pracy: za asystentów osób niesamodzielnym, a także za osoby bliskie sprawujące opiekę nad osobą niesamodzielną, za które opłacana jest składka na ubezpieczenie emerytalne, ubezpieczenie rentowe na podstawie niniejszej ustawy oraz za osoby powracające z urlopu opiekuńczego w celu sprawowania opieki nad osobą bliską.

- 6) o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych(art.88) reguluje wymiar i sposób opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne osobom bliskim świadczącym usługi pielęgnacyjno- opiekuńcze na podstawie przepisów ustawy o pomocy osobom niesamodzielnym oraz wystawiania zaświadczeń niezbędnych do otrzymania urlopu opiekuńczego;
- 7) o opłacie skarbowej w związku z wpisem do rejestru działalności regulowanej podmiotów świadczących usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze.

Dział X zawiera przepisy przejściowe i końcowe. Art. 91 stanowi, że postępowanie wobec osób mających już orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, które będą chciały uzyskać wskazanie o stopniu niesamodzielnosci wszczynane będzie na wniosek zainteresowanej osoby niepełnosprawnej , a postępowanie wobec osób, które mają decyzję o skierowaniu do domu pomocy społecznej także na wniosek OPS.

Art.94 zawiera przejściowe uregulowanie umożliwiające ustalenie wysokości niezbędnych środków na realizację ustawy, gdy jeszcze nie znana jest liczba osób niesamodzielnym oraz liczba świadczeń w danym miesiącu.

Kolejne artykuły przewidują, że przepisy ustawy wprowadzane będą w okresach dwuletnich dla danego stopnia niesamodzielnosci poczynając od pierwszego, w 2016 r do trzeciego w 2021 r.(art.90).

Przewiduje się też sukcesywną ocenę funkcjonowania ustawy przez obie izby parlamentu, na podstawie informacji przedstawianej przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, po każdym etapie jej wdrażania (art.95). Kolejne przepisy (art. 92,93 przewidują, że świadczeniodawcy, którzy w dniu wejścia ustawy prowadzić będą działalność, muszą zarejestrować ją w ciągu trzech miesięcy. Natomiast ci, którzy nie są w stanie w tym okresie spełnić standardów mogą uzyskać wpis warunkowy, jeśli wdrożą program naprawczy i realizować go będą zgodnie z harmonogramem przez okres maksimum 3 lat. W art. 96 ustala się limit wydatków na realizację ustawy w latach 2018 24 i dalszych. Końcowy artykuł 97 ustala vacatio legis na okres 6 miesięcy.

V. Ocena społecznych i gospodarczych skutków regulacji .

1. Skutki społeczne

Ustawa wywierać będzie krótko i długookresowy wpływ na życie bardzo dużej grupy społeczeństwa polskiego. Wprawdzie szacowana obecnie na ok. 1 mln liczba osób niesamodzielnych stanowi zaledwie 2,6 % Polaków jednak, licząc z rodzinami (których ta ustawa dotyczy wprost) stanowi to ok. 8% społeczeństwa. Natomiast aż 11% pytanych w badaniach (Diagnoza społeczna 2015) deklaruje, że czuje się odpowiedzialna za zapewnienie opieki swoim krewnym. Dorosłymi niesamodzielnymi opiekuje się według tego samego badania 7,2%, a blisko 61% z nich to osoby łączące pracę zawodową z opieką. Na tej podstawie można określić liczbę opiekujących się i pracujących na 1 mln 13 tys. osób w 2019 r. i 974 463 osób w 2025 r. Opiekunowie niepracujący z powodu opieki to odpowiednio 188 640 (2019) i 182 226 (2025). Według badań niemieckich (polskich w tym zakresie brakuje), ryzyko niesamodzielnosci (przez co rozumie się zależność od pomocy innych w podstawowych czynnościach życiowych przez co najmniej 6 miesięcy) wynosi aż 50%. Zatem, co drugiemu z nas grozi, że będzie potrzebował długotrwałej pomocy w funkcjonowaniu, najprawdopodobniej w końcowej fazie życia. To m.in. tłumaczy, dlaczego poza Francją, nigdzie ryzyko to nie zostało powszechnie objęte prywatnymi ubezpieczeniami – jest ono po prostu zbyt wielkie.

Koszty opieki są tak wysokie, że nie można ich sfinansować ze środków prywatnych osób dotkniętych niesamodzielnoscią lub ich rodzin (zobowiązanych do alimentacji). Ze względu na skalę zjawiska, które gwałtownie rozszerza się pod wpływem starzenia, oraz koszty opieki rosnące szybciej niż wysokość emerytur, ryzyko niesamodzielnosci wyłoniło się już jako samodzielne w większości krajów i jako takie uwzględniane jest w systemach zabezpieczeniowych lub obowiązkowych ubezpieczeniach społecznych.

a) Wpływ na sytuację osób niesamodzielnych i ich rodzin.

Badania pokazują, że choć stosunek Polaków do starości jest coraz bardziej pozytywny, to jednym z podstawowych lęków jest obawa przed niedołężnością. Ułatwione zostanie łączenie pracy zawodowej z opieką. Zapewnimy możliwość uelastycznienia zatrudnienia opiekunów i wprowadzony urlop w celu

sprawowania opieki, aby zapobiec rezygnacji opiekunów z pracy oraz umożliwić im powrót do zatrudnienia po okresie sprawowania opieki.

Oczywiście nowe rozwiązania ustawowe wesprą niesamodzielnych i ich rodziny w zakresie zabezpieczenia podstawowych czynności życiowych i funkcji opiekuńczych. Nowe rozwiązania pozwolą podtrzymać gotowość rodzin do niesienia pomocy najbliższemu, wymagającemu opieki. Mają zapewnić dostępność do pomocy, odpowiednią jakość usług oraz ciągłość opieki. Znacząco zwiększy się poziom bezpieczeństwa zdrowotnego i socjalnego osób niesamodzielnych także dzięki upowszechnieniu teleopieki. Wzmocnione zostaną możliwości opieki krewniaczej, poprzez wprowadzenie zachęt do opieki w takim zakresie jaki jest możliwy. Rodziny dostaną narzędzia i uprawnienia umożliwiające im utrzymanie dobrostanu krewnych zależnych od opieki. Ustawa sprzyjać też będzie deinstytucjonalizacji opieki oraz przeciwdziałać dezaktywizacji zawodowej opiekunów.

b) Wpływ na sytuację samorządów

Obecnie, dla samorządów gminnych opieka nad osobami wymagającymi opieki jest zadaniem własnym. Jednakże, z braku środków, nie czynią one w tym obszarze koniecznych inwestycji, nie zwiększają też swego poziomu zaangażowania, zwłaszcza finansowego adekwatnie do zwiększających się potrzeb. Z własnych środków na jedną osobę niesamodzielną gminy przeznaczały w ostatnich latach niezmienną kwotę ok. 355 zł dofinansowania – co pozwala na sfinansowanie nie więcej niż ½ godziny opieki dziennie. Przyczyną są trudności budżetowe gmin, mających rozległe i kosztowne zadania w wielu obszarach, które uznają za bardziej priorytetowe. Gminy starają się przez jak najdłuższy czas unikać wspierania rodzin z osobami niesamodzielnymi, w maksymalnym stopniu obciążać je trudem i kosztami opieki. Gdy już muszą interweniować starają się minimalizować wydatki, przerzucać koszty opieki na systemy publiczne np. na ochronę zdrowia lub zadania zlecone z pomocy społecznej. Mamy też coraz częściej do czynienia z zaniedbaniami opiekuńczymi, dezinformacją, a nawet łamaniem prawa.

Wprowadzenie ustawy radykalnie zmieni sytuację. Gminy dostaną narzędzia prawne i finansowe do realnego wspierania rodzin w ich funkcjach opiekuńczych i podejmowania się opieki w sytuacjach, gdy rodzina jest niewydolna. Rola gminy zmieni się zasadniczo. Poza nielicznymi wyjątkami, to bliscy będą organizatorami pomocy i będą odpowiadać za jej codzienną jakość. Gmina będzie zobowiązana do kontroli, reagowania w sytuacjach niewydolności opiekuńczej rodziny oraz rzetelnego informowania o procedurach i należnych świadczeniach. Pełnić będzie w części rolę regulatora rynku usług i gwaranta ich ciągłości. Poziom dofinansowania kosztów usług sprawi, że gmina tylko rzadziej będzie wspierała rodziny w opłacaniu kosztów opieki z dochodów własnych gminy. Samorządy będą oczywiście miały nowe obowiązki w zakresie informowania, przygotowania wywiadu środowiskowego, wydawania decyzji o przyznaniu świadczenia, wydania książeczki czekowej, realizacji czeku i zwrotów niektórych kosztów opieki. Mimo to koszt nowych zadań będzie zdecydowanie niższy, aniżeli korzyści z przejęcia przeważającej części kosztów opieki, pokrywanych obecnie przez gminy. Stąd nie przewidziano rekompensowania gminom tego zaangażowania, zaliczając je do obligatoryjnego 20% wkładu własnego w realizowanie zadań własnych. Obciążenie samorządów powiatowych będzie minimalne, bo wzrosną jedynie koszty orzekania, które jednak będą finansowane z budżetu państwa. Poprawi się sytuacja w placówkach opieki całodobowej prowadzonych przez powiaty. Równowartość czeku opiekuńczego, która trafi do domów pomocy społecznej, poprawi ich kondycję finansową, wypełnią się miejsca w tych domach. Zwiększenie wpływów otworzy przestrzeń do podwyżek bardzo zaniżonych płac pracowniczych. Ponadto, na jednolitym rynku usług niemożliwe będą dotychczasowe praktyki nieuczciwej konkurencji, wykorzystującej fakt zróżnicowanych wymagań standaryzacyjnych

c) Oddziaływanie na system ochrony zdrowia

Ustawa będzie miała duży i pozytywny wpływ na funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia. Przez ustalenie zakresu interwencji opiekuńczej i obowiązków w tej dziedzinie, zarysowana zostanie po raz pierwszy granica pomiędzy tym co medyczne, a tym co opiekuńcze w opiece długoterminowej. Zapobiegnie to nieuzasadnionemu przejmowaniu przez system ochrony zdrowia obowiązków opiekuńczych, w tym przypadkom przerzucania kosztów. Ochrona zdrowia skupi się na czynnościach strictly medycznych, a nowe rozwiązania pozwalające będą na zapewnienie opieki. Koordynatorem będzie rodzina (bliscy), ale realizatorzy

usług medycznych i opiekuńczych będą mieli – symetrycznie- obowiązek informowania odpowiednich instytucji o uzasadnionych przypadkach zaniedbań. Podmioty medyczne działające w ramach opieki długoterminowej uzyskają możliwość uczestnictwa w rynku usług opiekuńczych i korzystania z nowego źródła finansowania. Pozwoli to na oferowanie usług kompleksowych, da nowe możliwości rozwojowe placówkom ochrony zdrowia działającym w opiece długoterminowej i hospicyjnej. Rzadziej dochodzić będzie do zaniedbań opiekuńczych skutkujących komplikacjami zdrowotnymi i leczeniem szpitalnym. Zakłady opieki zdrowotnej nie rzadziej będą wykorzystywane jako placówki opiekuńcze oraz dla tzw. pobyków socjalnych.

d) Wpływ na rynek pracy

Ustawa będzie miała znaczący i ożywczy wpływ na rynek pracy. Tak jak w innych krajach UE, również w Polsce opieka nad niesamodzielnymi stanie się jednym z najbardziej rozwojowych i chłonnych rynków zatrudnienia, polem innowacji technicznych i społecznych, dużym rynkiem inwestycyjnym. Powstanie w ciągu dekady blisko 200 tys. miejsc pracy w nowych firmach opiekuńczych, prawdopodobnie podobna liczba miejsc pracy zostanie wydobyta z szarej strefy dając początek nowej profesji – asystenta osoby niesamodzielnej. Dla realizacji polityki zatrudnienia osób 50+ ma to ogromne znaczenie. Większość opiekunów stanowią bowiem osoby z największymi trudnościami w aktywizacji zawodowej – kobiety powyżej 50 roku życia. Przy czym wymagania stawiane w ustawie są na poziomie łatwym do udźwignięcia nawet przez osoby o stosunkowo niższym wykształceniu lub próbujące się całkowicie przekwalifikować. Trudna do oszacowania jest liczba tych bliskich, których dzięki nowym świadczeniom i uprawnieniom uda się utrzymać na rynku pracy lub zapobiec ich dezaktywacji. Ekspertyza wylicza, że może to być nawet do 545 280 osób do roku 2025. To ważne w sytuacji, gdy jednocześnie na rynku pracy ubędzie ok. 2 mln pracowników. Widać wyraźnie, że ustawa mocno i konkretnie wpisuje się w politykę państwa w zakresie aktywizacji zawodowej osób starszych. Jedynym zobowiązaniem wobec instytucji rynku pracy jest pokrywanie kosztów składek emerytalno – rentowych za asystentów osób niesamodzielnych, którzy są zarejestrowani jako bezrobotni lub poszukujący pracy, przez okres 6 miesięcy.

e) Wpływ na inne instytucje państwa.

Ministrowie właściwi do spraw zabezpieczenia społecznego i zdrowia będą obowiązani do współdziałania w przygotowaniu rozporządzeń. Wojewodowie zostaną obciążeni prowadzeniem rejestru podmiotów świadczących usługi opiekuńcze dla osób niesamodzielnych oraz zobowiązani do rozszerzenia kontroli na nowe podmioty. Będą też odpowiedzialni za przekazywanie gminom środków na realizację ustawy. ZUS, KRUS i inne systemy emerytalne będą cofały uprawnienia do dodatków pielęgnacyjnych tym ,którzy otrzymają świadczenia z ustawy o pomocy osobom niesamodzielnym, oraz przyjmowały wpłaty na fundusze emerytalno – rentowe za uprawnionych z mocy ustawy. Oba te zdarzenia będą poprawiały kondycję finansową w/w instytucji. Urzędy pracy, w których byli asystenci osób niesamodzielnych byli zatrudnieni jako poszukujących pracy lub bezrobotni będą przekazywać środki z Funduszu Pracy na konta ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych przez okres 6 miesięcy. Jednakże, osoby te znajdą zatrudnienie i nie będą obciążać UP ani potrzebą finansowania aktywizacji ani zasiłków.

f) Wpływ na gospodarkę państwa

Ustawa będzie działała stymulująco na gospodarkę . Powstanie kilkanaście tysięcy nowych firm w sektorze białej gospodarki. Dzięki połączeniu funduszy publicznych (czek) , prywatnych (wkład zainteresowanych i bliskich) wzroście opłacalność w tej branży. Realizacja ustawy pobudzać będzie inwestycje prywatne i publiczne w opiece nad niesamodzielnymi. Poziom koniecznych inwestycji w stacjonarne placówki opieki długoterminowej (zarówno w zdrowiu jaki pomocy społecznej) szacowany był aż na 200 mln zł w 2006 r. do 527 mln w 2020 (A. Kozierkiewicz, K. Szczerbińska, Kraków 2007). W wyniku wprowadzenia ustawy inwestycje te nie musiałyby obciążać sektora publicznego, ale podobne lub większe pieniądze z sektora prywatnego zostaną zainwestowane przez podmioty gospodarcze pragnące świadczyć usługi opiekuńcze.

Ustawa spowoduje, że zwiększy się podaż pracy, dzięki utrzymaniu opiekunów w zatrudnieniu oraz aktywizacji zawodowej osób starszych. Stanie się to w czasie,

gdy z powodów demograficznych znacząco ubywać będzie młodych w wieku produkcyjnym. Szacuje się, że pomiędzy 2015 a 2020 rokiem z polskiego rynku pracy ubędzie 2 mln pracowników, a do 2035 kolejne 2 mln. Pozostanie osób starszych w zatrudnieniu stanie się absolutnym priorytetem.

Rynek usług opiekuńczych będzie miał jednak charakter regulowany. Operujące na nim firmy, pod groźbą wysokich kar, będą zobowiązane do spełnienia standardów, rejestracji i działania według zasad określonych w ustawie. Taki uregulowania są konieczne ze względu na bezpieczeństwo osób często niezdolnych do oceny swojej sytuacji i obrony przed nadużyciami lub zaniedbaniami.

VI. Ocena skutków finansowych przyjęcia ustawy.

1. Liczba osób niesamodzielnych

Do oszacowania liczby osób, które mogą być potencjalnymi beneficjentami czeku opiekuńczego wykorzystane zostały dane zebrane przez Główny Urząd Statystyczny w publikacji „Pomoc społeczna i opieka nad dzieckiem i rodziną w 2015 roku” oraz prognoza ludności na lata 2014-2050¹.

Osoby wymagające wsparcia i mogące być bezpośrednimi beneficjentami czeku opiekuńczego to osoby pobierające zasiłek pielęgnacyjny, korzystające z usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych, osoby, których opiekunowie pobierają świadczenie ze względu na rezygnację z pracy zawodowej ze względu na konieczność opieki nad osobą niesamodzielną (opiekunowie pobierający świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek pielęgnacyjny), a także osoby niepełnosprawne tylko biologicznie (bez formalnego potwierdzenia

¹ GUS, Warszawa 2016 r.

stopnia niepełnosprawności), które nie korzystają ze świadczeń pomocy społecznej, lecz np. kupują usługi opiekuńcze na wolnym rynku lub korzystają z pomocy nieformalnych sieci wsparcia (krewni, sąsiedzi).

Liczbę potencjalnych beneficjentów czeku opiekuńczego można oszacować używając dwóch głównych źródeł danych.

- 1) Pierwszy sposób oszacowania opiera obliczenia na liczbie osób pobierających świadczenia opiekuńcze i korzystających z usług opiekuńczych.
- 2) Drugie podejście zakłada przyjęcie za podstawę obliczeń dane dotyczące liczby osób niepełnosprawnych, które w Narodowym Spisie Powszechnym zadeklarowały poważne lub całkowite ograniczenia sprawności.

Ad 1). Do świadczeń opiekuńczych zaliczamy zgodnie z ustawą z dnia 28 lipca 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2016 r., poz.1518):

- Zasiłek pielęgnacyjny (art. 16) – jest przyznawany w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy osobie niezdolnej do samodzielnej egzystencji i przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, osobie, która ukończyła 75 lat, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21. roku życia.
- Specjalny zasiłek opiekuńczy (art. 16a) – przysługuje osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny², a także małżonkom, jeśli nie podejmują

² Osoby zobligowane do alimentacji zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2015 r. poz. 2082 oraz z 2016 r. poz. 406 i 1271).

zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

- Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej – (art. 17) przysługuje: matce albo ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka, osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności – jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Liczbę osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przedstawia tabela

1. Korzystając z danych GUS dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej napotyka się na problem „zazębiania się” beneficjentów np. osoba niesamodzielna może otrzymywać zasiłek pielęgnacyjny a jednocześnie jej opiekun może pobierać świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek

opiekuńczy. Natomiast z usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych korzystało w 2015 roku 106 209 osób³.

Tabela 1. Przeciętna miesięczna liczba osób korzystających ze świadczeń opiekuńczych

Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba osób korzystających ze świadczeń
Zasiłek pielęgnacyjny	920 750
Świadczenie pielęgnacyjne	111 660
Specjalny zasiłek opiekuńczy	26 790

Źródło: GUS, Pomoc społeczna i opieka nad dzieckiem i rodziną w 2015 roku, Warszawa 2016.

Do obliczeń liczby osób niepełnosprawnych i niesamodzielných przyjęto założenie, że (tabela 2):

- wszystkie osoby, których opiekunowie korzystają ze świadczenia pielęgnacyjnego i specjalnego zasiłku opiekuńczego otrzymują także zasiłek pielęgnacyjny. Ponieważ nie wiadomo, jaka część osób otrzymujących usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze ma przyznany także zasiłek pielęgnacyjny przyjęto do szacunków tylko liczbę osób pobierających zasiłek pielęgnacyjny;
- założono także, że wszystkie osoby pobierające zasiłek pielęgnacyjny oraz wszystkie osoby, których opiekunowie pobierają świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy deklarowałyby w Narodowym Spisie Powszechnym niepełnosprawność;

³ GUS, Pomoc społeczna i opieka nad dzieckiem i rodziną w 2015 roku, Warszawa 2016, s. 222.

- osoby pobierające zasiłek pielęgnacyjny to osoby deklarujące biologiczną niepełnosprawność lub biologiczną i prawną, które w Narodowym Spisie Powszechnym w 2011 roku zadeklarowały poważane lub całkowite ograniczenie sprawności⁴. Takich osób było w 2011 roku 953 629 – zgodnie z wynikami NSP’2011;
- w latach 2015-2035 odsetek osób niepełnosprawnych biologicznie oraz prawnie i biologicznie pozostanie na poziomie z 2011 roku i będzie wynosić 12,2%;
- w latach 2015-2035 odsetek osób z poważnym lub całkowitym ograniczeniem sprawności, czyli osób najbardziej niesamodzielnych pozostanie na poziomie z 2011 roku i będzie wynosił 20,3%.

Tabela 2. Prognoza liczby ludności Polski, liczby osób niepełnosprawnych oraz niesamodzielnych w latach 2015-2025

Rok	Ludność ogółem	Osoby niepełnosprawne biologicznie, prawnie i biologicznie	Osoby niesamodzielne (osoby z poważnym lub całkowitym ograniczeniem sprawności)
2015	38 001 529	4 635 259	940 994
2016	38 001 253	4 635 226	940 987
2017	37 989 781	4 633 826	940 703
2018	37 973 268	4 631 812	940 294
2019	37 951 049	4 629 102	939 744

⁴ Nie uwzględniono osób, które deklarowały brak ograniczeń i brak niepełnosprawności biologicznej, a deklarowały posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności. Założono, że nie są to osoby wymagające wsparcia w postaci usług opiekuńczych.

2020	37 922 556	4 625 627	939 038
2021	37 887 359	4 621 333	938 166
2022	37 845 141	4 616 184	937 121
2023	37 795 741	4 610 158	935 898
2024	37 739 127	4 603 253	934 496
2025	37 675 399	4 595 479	932 918

Źródło: GUS, Prognoza ludności rezydującej dla Polski na lata 2015–2050, Warszawa 2015 oraz obliczenia własne.

Do szacowania zapotrzebowania na określony wymiar usług opiekuńczych jest przyjęcie odsetków osób z danym stopniem niesamodzielnosci takich jak są odnotowywane w Niemczech. W Niemczech populacja osób niesamodzielnych jest podzielona na trzy stopnie w zależności od stanu zdrowia. Osoby wymagające pomocy przez pięć godzin dziennie stanowią 11,3% wśród osób niesamodzielnych (III stopień niesamodzielnosci), osoby o średnim stopniu niesamodzielnosci wymagające codziennej pomocy w postaci usług opiekuńczych przez trzy godziny dziennie stanowią 31,1% (II stopień niesamodzielnosci), osoby niesamozelne, które też muszą korzystać ze wsparcia w postaci usług opiekuńczych, ale w mniejszym wymiarze czasowym (90 minut w ciągu dnia) niż poprzednie dwie grupy, stanowią największą część osób niesamozelnych – 57,2% (I stopień niesamozelności)⁵. Należy zauważyć, że pomoc może być świadczona nie tylko w domu osoby starszej, ale także jeśli przebywa ona w instytucji. W Niemczech ze względu na różnorodność form wspierania osób starszych w instytucjach zamieszkują często osoby sprawne niewymagające lub wymagające nieznacznej pomocy. Instytucje zapewniają większą autonomię i są bardziej zróżnicowane, co sprawia, że są lepiej dopasowane do różnorodnych potrzeb seniorów. Dane dotyczące korzystania z usług opiekuńczych w Niemczech wykorzystane zostaną do oszacowania

zapotrzebowania na usługi opiekuńcze. W Polsce zazwyczaj stopień niesamodzielnosci oznacza się odwrotnie niż w systemie niemieckim i I stopień oznacza największe zapotrzebowanie na pomoc. W szacunkach przedstawionych w tabeli 5 przyjęto jednak oznaczenia używane w Niemczech.

W poniższych obliczeniach przyjęto (tabela 3):

- odsetek najbardziej niesamodzielnym (z III stopniem niesamodzielnosci) na poziomie 11,3%, czyli poziom odsetka osób z poważnym lub całkowitym ograniczeniem sprawności obliczony na podstawie NSP'2011;
- odsetek osób z umiarkowanym stopniem niesamodzielnosci na poziomie 31,1%;
- odsetek osób wymagających najmniejszego – w porównaniu z dwoma pozostałymi stopniami niesamodzielnosci – wymiaru usług opiekuńczych na poziomie 57,2%.

Do oszacowania liczby osób z poszczególnymi stopniami niesamodzielnosci wykorzystano dane z ostatniej kolumny z tabeli 2 (osoby niesamozelne).

Tabela 3. Oszacowanie liczby osób niesamodzielnym według stopnia niesamodzielnosci w latach 2015-2025

Rok	I (najbardziej niesamozelni)	II (średni stopień niesamodzielnosci)	III (lekki stopień niesamodzielnosci)
2018	106 253	292 431	537 848
2019	106 191	292 260	537 533
2020	106 111	292 041	537 130
2021	106 013	291 770	536 631
2022	105 895	291 445	536 033
2023	105 756	291 064	535 334
2024	105 598	290 628	534 532

2025	105 420	290 137	533 629
------	---------	---------	---------

Źródło: obliczenia własne na podstawie GUS, Prognoza ludności rezydującej dla Polski na lata 2015–2050, Warszawa 2015.

2. Liczba opiekunów osób niesamodzielnych

Do oszacowania liczby osób, które są opiekującą się krewnym wymagającym wsparcia, a ty, samym mogą być potencjalnymi beneficjentami czeku opiekuńczego wykorzystana została „Prognoza ludności rezydującej dla Polski na lata 2015–2050” sporządzona przez GUS oraz Diagnoza Społeczna 2015.

W badaniu Diagnoza Społeczna 2015 zadano następujące pytania dotyczące opieki nad osobami niesamodzielnymi:

1. Czy czuł się Pan/Pani odpowiedzialny za zapewnienie opieki starszym rodzicom lub krewnym?
 - a. 11% respondentów odpowiedziało twierdząco na to pytanie
2. Czy opiekuje się Pan/Pani nieodpłatnie dorosłą osobą niepełnosprawną
 - a. 7,2% respondentów opiekuje się taką osobą
 - b. 60,6% spośród tychże respondentów w wieku do 65 lat jednocześnie pracuje
3. Dlaczego nie pracował Pan/Pani w latach 2013-2015?
 - a. 0,8% respondentów nie pracowało ze względu na konieczność opieki nad osobą niepełnosprawną

Do obliczeń przyjęto następujące założenia:

- odsetek osób opiekujących się i pracujących (kolumna druga tabeli 1) pozostanie niezmienny przez cały okres prognozy i będzie na poziomie z 2015 roku tj. 4,3%;
- odsetek osób niepracujących z powodu konieczności opieki nad osobą niepełnosprawną (kolumna trzecia tabeli 1) pozostanie niezmienny przez cały okres prognozy i będzie na poziomie z 2015 roku tj. 0,8%;

- jako wiek produkcyjny przyjęto wiek od 18 lat do wieku emerytalnego, przy czym wiek emerytalnym został przyjęty na poziomie przed jego obniżeniem tj. założono jego podwyższanie się do 67 lat w każdym roku.

W tabeli 4 przedstawiono szacunki liczby opiekunów. Część z osób niepracujących i podających, jako powód zaprzestania aktywności zawodowej konieczność opieki nad niepełnosprawną osobą wsparte czekiem opiekuńczym mogłyby powrócić na rynek pracy.

Tabela 4. Oszacowanie liczby opiekunów, będących w wieku produkcyjnym, osób niepełnosprawnych

Rok	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Opiekują się i pracują	Osoby niepracujące z powodu konieczności opieki
2018	23 698 011	1 019 014	189 584
2019	23 579 946	1 013 938	188 640
2020	23 455 268	1 008 577	187 642
2021	23 279 704	1 001 027	186 238
2022	23 113 842	993 895	184 911

2023	22 974 530	987 905	183 796
2024	22 859 408	982 955	182 875
2025	22 778 206	979 463	182 226

Źródło: obliczenia własne na podstawie GUS, Prognoza ludności rezydującej dla Polski na lata 2015–2050, Warszawa 2015, Diagnoza Społeczna 2015.

3. Liczba potencjalnych beneficjentów czeku opiekuńczego

Liczba osób potencjalnie mogących skorzystać z czeku opiekuńczego przedstawiona w tabeli 5 uwzględnia tylko te osoby, które nie mają opiekunów rodzinnych lub opiekunowie łączą pracę zawodową z opieką nad niesamodzielnym krewnym. Populacja ta nie uwzględnia osób, które zrezygnowały z pracy na rzecz opieki nad niesamodzielnym krewnym i pobierają z tego tytułu świadczenia. Zapewne część z tych osób po wprowadzeniu czeku opiekuńczego rozważy powrót na rynek pracy i skorzysta z czeku opiekuńczego.

Tabela 5. Liczba potencjalnych beneficjentów czeku opiekuńczego według stopnia niesamodzielnosci

Rok	I	II	III	Razem
2018	84 744	233 234	428 970	746 948
2019	84 789	233 357	429 198	747 344
2020	84 822	233 450	429 368	747 640
2021	84 884	233 617	429 675	748 176
2022	84 916	233 707	429 839	748 462
2023	84 904	233 674	429 780	748 358
2024	84 850	233 526	429 507	747 883

2025	84 746	233 237	428 977	746 960
------	--------	---------	---------	---------

Źródło: obliczenia własne na podstawie GUS, Prognoza ludności rezydującej dla Polski na lata 2015–2050, Warszawa 2015, Diagnoza Społeczna 2015, Pomoc społeczna i opieka nad dzieckiem i rodziną w 2015 roku, Warszawa 2016.

4. Koszt wprowadzenia czeku opiekuńczego

Podstawą do estymacji kosztów wprowadzenia świadczenia w postaci czeku opiekuńczego była oszacowana liczba potencjalnych beneficjentów czeku oraz założenie, że w latach 2019-2020 świadczenie zostałoby przyznane tylko osobom z III stopieniem niesamodzielnosci, w latach 2021-2022 osobom z III i II stopniem, a w latach 2023-2025 osoby niesamodzielne bez względu na stopień niesamodzielnosci otrzymałyby prawo do świadczenia.

Tabela 6. Koszty wdrożenia czeku opiekuńczego w latach 2019-2025 (w miliardach złotych)

Rok	Koszt
2019	1,02
2020	1,02
2021	3,26
2022	3,26
2023	8,42
2024	8,41
2025	8,40

Źródło: obliczenia własne na podstawie GUS, Prognoza ludności rezydującej dla Polski na lata 2015–2050, Warszawa 2015, Diagnoza Społeczna 2015, Pomoc społeczna i opieka nad dzieckiem i rodziną w 2015 roku, Warszawa 2016.

Pozostałe skutki finansowe.

1.Oszczędności z tytułu braku możliwości łączenia czeku opiekuńczego z innymi świadczeniami wyniosłyby :

2019 – 2020 – 222 mln rocznie

2021- 2022 – 583 mln rocznie

2023- 2025 – 1404 mln rocznie

Warszawa, 11 maja 2018 r.

BAS-WAPM-1003/18

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L.dz. **PS-1600-304/18**

Data wpływu **14. 05. 2018**

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

**Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej
poselskiego projektu ustawy o pomocy osobom niesamodzielnym
(przedstawiciel wnioskodawców: poseł Marzena Okła-Drewnowicz)**

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r. poz. 32, ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Proponowana ustawa przewiduje udzielanie świadczeń z tytułu niesamodzielnności. Projekt wprowadza definicję normatywną „osoby niesamodzielnnej”. Zgodnie z art. 2 pkt 1 projektu osoba niesamodzielnna to osoba, w stosunku do której wydano orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, ze wskazaniem na stopień niesamodzielnności, w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511). Projekt określa: postępowanie w sprawie przyznania świadczeń, zasady ich realizacji i finansowania, uprawnienia pracownicze związane ze sprawowaniem opieki nad osobami niesamodzielnymi, usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze, zasady i kontrolę świadczenia usług oraz zasady prowadzenia przeszkoleń z zakresu opieki nad osobą niesamodzielną. W projekcie przewidziano powołanie Rady do spraw Osób Niesamodzielnnych. Projekt przewiduje zmianę ustaw: z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 200, ze zmianami), o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778, ze zmianami), z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769, ze zmianami), z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2017 r. poz. 1065, ze zmianami), z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1938, ze

zmianami) oraz z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1827, ze zmianami).

Projekt zawiera przepisy przejściowe. Proponowana ustawa ma wejść w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem

Ze względu na przedmiot projektu ustawy należy wskazać:

- artykuły 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TfUE) dotyczące zasad przyznawania pomocy przez państwo,
- rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013 r., str. 1; dalej: rozporządzenie (UE) nr 1407/2013).

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Projekt zawiera następujące regulacje podlegające ocenie z punktu widzenia zgodności z przepisami prawa UE dotyczącymi pomocy publicznej:

- Składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz na ubezpieczenie zdrowotne, z tytułu świadczenia usług pielęgnacyjno-opiekuńczych przez asystenta osoby niesamodzielnej, opłacałby starosta ze środków Funduszu Pracy. Opłacanie składek przez starostę obejmowałoby okres 6 miesięcy od dnia rozpoczęcia świadczenia usług pielęgnacyjno-opiekuńczych. Składki byłyby opłacane od podstawy stanowiącej kwotę nie wyższą niż wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę. Starosta byłby zobowiązany do opłacania składek, jeżeli asystent osoby niesamodzielnej, bezpośrednio przed zawarciem umowy o świadczenie usług pielęgnacyjno-opiekuńczych, był zarejestrowany jako bezrobotny lub poszukujący pracy (art. 56 ust. 2 oraz art. 85 pkt 2 lit. a projektu).
- Składki na ubezpieczenie zdrowotne asystenta osoby niesamodzielnej, przez okres 6 miesięcy od dnia rozpoczęcia świadczenia usług opiekuńczych, opłacałby starosta od podstawy stanowiącej kwotę nie wyższą niż wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę (art. 88 pkt 3 projektu).
- Asystent osoby niesamodzielnej byłby zwolniony z opłacania obowiązkowych składek na Fundusz Pracy (art. 87 pkt 1 lit. b projektu).
- Pracodawcy oraz inne jednostki organizacyjne nie opłacałby składek na Fundusz Pracy za osoby bliskie sprawujące opiekę nad osobą niesamodzielną oraz za osoby sprawujące nieodpłatnie opiekę nad niebędącym osobą niesamodzielną, długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny. Zwolnienie z opłacania składek dotyczyłoby sytuacji, w których osoby sprawujące opiekę byłyby pracownikami powracającymi z bezpłatnego urlopu w celu sprawowania opieki. Zwolnienie z opłacania składek obejmowałoby okres 12 miesięcy

począwszy od pierwszego miesiąca po powrocie z urlopu (art. 87 pkt 2 projektu).

Wskazane regulacje są podstawą udzielenia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TfUE. Należy więc rozważyć, czy w świetle regulacji prawa UE proponowane środki są dopuszczalne oraz – ewentualnie – do jakiej kategorii pomocy uznanej za zgodną z prawem UE można je zakwalifikować.

Zgodnie z art. 107 ust. 1 TfUE, z zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w TfUE, wszelka pomoc przyznawana przez państwo członkowskie UE lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiejkolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna ze wspólnym rynkiem, w zakresie w jakim wpływa na wymianę handlową. Trybunał Sprawiedliwości UE przyjmuje, że wsparcie udzielone przez państwo członkowskie przedsiębiorcy jest niezgodne ze wspólnym rynkiem, jeżeli zostały spełnione cztery warunki: 1) zostało ono udzielone przez państwo lub przy użyciu jego zasobów, 2) stanowi dla przedsiębiorstwa korzyść, 3) ma charakter selektywny, 4) grozi zakłóceniem lub zakłóca konkurencję oraz wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi¹. Warunki te muszą być spełnione kumulatywnie.

Odnosnie do pierwszego warunku przyjmuje się, że pomoc jest przyznawana przez państwo członkowskie UE, gdy pochodzi z jego zasobów bezpośrednio lub pośrednio, a udzielenie pomocy jest przypisywane temu państwu². Przez korzyść, o której mowa w drugim warunku, rozumie się uprzywilejowanie o charakterze gospodarczym, które może przybierać różne formy (np. dotacji, zwolnienia ze świadczeń, gwarancji kredytowej, nieodpłatnego przeniesienia gruntu)³. Kolejny warunek, selektywność (szczegółność), jest wypełniony wówczas, jeżeli pomoc ma taki charakter, że sprzyja określonym podmiotom gospodarczym lub sektorom gospodarki. Pomoc jest selektywna, gdy polityka rządowa przyznająca korzyści przedsiębiorstwom albo produkcji towarów i usług zawiera pewien element różnicowania zależny np. od wielkości przedsiębiorstwa, struktury siły roboczej, charakteru działalności gospodarczej, formy prawnej czy położenia geograficznego⁴. Odnosząc się do czwartego warunku można wskazać, że pomoc państwa wpływa na wymianę handlową, gdy wzmacnia pozycję danego przedsiębiorstwa w porównaniu z innymi przedsiębiorstwami konkurującymi na wspólnym

¹ Wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 22 lutego 2006 r. w sprawie T-34/02 *EURL Le Levant 001 i in. p. Komisji*, Zb. Orz. 2006, s. II-267.

² Wyrok Trybunału z dnia 13 marca 2001 r. w sprawie C-379/98, *PreussenElektra AG*.

³ B. Kurcz, *komentarz do art. 87 TWE* [w:] A. Wróbel (red.) *Traktat ustawiający Wspólnotę Europejską. Komentarz*, Warszawa 2009, s. 546.

⁴ J.A. Winter, *glosa do wyroku Trybunału z dnia 6 września 2006 r. w sprawie C-88/03 Portugalia p. Komisji* (Zb. Orz. 2006, s. I-07115), CMLRev. 2008, nr 1, s. 183.

rynku⁵. Przyznanie pomocy musi ponadto zakłócać konkurencję na rynku lub grozić takim zakłóceniem⁶.

W przypadku projektu ustawy warunki 1 – 3 można uznać za wypełnione, natomiast wątpliwości budzi to, czy przyznanie pomocy w przewidzianym zakresie może zakłócać konkurencję na rynku lub grozić takim zakłóceniem.

Zgodnie z art. 108 ust. 3 TfUE państwa członkowskie UE są zobowiązane do informowania Komisji Europejskiej, w czasie odpowiednim do przedstawienia swych uwag, o wszelkich planach przyznania lub zmiany pomocy państwa. Natomiast art. 108 ust. 4 TfUE stanowi, że Komisja może przyjąć rozporządzenia dotyczące kategorii pomocy państwa, w odniesieniu do których Rada postanowiła, że mogą one być zwolnione z procedury przewidzianej w art. 108 ust. 3 TfUE. Aktem wydanym na tej podstawie jest rozporządzenie (UE) nr 1407/2013.

Zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1407/2013 pomoc przyznawana przez państwo członkowskie jednemu przedsiębiorstwu nieprzekraczająca 200 000 euro w okresie trzech lat podatkowych nie spełnia wszystkich kryteriów określonych w art. 107 ust. 1 TfUE. Pomoc *de minimis* jest zwolniona z wymogu zgłoszenia Komisji Europejskiej przewidzianego w art. 108 ust. 3 TfUE (motyw pierwszy preambuły oraz art. 3 rozporządzenia). Ponadto rozporządzenie (UE) nr 1407/2013 określa szczegółowe warunki, jakie muszą spełniać środki przyznawanej przez państwo pomocy *de minimis*. Każdy indywidualny przypadek przyznania pomocy *de minimis* jest oceniany z punktu widzenia zgodności z tym rozporządzeniem.

Analiza przepisów projektu wskazuje, że projektowana pomoc państwa przyznawana jednemu podmiotowi nie będzie przekraczała pułapu pomocy określonego w art. 3 rozporządzenia (UE) nr 1407/2013. Można uznać, że proponowana pomoc spełnia warunki określone w rozporządzeniu (UE) nr 1407/2013 i tym samym jest zwolniona z wymogu notyfikacji Komisji Europejskiej, przewidzianego w art. 108 ust. 3 TfUE.

Należy zwrócić uwagę, że każdorazowe przyznanie pomocy beneficjentowi na podstawie proponowanej ustawy będzie podlegało obowiązkowi monitorowania zgodnie z art. 6 rozporządzenia (UE) nr 1407/2013. Na podstawie ustępu 1 tego artykułu, jeżeli państwo zamierza przyznać podmiotowi pomoc *de minimis*, pisemnie powiadamia ten podmiot o przewidzianej kwocie pomocy oraz o jej charakterze *de minimis*, podając wyraźne odniesienie do rozporządzenia (UE) nr 1407/2013, jego tytuł oraz adres publikacyjny w Dzienniku Urzędowym UE. Jednak w przypadku, gdy państwo członkowskie UE ustanowiło centralny rejestr pomocy *de minimis*, zawierający pełne informacje dotyczące wszelkiej pomocy *de minimis* przyznanej przez wszelkie organy w danym państwie członkowskim, art. 6

⁵ Wyrok Trybunału z dnia 17 września 1980 r. w sprawie 730/79, *Philip Morris Holland BV p. Komisji*, pkt 11.

⁶ Wyrok Trybunału z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie C-372/97, *Włochy p. Komisji*, pkt 44.

ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1407/2013 przestaje się stosować z dniem, w którym informacje zawarte w rejestrze obejmują okres trzech lat podatkowych (art. 6 ust. 2 rozporządzenia)⁷.

4. Konkluzja

Projekt ustawy o pomocy osobom niesamodzielnym jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Akceptował:
Dyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Wojciech Arndt

⁷ Istniejący w Polsce centralny rejestr pomocy *de minimis* jest na bieżąco aktualizowaną bazą danych o udzielonej pomocy *de minimis*. Rejestr pomocy *de minimis* umożliwia podmiotom udzielającym pomocy *de minimis* weryfikowanie bezpośrednio przed udzieleniem tej pomocy (na zasadzie dostępu *on-line*) wielkości pomocy *de minimis* otrzymanej już przez danego beneficjenta, a w konsekwencji możliwości udzielenia mu kolejnej pomocy przy uwzględnieniu obowiązującego limitu (zob. *Raport o pomocy de minimis w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2016 r.*, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Warszawa, listopad 2017).

https://www.uokik.gov.pl/raporty_i_analizy2.php [dostęp: 11.05 2018 r.].

Warszawa, 11 maja 2018 r.

BAS-WAPM-1004/18

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L.dz. **DS-1600-305/18**

Data wpływu **14. 05. 2018**

Pan

Marek Kuchciński

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu – czy poselski projekt ustawy o pomocy osobom niesamodzielnym (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Marzena Okła-Drewnowicz) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

Proponowana ustawa przewiduje udzielanie świadczeń z tytułu niesamodzielnosci. Projekt wprowadza definicję normatywną „osoby niesamodzielnej”. Zgodnie z art. 2 pkt 1 projektu osoba niesamodzielną to osoba, w stosunku do której wydano orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, ze wskazaniem na stopień niesamodzielnosci, w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511). Projekt określa: postępowanie w sprawie przyznania świadczeń, zasady ich realizacji i finansowania, uprawnienia pracownicze związane ze sprawowaniem opieki nad osobami niesamodzielnymi, usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze, zasady i kontrolę świadczenia usług oraz zasady prowadzenia przeszkoleń z zakresu opieki nad osobą niesamodzielną. W projekcie przewidziano powołanie Rady do spraw Osób Niesamodzielnymi. Projekt przewiduje zmianę ustaw: z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 200, ze zmianami), o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778, ze zmianami), z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769, ze zmianami), z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2017 r. poz. 1065, ze zmianami), z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1938, ze zmianami) oraz z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1827, ze zmianami).

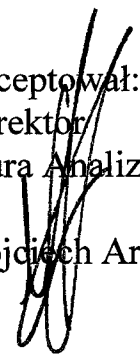
Przedmiot projektu ustawy jest zgodny prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa UE.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy osobom niesamodzielnym
nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.

Akceptował:
Dyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Wojciech Arndt

Warszawa, dnia **5** czerwca 2018 r.

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

Data wpływu: 05.06.2018

Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 11 maja 2018 r., GMS-WP-173-151/18, uprzejmie informuję, że Sąd Najwyższy działając na podstawie art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2018 r. poz. 5 ze zm.) nie zgłasza uwag do *poselskiego projektu ustawy o pomocy osobom niesamodzielnym*.

Z wyrazami szacunku

Myer

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Warszawa, dnia 25.05. 2018 r.

PIERWSZY ZASTĘPCA
PROKURATORA GENERALNEGO
PROKURATOR KRAJOWY

PK I BP 0280.148.2018

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L. dz. 28.05.2018

Data wpływu

Pan

Adam Podgórski

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Henryk Pamić

W nawiązaniu do pisma z dnia 11 maja 2018 r., nr GMS-WP-173-151/18, dotyczącego poselskiego projektu ustawy o pomocy osobom niesamodzielnym, przekazanego Prokuratorowi Generalnemu do wyrażenia opinii w trybie art. 3 § 1 pkt 12 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2017 r., poz. 1767 oraz z 2018 r. poz. 5), uprzejmie informuję, że do przedmiotowego projektu nie przedstawiam opinii.

z pozdrowieniami

Bogdan Święczkowski

Bogdan Święczkowski

ZARZĄD

PREZES

Ludwik Węgrzyn
POWIAT BOCHEŃSKI

WICEPREZESI

Robert Godek
POWIAT STRYZÓWSKI

Janina Kwiecień
POWIAT KARTUSKI

Krzysztof Nosal
POWIAT KALIŃSKI

Andrzej Płonka
POWIAT BIELSKI (woj. śląskie)

Zenon Rodzik
POWIAT OPOLSKI (woj. lubelskie)

Sławomir Snarski
POWIAT BIELSKI (woj. podlaskie)

Zbigniew Szumski
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI

Marek Tramé
POWIAT POLKOWICKI

CZŁONKOWIE

Sebastian Burdzy
POWIAT ŚREDZKI

Zbigniew Deptuła
POWIAT MAKOWSKI

Ewa Janczar
MIASTO NA PRAWACH POWIATU
m.st. WARSZAWA

Edmund Kaczmarek
POWIAT JĘDRZEJOWSKI

Franciszek Koszowski
POWIAT ŚWIECKI

Edmund Kotecki
POWIAT BRZEZIŃSKI

Józef Kozina
POWIAT GŁUBCZYCKI

Adam Krzysztoń
POWIAT ŁANCUCKI

Tadeusz Kwiatkowski
POWIAT DĄBROWSKI

Krzysztof Lis
POWIAT SZCZECINECKI

Andrzej Nowicki
POWIAT PISKI

Marek Pławiak
POWIAT NOWOSĄDECKI

KOMISJA REWIZYJNA

PRZEWODNICZĄCY

Józef Swaczyna
POWIAT STRZELECKI

Z-CA PRZEWODNICZĄCEGO

Andrzej Szymanek
POWIAT WIERUSZOWSKI

CZŁONKOWIE

Marek Chciałowski
POWIAT GARWOLIŃSKI

Andrzej Ciolek
POWIAT GOŁDAPSKI

Janusz Guzdek
POWIAT DZIERŻONIOWSKI

Józef Jodłowski
POWIAT RZESZOWSKI

Krzysztof Maćkiewicz
POWIAT WĄBRZESKI

Szczepan Oidakowski
POWIAT SUWAŃSKI

Andrzej Opala
POWIAT ŁÓDZKI WSCHODNI

DYREKTOR BIURA

Rudolf Bonusiewicz

Or.A.0531/138/18

Warszawa, 4 czerwca 2018 roku

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L. dz.

Data wpływu **05. 06. 2018**

Szanowny Pan

Adam Podgórski

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 11 maja 2018 r. (wpłynęło 17 maja br.)
w sprawie poselskiego projektu ustawy o pomocy osobom niesamodzielnym
(MK-020-969/18) przedstawiam następujące uwagi do przedłożonego projektu.

Rozumiejąc potrzebę zbudowania efektywnego systemu wsparcia osób
niesamodzielnym nie można pomijać kwestii związanych z finansowaniem tego
systemu. Zgodnie z przedłożonym projektem odpowiedzialnym za realizację
świadczeń wskazanych w projekcie ustawy mają być gminy. Zadania mają
mieć charakter obligatoryjnych zadań własnych. W art. 74 projektu wskazano
jedynie, że zadania mają być dofinansowane z budżetu państwa, pozostałe
kwestie mają być regulowane na poziomie rozporządzeń wykonawczych do
ustawy, których propozycji brzmienia nie przedłożono wraz z projektem.
W praktyce oznacza to, że ustawa nie gwarantuje gminom środków
finansowych na realizację nowych zadań z zakresu administracji publicznej,
przy pozostawieniu obecnie realizowanych zadań na praktycznie nie
zmienionym poziomie.

Sama proponowana regulacja nie tworzy spójnego systemu wsparcia osób
niesamodzielnym. W obiegu pozostaną akty prawne określające w odmienny
sposób zasady udzielania pomocy osobom niesamodzielnym. Wydaje się,
że przed wprowadzaniem ad hoc kolejnych mechanizmów wsparcia należałoby
dokonać zasadności utrzymania obecnie funkcjonujących rozwiązań oraz
wprowadzić w ich miejsce regulacje o charakterze kompleksowym. Sam fakt
rozproszenia w różnych aktach prawnych zasad przyznawania świadczeń,
których beneficjentem jest osoba niesamodzielna lub jej opiekun powoduje
chaos i brak możliwości uzyskania w jednym miejscu informacji o wszystkich
przysługujących zainteresowanemu formach pomocy.

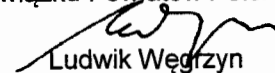
Sama projekt, jeżeli miałby być nadal procedowany w przedłożonym kształcie, będzie wymagał doprecyzowania. Przykładowo lakoniczność proponowanych przepisów w zakresie teleopieki w zasadzie uniemożliwia udzielenie odpowiedzi na pytanie jakie koszty miałyby być refundowane. Nie jest jasne w jaki sposób zatrudniany byłby asystent osoby niesamodzielnej. Z projektu wynika tylko, że usługi asystenta nie będą działalnością regulowaną, co nie usuwa wątpliwości czy osoba taka powinna mieć status przedsiębiorcy. W przypadku usług pielęgnacyjno-opiekuńczych w art. 14 i n. opisana jest procedura przyznania świadczenia, co wskazuje, że weryfikacja prawa do świadczenia dokonywana jest przed jego przyznaniem, a w art. 12 jest mowa o odmowie dokonania zapłaty za już wykonane usługi (wymagana jest decyzja administracyjna) a dodatkowo nie są określone przesłanki odmowy. W art. 21 mowa jest o kosztach pokrywanych przez gminę usług opiekuńczych, chociaż projekt wcześniej nie posługuje się takim pojęciem (mowa jest o świadczeniu pielęgnacyjno-opiekuńczym). Samo pojęcie usług opiekuńczych funkcjonuje na gruncie art. 50 ustawy o pomocy społecznej. Na marginesie zakres świadczeń pielęgnacyjno-opiekuńczych, o których mowa w projekcie ustawy oraz usług opiekuńczych z ustawy o pomocy społecznej częściowo się ze sobą pokrywają, co siłą rzeczy w przypadku wejścia w życie ustawy w proponowanym kształcie będzie rodziło szereg wątpliwości interpretacyjnych.

Szerszej analizy wymagałoby również zestawienie proponowanych regulacji z obowiązującymi przepisami podatkowymi. Przykładowo w art. 10 projektu opisana jest procedura zapłaty za usługi opiekuńczo-wychowawcze po okazaniu czeku opiekuńczego co rodzi pytanie czy w związku z tym, że z jednej strony mamy do czynienia z realizacją zadania publicznego a z drugiej wykorzystywany ma być instrument z zakresu prawa cywilnego, czy czynność taka będzie podlegała opodatkowaniu podatkiem VAT.

Z poważaniem,

Prezes Zarządu

Związku Powiatów Polskich

Ludwik Węgrzyn

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Członek Zarządu
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

Warszawa, dnia 05 czerwca 2018 r.

991100/0230-74/2018/MC
UNP-2018-00172862

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

06. 06. 2018

Pan
Adam Podgórski
Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 11 maja 2018 r., znak: GMS-WP-173-151/18, dotyczące poselskiego projektu ustawy o pomocy osobom niesamodzielnym, w załączeniu przekazuję stanowisko Zakładu, przygotowane przez Departament Legislacyjno-Prawny.

Z szacunkiem,

CZŁONEK ZARZĄDU

[Podpis]
Mariusz Jedynak

991100/0230-74/2018/MC

Stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do projektu ustawy o pomocy osobom niesamodzielnym

W pierwszej kolejności wskazujemy, że przedstawione w projekcie przepisy dotyczące zasad ubezpieczeń społecznych i opłacania składek na ubezpieczenia asystentów osób niesamodzielnym powinny w całości znaleźć się w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778, z późn. zm.), na podstawie której działa Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Poniżej przekazujemy uwagi szczegółowe do projektu z punktu widzenia wykonawcy przepisów.

1. Do art. 56 projektu.

Projektowane przepisy są niejednoznaczne co do zakresu ubezpieczeń, jakim miałyby podlegać asystent osoby niesamodzielnej. Zgodnie z analizowanym przepisem, za asystenta osoby niesamodzielnej, z tytułu świadczenia usług pielęgnacyjno-opiekuńczych, mają być opłacane składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe oraz na ubezpieczenie zdrowotne. Natomiast w projektowanym brzmieniu art. 16 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest też mowa o składce na ubezpieczenie chorobowe, którą miałyby finansować sam ubezpieczony, tj. asystent osoby niesamodzielnej. Przy czym nie przewiduje się zmian do art. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych określającego tytuły ubezpieczenia, przy których występuje ubezpieczenie chorobowe.

Kolejna wątpliwość dotyczy kwestii płatnika składek za asystenta osoby niesamodzielnej. Art. 56 ust. 2 projektu stanowi, że składki na ubezpieczenia społeczne oraz na ubezpieczenie zdrowotne w okresie 6 miesięcy od dnia rozpoczęcia świadczenia usług pielęgnacyjno-opiekuńczych przez asystenta osoby niesamodzielnej opłaca starosta ze środków Funduszu Pracy od podstawy ich wymiaru nie wyższej niż kwota minimalnego wynagrodzenia, a od nadwyżki sam asystent. Taki tryb ma obowiązywać w przypadku, jeśli asystent bezpośrednio przed zawarciem umowy o świadczenie usług pielęgnacyjno-opiekuńczych był zarejestrowany jako bezrobotny lub poszukujący pracy. Tym samym:

- 1) wydaje się zasadnym zastąpienie w art. 56 ust. 2 projektu wyrazu „opłaca” wyrazem „finansuje”. Sformułowanie „opłaca” może powodować wątpliwości co do tego kto i w jakim zakresie zobowiązany będzie przekazywać należne składki do Zakładu jako płatnik składek. W projektowanych przepisach zmieniających ustawę o systemie ubezpieczeń społecznych nie wprowadzono zmian do art. 4 ustawy, definiującego płatników składek. Natomiast jak wynika z dodawanego art. 16 ust. 1e ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w związku z obowiązującym brzmieniem art. 4 pkt 2 lit. d ustawy systemie ubezpieczeń społecznych, płatnikiem na własne

ubezpieczenia będzie sam asystent osoby niesamodzielnej. Ponadto nie jest możliwe, aby za osobę ubezpieczoną z danego tytułu funkcje płatnika składek pełniły dwa podmioty – starosta od kwoty minimalnego wynagrodzenia, a asystent od różnicy – w okresie pierwszych 6 miesięcy świadczenia usług pielęgnacyjno-opiekuńczych;

- 2) rozumiemy, że w powyższych przypadkach asystent jako płatnik składek zobowiązany będzie do opłacania całości należnych składek. Kwestie pozyskiwania przez asystenta środków od starosty na sfinansowanie tych składek powinny zostać uregulowane odrębnie.

Ponadto zawarte w art. 56 ust. 2 projektu pojęcia: „6 miesięcy” i „bezpośrednio”, są niejasne i wymagają doprecyzowania.

Dodatkowo przewidziane w ustawie wprowadzenie instytucji asystenta osób niesamodzielnych będzie wymagało utworzenia nowego kodu tytułu ubezpieczenia. Dlatego też konieczna będzie zmiana rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2009 r. w sprawie określenia wzorów zgłoszeń do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego, imiennych raportów miesięcznych i imiennych raportów miesięcznych korygujących, zgłoszeń płatnika, deklaracji rozliczeniowych i deklaracji rozliczeniowych korygujących, zgłoszeń danych o pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze oraz innych dokumentów (Dz. U. z 2018 r. poz. 804).

2. Do art. 85 projektu.

Z art. 85 pkt 2 projektu wynika, że składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe asystenta osoby niesamodzielnej opłaca asystent na zasadach określonych dla zleceniobiorców. Natomiast zgodnie z obowiązującym art. 16 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe zleceniobiorcy współfinansuje płatnik i ubezpieczony, czyli zleceniodawca i zleceniobiorca, a składkę na ubezpieczenie wypadkowe – płatnik. Składki te w pełnej wysokości opłaca do Zakładu płatnik. Podkreślenia wymaga, że stronami umowy o świadczenie usług opiekuńczych są asystent i osoba niesamodzielna. W tym kontekście projektowana w art. 85 pkt 2 zmiana jest niezrozumiała. Z wprowadzanych zmian nie wynika, aby składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe asystenta były współfinansowane. Ponadto z proponowanego przepisu wynika, że to asystent jest płatnikiem składek. Niejasne jest również, kto jest płatnikiem składek w przypadku gdy składki będzie opłacał starosta (pierwsze 6 miesięcy).

Asystent jest jednocześnie traktowany jako ubezpieczony, co wynika ze zmienianego art. 16 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Wskazuje na to również wymienienie asystenta w zmienianym art. 36 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który nie ma zastosowania do osób opłacających składki na własne ubezpieczenia.

Ponadto treść art. 85 pkt 2 jest sprzeczna z art. 56 ust. 2 projektu. Zgodnie z art. 56 ust. 2 projektu przez 6 miesięcy od dnia rozpoczęcia świadczenia usług pielęgnacyjno-opiekuńczych przez asystenta, który bezpośrednio przed zawarciem umowy o świadczenie

usług był zarejestrowany jako bezrobotny lub poszukujący pracy, składki na jego ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne opłaca:

- 1) starosta ze środków Funduszu Pracy, od podstawy stanowiącej kwotę nie wyższą niż wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę;
- 2) asystent – od podstawy stanowiącej kwotę nadwyżki nad kwotą minimalnego wynagrodzenia.

Natomiast z art. 85 pkt 2 projektu, wprowadzającego zmiany do art. 16 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wynika, że składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe asystenta osoby niesamodzielnej w okresie pierwszych 6 miesięcy świadczenia usług opiekuńczych opłaca starosta.

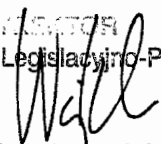
Ponadto w dodawanym do art. 16 ust. 1e i 1f należałoby wyraz „opłaca” zastąpić wyrazem „finansuje”.

Wskazać należy również, że zgodnie z art. 85 pkt 3 projektu, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe asystenta osoby niesamodzielnej ustala się na zasadach określonych dla zleceniobiorców. Zgodnie zaś z art. 18 ust. 3 i 7 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych podstawę wymiaru dla zleceniobiorców, dla których w umowie określono odpłatność za jej wykonywanie kwotowo, w kwotowej stawce godzinowej lub akordowej albo prowizyjnie, stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych. Dla pozostałych zleceniobiorców podstawę wymiaru stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż minimalne wynagrodzenie. W myśl zaś art. 11 projektu, osoba niesamodzielna będąca stroną umowy z asystentem, poleca gminie dokonanie zapłaty za usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze, wykorzystując blankiet czeku opiekuńczego, a gmina dokonuje zapłaty w terminie 7 dni od przedstawienia tego czeku. Z uwagi na powyższe niejasne jest, na jakich zasadach ustalana podstawa wymiaru składek będzie właściwa dla asystenta osoby niesamodzielnej.

3. Do art. 88 projektu.

Wobec założenia, że płatnikiem składek na własne ubezpieczenia społeczne oraz na ubezpieczenie zdrowotne jest asystent, bezprzedmiotowe są propozycje zmian w art. 81 i w art. 86 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Kwestie dotyczące zasad i trybu finansowania składek przez starostę ze środków Funduszu Pracy, ustalanych w wysokości nie wyższej niż wynikającej z wyliczenia ich od kwoty nieprzekraczającej minimalnego wynagrodzenia za pracę, powinny zostać odrębnie uregulowane w przepisach projektowanej ustawy. Częściowo kwestie tę rozstrzyga już art. 56 projektu, który określa wysokość i warunki na jakich starosta może sfinansować składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne za asystenta.

SYGNATOR
Departamentu Legislacyjno-Prawnego

Dominik Wojtasiak

NACZELNA IZBA PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

Naczelna Rada Pielęgniarek i Położnych

02-757 Warszawa, ul. Pory 78, lok. 10, Tel. (22) 327 61 61, Fax. (22) 327 61 60

NIPiP-NRPiP-DM.0025.181.2018

Warszawa, dnia 15 czerwca 2018r.

Pan

Adam Podgórski

Zastępca Szefa Kancelarii

Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Ministrze

W odpowiedzi na pismo nr GMS-WP-173-151/18, które wpłynęło do biura Naczelnej Izby Pielęgniarek i Położnych w dniu 16 maja 2018 roku, dotyczące zaopiniowania poselskiego projektu ustawy *o pomocy osobom niesamodzielnym*, uprzejmie informuję, iż Naczelna Rada Pielęgniarek i Położnych wnosi następującą uwagę do ww. projektu.

W art. 2 punkt 2 i konsekwentnie w dalszej części projektu należy zmienić pojęcie osoby bliskiej.

Przedstawiony projekt definiuje osobę bliską jako osobę sprawującą osobiście nieodpłatną opiekę nad osobą niesamodzielną. Podkreślenia wymaga fakt, iż definicję osoby bliskiej zawiera ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (t.j. Dz. U. z 2017r., poz. 1318), zgodnie z którą określenie *osoba bliska* oznacza - małżonka, krewnego lub powinowatego do drugiego stopnia w linii prostej, przedstawiciela ustawowego, osobę pozostającą we wspólnym pożyciu lub osobę wskazaną przez pacjenta.

W treści projektu pojęcie osoby bliskiej ma różne znaczenie, jako osoby bliskiej w rozumieniu przepisów ustawy o prawach pacjenta oraz jako opiekuna sprawującego opiekę nad osobą niesamodzielną.

Z wyrazami szacunku
Prezes NRPiP*Z. Małas*

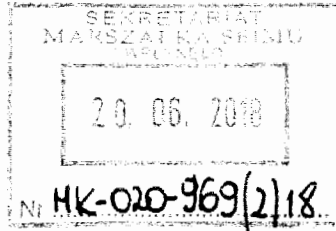
Zofia Małas

NIEZALEŻNY SAMORZĄDNY ZWIĄZEK ZAWODOWY

Komisja Krajowa
80-855 Gdańsk, ul. Wały Piłtowskie 24
tel. 58/ 308-4480, fax /58 308-4219
sekprez@solidarnosc.org.pl

Gdańsk, 19 czerwca 2018 r.

Szanowny Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu RP

W załączeniu przesyłam decyzję Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” nr 78/18 ws. opinii o poselskim projekcie ustawy KP PO o pomocy osobom niesamodzielnym, z prośbą o zapoznanie się z jej treścią i uwzględnienie podczas dalszych prac nad projektem.

Z poważaniem

SEKRETARZ
KK NSZZ „Solidarność”

Ewa Zygorek

SEKRETARIAT
Prezydium Komisji Krajowej
NSZZ „SOLIDARNOŚĆ”
(2)

AMTLEK
SŁUCHOWY
FAX
TELEFON
10-550 41 00 00
(9) NIP 512-070 067

Decyzja
Prezydium KK

nr 78/18

ws. opinii o poselskim projekcie ustawy KP PO o pomocy osobom niesamodzielnym

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” dostrzega potrzebę wsparcia opiekunów osób niesamodzielnich, od lat postulując o systemowe rozwiązania w zakresie opieki długoterminowej w Polsce, która staje się coraz większym wyzwaniem w obliczu zmian struktury wiekowej społeczeństwa.

Projekt ustawy Klubu Poselskiego PO o pomocy osobom niesamodzielnym wychodzi naprzeciw tym wyzwaniom m.in. poprzez wprowadzenie "urlopu wytchnieniowego" dla wszystkich, którzy osobiście opiekują się osobami niesamodzielnymi; tzw. "czeku opiekuńczego" dla tych opiekunów, którzy łączą pracę zawodową z opieką; uelastycznienie czasu pracy dla opiekunów godzących opiekę z życiem zawodowym.

Zdaniem NSZZ „Solidarność” zasadniczą jednak kwestią jest transparentność projektu z reformą orzecznictwa zapowiadaną przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, która ma być przedstawiona jeszcze w tym roku, dlatego bez oficjalnego ogłoszenia decyzji w jakiej formie reforma orzecznictwa wejdzie w życie, trudno jest ocenić spójność projektu z przygotowywaną reformą.

Prezydium KK zwraca także uwagę, że w art. 21 projektu – koszty usług opiekuńczych są wyrażone w procentach w stosunku do najniższego wynagrodzenia – biorąc pod uwagę, że projektodawca chciał odnieść się do wartości minimalnego wynagrodzenia za pracę, NSZZ „Solidarność” nie może zgodzić się na wiązanie zwracanych przez gminę kosztów opieki z wysokością minimalnego wynagrodzenia. Wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę jest corocznie przedmiotem negocjacji partnerów społecznych w Radzie Dialogu Społecznego. Zaproponowane rozwiązanie prowadzi do ograniczenia możliwości wzrostu minimalnego wynagrodzenia, kładąc presję na stronę rządową do wstrzymywania dynamiki wzrostu minimalnego wynagrodzenia, która wpływa bezpośrednio na wysokość wydatków budżetowych potrzebnych na podwyższenie świadczeń powiązanych z minimalnym wynagrodzeniem.

Gdańsk, 18 czerwca 2018 r.

Prezydium KK

NSZZ „Solidarność”

SEKRETARZ
KK NSZZ „Solidarność”

Ewa Zdzienicka
Ewa Zdzienicka

**MINISTERSTWO
RODZINY, PRACY I POLITYKI
SPOŁECZNEJ
SEKRETARZ STANU
PEŁNOMOCNIK RZĄDU
DO SPRAW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
Krzysztof Michałkiewicz
BON-VII.0701.13.2018.MB/ZW**

Warszawa, 15 -06- 2018
SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS
L. dz.
Data wpływu **22.06.2018**

**Pan
Adam Podgórski
Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu**

Szanowny Panie,

W związku z przekazaniem przy piśmie znak: GMS-WP-173-151/18 z dnia 11 maja br. poselskim projektem ustawy o zmianie ustawy o pomocy osobom niesamodzielnym, proszę o przyjęcie poniższej opinii.

Celem poselskiego projektu ustawy *o pomocy osobom niesamodzielnym* jest udzielenie wsparcia osobom niesamodzielnym poprzez przyznanie świadczeń z tytułu niesamodzielnosci (świadczenie pielęgnacyjno-opiekuńcze, refundacja kosztów teleopieki, refundacja kosztów usług pielęgnacyjno-opiekuńczych) oraz przyznanie uprawnień pracowniczych osobom bliskim, które sprawują opiekę nad osobą niesamodzielną.

Projektowana ustawa reguluje m.in. kwestie świadczenia usług pielęgnacyjno-opiekuńczych, w tym rodzaju usług, podmiotów świadczonych usługi, kontroli świadczenia tych usług, a także przeszkolenia z zakresu opieki nad osobą niesamodzielną i finansowania zadań gminy z zakresu przyznania i wypłaty świadczeń.

Z uzasadnienia do projektowanej ustawy wynika, że przepisy w bardzo niewielkim stopniu ingerują w obecne uregulowania prawne. Projektodawcy wskazali, że projekt zawiera regulacje, które pod względem rzeczowym i prawnym stanowią uzupełnienie obecnych uregulowań o niezbędne, nowe świadczenia i uprawnienia.

Uwagi szczegółowe

Na wstępie należy wskazać, że w polskim systemie prawa przewidziano różne rodzaje świadczeń przysługujących różnym kategoriom osób niepełnosprawnych, jak również

świadczenia dla osób opiekujących się osobami niepełnosprawnymi. Specjalne świadczenia dla osób niepełnosprawnych zostały przewidziane w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1383 z późn. zm.) oraz w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1952 z późn. zm.). W ustawie o emeryturach i rentach z FUS przewidziano wypłatę dodatku pielęgnacyjnego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji. W ustawie o świadczeniach rodzinnych określono zasady wypłaty następujących świadczeń opiekuńczych: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy lub świadczenie pielęgnacyjne. Specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne przysługują osobom opiekującym się osobami niepełnosprawnymi.

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769, z późn. zm.) i akty wykonawcze do tej ustawy regulują świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych (standard usług, zasady odpłatności). Projekt ustawy wprowadza nową kategorię usług pielęgnacyjno-opiekuńczych, która może w całości lub części pokrywać się z istniejącymi już rozwiązaniami. Projekt nie dokonuje zmiany w ustawie o pomocy społecznej, istnieje więc ryzyko istnienia obok siebie w gminach dwóch osobnych kategorii usług, co może rodzić wątpliwości co do uprawnienia do skorzystania z obydwóch systemów. Tym bardziej, że projekt zamiennie posługuje się terminami „umowa o świadczenie usług opiekuńczych” i „umowa o świadczenie usług pielęgnacyjno-opiekuńczych”.

Po dokonaniu wstępnej analizy poselskiego projektu o pomocy osobom niesamodzielnym, wątpliwości budzi konstrukcja włączenia systemu świadczeń nad osobami niesamodzielnymi do pomocy społecznej (art. 4 projektu ustawy). Usytuowanie tych świadczeń w odrębnej ustawie może rodzić wątpliwości dotyczące przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, które mają być stosowane do udzielania tych świadczeń. Tworzy się odrębny system kontroli świadczenia usług pielęgnacyjno – opiekuńczych, podczas gdy ustawa o pomocy społecznej posiada już przepisy o nadzorze i kontroli. Wprowadza się wywiad środowiskowy, mimo istniejącego już w ustawie o pomocy społecznej rozwiązania w postaci rodzinnego wywiadu środowiskowego.

W art. 5 projektu ustawy projektodawca wskazał, że w przypadku marnotrawienia świadczeń z tytułu niesamodzielnności lub ich wykorzystania niezgodnie z celem na jaki zostały przyznane, ośrodek pomocy społecznej będzie uchylał decyzję o przyznaniu świadczenia. Pojawia się w tym miejscu wątpliwość, w jaki sposób i przez kogo miałyby być

„marnotrawione” świadczenie, skoro wypłacane jest ono w formie czeku, czyli bezgotówkowej, a zapłaty za usługi dokonuje gmina.

W art. 13 ust. 2 projektu ustawy przewidziano możliwość przyznania świadczeń pielęgnacyjno-opiekuńczych również na opłacenie kosztów pobytu w niektórych placówkach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Projektodawca pominął jednak placówki zapewniające całodobową opiekę, o których mowa w art. 67–69 ustawy o pomocy społecznej, co wydaje się nieuzasadnionym różnicowaniem osób uprawnionych. Natomiast przepis art. 13 ust. 3 projektu ustawy jest nieprecyzyjny, nie zawiera odesłania do konkretnej ustawy.

Ponadto w art. 91 ust. 2 poselskiego projektu ustawy przewidziano możliwość zmiany dotychczas wydanych ostatecznych decyzji o skierowaniu do domu pomocy społecznej i o odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej, jednak przesłanki zawarte w tym przepisie są znacznie węższe, niż przesłanki zmiany decyzji zawarte w art. 106 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej. Należy wskazać, że decyzje o skierowaniu i odpłatności są wydawane od 2004 r. przez ośrodki pomocy społecznej, niejasna jest więc regulacja stanowiąca o zmianie tych decyzji na wniosek ośrodka pomocy społecznej.

W dziale III poselskiego projektu ustawy o pomocy osobom niesamodzielnym wskazano uprawnienia pracownicze dla osób bliskich, czyli osób sprawujących osobiście nieodpłatną opiekę nad osobą niesamodzielną (osobą z orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności), które przeszły w ośrodku pomocy społecznej szkolenie w zakresie sprawowania takiej opieki. Są to:

- urlop bezpłatny w wymiarze do 6 miesięcy udzielany na wniosek osoby bliskiej,
- obniżenie wymiaru czasu pracy, na okres nie dłuższy niż 1 rok - na wniosek pracownika,
- zakaz zatrudniania w godzinach nadliczbowych, w porze nocnej, w systemie przerywanego czasu pracy oraz delegowania poza stałe miejsce pracy - bez zgody pracownika,
- zmiana rozkładu czasu pracy w sposób umożliwiający wykonywanie pracy poza porą nocną (na wniosek pracownika) lub przeniesienie do innej pracy, a w przypadku braku takiej możliwości zwolnienie pracownika ze świadczenia pracy na okres do 6 miesięcy.

Dodatkowo w projekcie przewiduje się 6-miesięczny urlop bezpłatny dla osób opiekujących się długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny (niebędącym osobą niesamodzielną) udzielany na ich wniosek, z którego można by korzystać na analogicznych zasadach jak z urlopu bezpłatnego dla osób bliskich. Poselski projekt ustawy przewiduje także

upoważnienie dla ministra właściwego do spraw pracy do wydania rozporządzenia w sprawie trybu udzielania urlopów bezpłatnych oraz wydawania zaświadczeń o konieczności sprawowania opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny.

Nie kwestionując celowości wprowadzenia nowych uprawnień dla osób opiekujących się osobami niepełnosprawnymi należy zwrócić uwagę, że koszty wprowadzenia regulacji objętych poselskim projektem ustawy poniosą pracodawcy, bowiem wprowadzenie proponowanych rozwiązań może skutkować koniecznością zwiększenia wydajności pracy innych pracowników lub polecania im pracy w godzinach nadliczbowych, ale może także spowodować potrzebę zatrudnienia nowych pracowników, którzy będą wykonywali część zadań niewykonanych przez pracowników korzystających z projektowanych rozwiązań.

Dodatkowo należy wskazać, że ustawą z dnia 10 maja 2018 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1076) wprowadzono zmiany m.in. do Kodeksu pracy mające na celu ułatwienie pracującym rodzicom opieki nad niepełnosprawnymi dziećmi. Zmiany weszły w życie z dniem 6 czerwca br. Ponadto w związku z planowanym rozszerzeniem programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” przewiduje się wprowadzenie kolejnych zmian do Kodeksu pracy, które mają na celu dalsze udogodnienia dla takich osób.

Mając powyższe na względzie wydaje się, że prace nad rozwiązaniami dla pracowników opiekujących się osobami niepełnosprawnymi nie powinny toczyć się dwutorowo, ale należałoby realizować ww. cele poprzez kontynuowanie prac nad projektami rządowymi w tym zakresie.

Odnosząc się do proponowanych w projektowanej ustawie regulacji dotyczących podmiotów świadczących usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze, należy wskazać, że w obecnym porządku prawnym istnieją już regulacje określające wymogi dla podmiotów zajmujących się opieką całodobową. Są to w szczególności przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej dotyczące domów pomocy społecznej (np. art. 57) jak i placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku (art. 67–69). Należy podkreślić, że od tych podmiotów wymaga się posiadania zezwolenia na prowadzenie działalności. W projekcie znajduje się zaś rozwiązanie łagodniejsze – wymóg rejestracji (tzw. działalność regulowana). Powoduje to sprzeczność projektowanych rozwiązań z obecnie obowiązującymi i może stwarzać stan niepewności prawnej, co do przepisów mających zastosowanie w danym przypadku.

Projektodawca określił również sposób finansowania zadań gminy z zakresu świadczeń z tytułu niesamodzielnosci (art. 74). Należy mieć na uwadze, że nałożenie nowych zadań na gminę wymaga zapewnienia gminom środków finansowych na realizację nowego zadania. Wskazanie możliwości uzyskania dofinansowania tego nie zmienia, tym bardziej, że projekt ustawy nie określa poziomu dofinansowania.

Nie jest również zrozumiałe, dlaczego przekazywanie gminom środków na dofinansowanie zadań będzie należało do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, skoro inne zadania z zakresu pomocy społecznej są dofinansowywane za pośrednictwem wojewody, który kontroluje wykorzystanie przez gminy dotacji. Konsekwencją projektowanego rozwiązania będzie konieczność dokonywania kontroli wykorzystania dotacji przez ministra, co z organizacyjnego punktu widzenia wydaje się rozwiązaniem mało efektywnym.

W projekcie ustawy przewidziano również powołanie Rady do spraw Osób Niesamodzielnich która w założeniu ma być organem opiniodawczym ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego (art. 77). Wydaje się, że zaproponowane w projekcie ustawy kompetencje Rady wykraczają poza jej opiniodawczo-doradczy charakter, np. opracowywanie propozycji standardów świadczeń z tytułu niesamodzielnosci czy przygotowywanie standardów kontroli jakości usług.

W dziale IX projektowanej ustawy *Zmiany w przepisach obowiązujących* zaproponowano rozszerzenie art. 6 oraz art. 6b ustawy z dnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511, 1000 i 1076). Projektodawcy zaproponowali wprowadzenie stopni niesamodzielnosci u osób wymagających konieczności stałej lub długotrwałej opieki pomocy, a więc u osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności i dzieci (osób do 16 roku życia), które w orzeczeniu mają przyznane wskazanie konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Proponowane stopnie niesamodzielnosci miałyby zostać określone w kolejnym wskazaniu w orzeczeniu o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności wydanym przez powiatowe/miejskie i wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności w ramach procesu orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, w tym w drodze odwoławczej od decyzji I instancji.

W celu uzyskania rozstrzygnięcia w zakresie określenia stopnia niesamodzielnosci, osoby musiałyby poddać się procedurze orzeczniczej przed zespołem orzekającym, który zobowiązany byłby do rozstrzygnięć w przedmiotowym zakresie wskazując na możliwość

pełnienia ról społecznych, uzależnioną od stopnia naruszenia sprawności organizmu ograniczającego możliwości samodzielnej egzystencji.

Projekt ustawy nie uwzględnia wnioskowania o przyznanie świadczeń rodzicom/opiekunom dzieci do osiągnięcia okresu pełnoletności (art. 90). Pominięta została również kwestia zmiany dotychczasowych orzeczeń o niepełnosprawności, wskazano jedynie na możliwość zmiany orzeczeń o znacznym stopniu niepełnosprawności (art. 91 ust. 1). W tym kontekście należy mieć na uwadze wprowadzenie przepisu, który pozwalałby na uchylenie poprzednich orzeczeń – tak by ostatnie orzeczenie (najbardziej aktualne) było tym, którym osoba niepełnosprawna może się posługiwać (orzekanie w celu wydania orzeczenia z kolejnym wskazaniem spowoduje wielość orzeczeń).

Jednocześnie należy zauważyć, że wskazania określone w orzeczeniu o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, o których mowa w projektowanym art. 7 projektowanej ustawy, nie określają w sposób kompleksowy wymiaru opieki wobec osoby niesamodzielnej („wymiaru odpowiedniego dla stopnia niepełnosprawności”).

Poza możliwością oceny pozostaje kwestia poprawności merytorycznej zaproponowanych w art. 84 projektu ustawy definicji stopni niesamodzielności, oparta z jednej strony na konieczności sprawowania opieki nad taką osobą (wskazanie 7), z drugiej zaś na określeniu czasookresu sprawowania takiej opieki. Kwestia czasookresu, nie wyjaśniona w uzasadnieniu do projektowanej ustawy, pozostaje poza możliwością merytorycznej oceny. Projektodawcy nie wskazali bowiem przesłanek, w oparciu o które określono przyjęte w projekcie czasookresy sprawowania opieki (powyżej 6 godzin, pomiędzy 4 a 6 godzin i poniżej 4 godzin).

Ponadto, w projekcie ustawy zaproponowano, aby Zespół orzekający o niepełnosprawności przysyłał odpis orzeczenia o niepełnosprawności oraz orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności do ośrodka pomocy społecznej. Wątpliwości budzi celowość przekazywania z urzędu ww. orzeczeń do ośrodka pomocy społecznej z uwagi na fakt, że nie każda osoba posiadająca orzeczenie będzie zainteresowana korzystaniem z jakichkolwiek świadczeń pomocy społecznej.

Poselski projekt ustawy przewiduje również:

- 1) zwolnienia z obowiązku opłacania składek na Fundusz Pracy, skutkujące zmniejszeniem przychodów Funduszu Pracy z tytułu składek:
 - a) asystenta osoby niesamodzielnej – art. 87 pkt 1 projektu ustawy wprowadzający zmiany w art. 104 ust. 1 pkt 1 lit. c oraz pkt 3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r.

o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2017 r. poz. 1065, z późn. zm.),

- b) pracodawców oraz innych jednostek organizacyjnych za zatrudnionych pracowników powracających z urlopu dla osoby bliskiej w celu sprawowania opieki nad osobą niesamodzielną oraz osoby sprawującej osobiście nieodpłatną opiekę nad niebędącym osobą niesamodzielną, długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny, w okresie 12 miesięcy począwszy od pierwszego miesiąca po powrocie z tego urlopu – art. 87 pkt 2 projektu wprowadzający zmiany w art. 104a ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*;

- 2) finansowanie ze środków Funduszu Pracy opłacanych przez starostę składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz na ubezpieczenie zdrowotne za asystenta osoby niesamodzielnej, w okresie 6 miesięcy od dnia rozpoczęcia przez asystenta osoby niesamodzielnej świadczenia usług pielęgnacyjno-opiekuńczych, od podstawy stanowiącej kwotę nie wyższą niż wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę, jeżeli asystent osoby niesamodzielnej bezpośrednio przed zawarciem umowy o świadczenie usług pielęgnacyjno-opiekuńczych był zarejestrowany jako bezrobotny lub poszukujący pracy, skutkujące zwiększeniem kosztów Funduszu Pracy (art. 56 ust. 2 projektu ustawy).

Przepis art. 87 pkt 1 projektu ustawy wprowadza zmiany w art. 104 ust. 1 pkt 1 lit. c oraz pkt 3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy polegające na wyłączeniu asystenta osoby niesamodzielnej z obowiązku opłacania składek na Fundusz Pracy. Będzie to skutkowało, po pierwsze – zmniejszeniem przychodów Funduszu Pracy, po drugie zaś – zgodnie z art. 71 ust. 1 pkt 2 lit. d ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy – niezaliczeniem okresu świadczenia usług pielęgnacyjno-opiekuńczych przez asystenta osoby niesamodzielnej do okresu uprawniającego do zasiłku dla bezrobotnych w przypadku zakończenia świadczenia tych usług.

Poza tym wskazać należy, iż w aktualnym stanie prawnym obowiązek opłacania składek na Fundusz Pracy uzależniony jest od łącznego zaistnienia dwóch przesłanek, tj.: istnienia obowiązku w zakresie ubezpieczeń emerytalnego i rentowych oraz wysokości kwot stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (powstaje wyłącznie w sytuacji, gdy wskazane kwoty wynoszą, w przeliczeniu na okres miesiąca, co najmniej minimalne wynagrodzenie za pracę).

Stosownie natomiast do regulacji będącej przedmiotem art. 56 ust. 1 projektu ustawy, asystent osoby niesamodzielnej z tytułu świadczenia usług pielęgnacyjno-opiekuńczych opłaca składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Ponadto, zgodnie z art. 56 ust. 2 projektu ustawy, w okresie 6 miesięcy od dnia rozpoczęcia przez asystenta osoby niesamodzielnej świadczenia usług pielęgnacyjno-opiekuńczych, składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz na ubezpieczenie zdrowotne za asystenta osoby niesamodzielnej opłacane są, cyt.: „od podstawy stanowiącej kwotę nie wyższą niż wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę”, przez starostę ze środków Funduszu Pracy, cyt.: „jeżeli asystent osoby niesamodzielnej, bezpośrednio przed zawarciem umowy o świadczenie usług pielęgnacyjno-opiekuńczych, był zarejestrowany jako bezrobotny lub poszukujący pracy.”.

Zatem:

- 1) mimo istnienia obowiązku w zakresie ubezpieczeń emerytalnego i rentowych, składki na Fundusz Pracy za asystenta osoby niesamodzielnej nie będą opłacane;
- 2) świadczenie w postaci finansowania ze środków Funduszu Pracy składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz na ubezpieczenie zdrowotne za asystenta osoby niesamodzielnej ma charakter obligatoryjny, stanowi więc dodatkowe koszty Funduszu Pracy, które nie mogą być pokryte z limitów środków Funduszu Pracy przyznawanych powiatowym urzędem pracy na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej, co – biorąc pod uwagę fakt objęcia Funduszu Pracy stabilizującą regułą wydatkową – jest niezasadne.

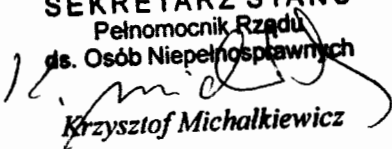
Ponadto, niezasadne jest ponoszenie ze środków Funduszu Pracy nakładów na określoną grupę zawodową (pokrywania w okresie 6 miesięcy od dnia rozpoczęcia przez asystenta osoby niesamodzielnej świadczenia usług pielęgnacyjno-opiekuńczych kosztów składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz na ubezpieczenie zdrowotne za asystenta osoby niesamodzielnej), przy jednoczesnym braku składek na Fundusz Pracy (zwolnieniu tej grupy zawodowej z obowiązku opłacania składek na Fundusz Pracy).

Podkreślić należy, że w projekcie ustawy brak jest przepisów wprowadzających zmiany w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, dotyczących kosztów Funduszu Pracy, o których mowa w art. 56 ust. 2 projektu, w postaci finansowania ze środków Funduszu opłacanych przez starostę składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz na ubezpieczenie zdrowotne za asystenta osoby niesamodzielnej, w okresie 6 miesięcy od dnia rozpoczęcia przez asystenta osoby niesamodzielnej świadczenia usług pielęgnacyjno-opiekuńczych, od podstawy stanowiącej

kwotę nie wyższą niż wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę, jeżeli asystent osoby niesamodzielnej bezpośrednio przed zawarciem umowy o świadczenie usług pielęgnacyjno-opiekuńczych był zarejestrowany jako bezrobotny lub poszukujący pracy.

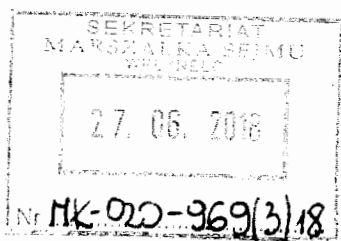
W art. 96 projektowanej ustawy wskazano, że koszty wdrożenia ustawy stanowiąc będą od 1,02 mld zł w roku 2019 do 8,41 mld zł od roku 2025. W uzasadnieniu do projektowanej ustawy brak jest oszacowania skutków finansowych dla Funduszu Pracy z tytułu zmniejszenia przychodów Funduszu z tytułu składek oraz z tytułu zwiększenia kosztów z tytułu finansowania ze środków Funduszu opłacanych przez starostę składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz na ubezpieczenie zdrowotne za asystenta osoby niesamodzielnej, w okresie 6 miesięcy od dnia rozpoczęcia przez asystenta osoby niesamodzielnej świadczenia usług pielęgnacyjno-opiekuńczych, od podstawy stanowiącej kwotę nie wyższą niż wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę, jeżeli asystent osoby niesamodzielnej bezpośrednio przed zawarciem umowy o świadczenie usług pielęgnacyjno-opiekuńczych był zarejestrowany jako bezrobotny lub poszukujący pracy.

Jednocześnie pragnę dodać, że przedmiotowa opinia, wyrażona w trybie art. 34 ust. 6 pkt 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, nie zastępuje stanowiska Rady Ministrów.

SEKRETARZ STANU
Pełnomocnik Rządu
ds. Osób Niepełnosprawnych

Krzysztof Michalkiewicz

Warszawa, dnia 27 czerwca 2018 r.

Marzena Okła - Drewnowicz
Posel na Sejm RP
Przedstawiciel wnioskodawców

Szanowny Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

W odpowiedzi na pismo, znak: GMS-WP-03-66/18, z dnia 6 czerwca 2018 r. w sprawie projektu ustawy o pomocy osobom niesamodzielnym przekazuję w załączeniu uzupełnianie uzasadnienia projektu ustawy zgodnie z wymogami art. 34 ust. 2 pkt 6 i 7 Regulaminu Sejmu RP.

Z poważaniem,

Załącznik do pisma z dnia 27.06.2018 r.

„VII. Założenia do aktów wykonawczych, których wydanie przewiduje projekt ustawy o pomocy osobom niesamodzielnym

Projekt ustawy o pomocy osobom niesamodzielnym zawiera upoważnienia do wydania jedenastu aktów wykonawczych. Akty te zawierać mają powszechnie obowiązujące przepisy o charakterze generalnym i abstrakcyjnym, stanowiące uzupełnienie lub doprecyzowanie przepisów ustawy, stąd przyjęto, że są to rozporządzenia. W zależności od szczegółowej materii jaka ma zostać objęta regulacjami rozporządzeń organem upoważnionym do wydania aktu jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego samodzielnie lub w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia albo ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, a także minister właściwy do spraw pracy po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw zdrowia.

Należy założyć, iż wydając rozporządzenia właściwy minister powinien w szczególności uwzględniać, iż pomoc osobom niesamodzielnym dotyczyć ma osób o zróżnicowanym stopniu niesamodzielnności i o różnej sytuacji rodzinnej związanej z możliwością sprawowania opieki przez osoby bliskie osobie niesamodzielnej. Można też założyć, że w przypadku części z planowanych aktów wykonawczych zasadnym będzie odniesienie się do aktualnej sytuacji budżetu państwa oraz kierowanie się potrzebą racjonalnego wydatkowania środków budżetowych. Część z upoważnień zakłada konieczność określenia w rozporządzeniu wzorów stosownych wniosków i formularzy. W tym wypadku założyć należy względną swobodę właściwego ministra w ustaleniu stosownych wzorów, przy jednoczesnym kierowaniu się wyrażonymi w upoważnieniach wytycznymi przejrzystości i zupełności wzorów. Jednocześnie wzory te nie powinny wprowadzać żadnej nowości normatywnej w regulowanej materii, a powinny ograniczać się jedynie do graficznego określenia układu wskazywanych danych.

Zgodnie z kolejnością przepisów ustawy pierwszym z aktów wykonawczych przewidzianych niniejszym projektem jest rozporządzenie wydane na podstawie

art. 22 ustawy. Zgodnie z tym przepisem minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, wzór książeczki czekowej oraz wzór blankietu czeku opiekuńczego, a także sposób zindywidualizowania blankietu czeku opiekuńczego, biorąc pod uwagę zróżnicowanie wysokości pokrywanych kosztów usług pielęgnacyjno-opiekuńczych w zależności od stopnia niesamodzielności oraz konieczność zabezpieczenia czeku przed sfałszowaniem. Założyć należy że wskazanych wzorach powinno znaleźć się miejsce na wskazanie danych osobowych osoby niesamodzielnej oraz danych podmiotu świadczącego usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze. Wzór powinien też uwzględniać trzy możliwe stopnie niesamodzielności, a co za tym idzie dać możliwość zróżnicowania polecenia zapłaty w zależności od ustalonego stopnia niesamodzielności. Właściwy minister powinien też określić – w sposób dowolny – zabezpieczenia czeku przed sfałszowaniem. Jednym z rozwiązań może być np. zastosowanie naklejki z hologramem.

Zgodnie z art. 23 ustawy minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, sposób przeprowadzania wywiadu środowiskowego, miejsce i terminy jego przeprowadzania, wzór kwestionariusza wywiadu oraz wzory oświadczeń, o których mowa w art. 14 pkt 1 i 2 ustawy, mając na uwadze kompletność danych niezbędnych do przyznania świadczenia pielęgnacyjno-opiekuńczego oraz potrzebę kontroli ośrodka pomocy społecznej nad świadczeniem usług pielęgnacyjno-opiekuńczych, a także uwzględniając sytuacje, w których wypełnia się jedynie poszczególne części kwestionariusza wywiadu. Wydając rozporządzenie minister będzie musiał w szczególności rozstrzygnąć o sposobie i miejscu przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, w tym określić osobę odpowiedzialną za przeprowadzenie wywiadu, zdecydować czy (kiedy) wywiad przeprowadzić u osoby niesamodzielnej, czy (kiedy) w ośrodku pomocy społecznej. Minister powinien też wykonać przepisy art. 107 ust. 1, 4, 4a, 5b oraz 5d ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (przepisy stosowane odpowiednio do wywiadu środowiskowego z projektowanej ustawy – zob. art. 16 ust. 3 projektu). Przy regulacji wskazanej materii, jako symetrycznej z instytucją wywiadu środowiskowego z ustawy o pomocy społecznej, minister

może skorzystać z doświadczeń związanych z wykonaniem upoważnienia z art. 107 ust. 6 tej ustawy.

Zgodnie z art. 24 projektu minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego uzyskuje obligatoryjne upoważnienie do określenia w drodze rozporządzenia kwoty pokrywanych przez gminę miesięcznych kosztów usług opiekuńczych w wysokości innej niż ta wskazana wprost w przepisach ustawy. Przesłanką do automatycznego uruchomienia upoważnienia będzie naruszenie reguły ostrożnościowej wynikającej z ustawy o finansach publicznych. Minister określi wysokość pokrywanych przez gminę miesięcznych kosztów usług opiekuńczych, w podziale na poszczególne stopnie niesamodzielności, tak aby zapewnić ciągłość pokrywania przez gminę miesięcznych kosztów usług opiekuńczych. Należy pamiętać, że rozporządzenie może dotyczyć tylko jednego roku. W kolejnych latach upoważnienie może być aktualizowane po ponownym spełnieniu przesłanek przewidzianych w ustawie o finansach publicznych. Jedynym możliwym założeniem rozporządzenia jest obniżenie wysokości pokrywanych przez gminę miesięcznych kosztów usług opiekuńczych – jednak tak aby zapewnić ciągłość ich wypłacania i odpowiedni poziom pomocy osobom niesamodzielnym

Zgodnie z art. 33 minister właściwy do spraw pracy po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, tryb udzielania urlopu bezpłatnego w celu sprawowania opieki nad osobą niesamodzielną oraz urlopu bezpłatnego w celu sprawowania opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny, a także tryb wydawania zaświadczenia przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego o konieczności sprawowania opieki. Rozporządzenie powinno uwzględniać specyfikę stosunku pracowniczego łączącego uprawnionego do urlopu z pracodawcą. Właściwy minister powinien stworzyć mechanizmy pozwalające na efektywny sposób skorzystania z uprawnienia przy jednoczesnym zagwarantowaniu potrzeb pracodawcy związanych z normalnym tokiem pracy w zakładzie pracy, np. zaprojektować odpowiedni przepływ informacji pomiędzy pracodawcą a uprawnionym do urlopu.

Projekt ustawy przewiduje, że świadczący usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze są obowiązani do świadczenia tych usług na poziomie określonym w standardzie usług pielęgnacyjno-opiekuńczych. Standard ten, zgodnie z art. 41 określi rozporządzenie ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego (wydane w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia). Standard usług powinien dotyczyć poszczególnych rodzajów usług pielęgnacyjno-opiekuńczych, gdzie każdy z odrębnie wskazanych rodzajów będzie dodatkowo opisany poprzez zakres usługi i czas trwania czynności. Jak w przypadku szeregu innych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie przepisów projektowanej ustawy standard usług powinien uwzględniać odpowiednie ich zróżnicowanie w zależności od konkretnego (jednego z trzech) stopnia niesamodzielności.

Pomocnym przy zawieraniu umów o świadczenie usług pielęgnacyjno-opiekuńczych ma być wzór umowy określony rozporządzeniem wydanym na podstawie art. 42 ustawy. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego powinien, poza wyróżnieniem stopnia niesamodzielności osoby niesamodzielnej wskazać we wzorze na wyszczególnienie świadczonych usług. Wzór nie powinien wykraczać poza zakres umowy określony art. 36 projektu ustawy (zobowiązanie do świadczenia usług, cena, czas i miejsce świadczenia usług).

Zgodnie z art. 44 projektu ustawy opiekunem profesjonalnym może być jedynie osoba, która posiada kwalifikacje niezbędne do sprawowania opieki nad osobą niesamodzielną potwierdzone dyplomem lub świadectwem ukończenia wyższej lub ponadgimnazjalnej szkoły o profilu medyczno-społecznym albo dyplomem potwierdzającym kwalifikacje zawodowe lub świadectwem potwierdzającym kwalifikacje w zawodzie w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe. Stosowne przepisy w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa wyższego to przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 46 ust. 1 Prawa oświatowego. Założeniem przepisów wykonawczych z upoważnienia, o którym mowa w art. 62 projektu ustawy, jest wskazanie na te spośród sklasyfikowanych tam zawodów, w których kształcenie uprawnia do uzyskania dyplomu lub świadectwa pozwalającego na zostanie opiekunem profesjonalnym.

Zgodnie z art. 63 projektu ustawy minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, wzór wniosku o wpis do Rejestru podmiotów świadczących usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze, biorąc pod uwagę konieczność ujednolicenia procedury dokonywania wpisów oraz wyodrębnienia oświadczenia stwierdzającego, że dane zawarte we wniosku o wpis do Rejestru są kompletne i zgodne z prawdą oraz, że składający wniosek (oświadczenie) spełnia określone ustawą warunki wykonywania działalności gospodarczej w zakresie świadczenia usług pielęgnacyjno-opiekuńczych. Jako, że jest to (kolejne) rozporządzenie dotyczące określenia wzoru wniosku i jako takie nie tworzy nowych uprawnień i obowiązków dla podmiotu składającego wniosek pozostawiono właściwemu ministrowi znaczny zakres swobody przy formułowaniu przepisów wykonawczych. Minister, poza koniecznością ujednolicenia procedury dokonywania wpisów, ma jedynie ma obowiązek wyraźnego wyodrębnienia w ramach wniosku powyżej przywołanego oświadczenia. W ramach wzoru powinno znaleźć się też pouczenie o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń. Należy też zaznaczyć, że tego typu rozporządzenia (określające wzór wniosku o wpis do rejestru działalności regulowanej) funkcjonują w systemie prawa i same w sobie mogą stanowić odniesienie do skonstruowania podobnego wzoru na potrzeby projektowanej ustawy.

Zgodnie z art. 73 projektu ustawy minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia określi w drodze rozporządzenia program przeszkolenia z zakresu opieki nad osobą niesamodzielną, liczbę godzin przeszkolenia oraz wzór zaświadczenia o ukończeniu przeszkolenia. Wydane rozporządzenie powinno określić odrębnie zasady odbycia przeszkolenia praktycznego i przeszkolenia teoretycznego w podziale na poszczególną liczbę godzin przeszkolenia. Celem przeszkolenia powinno być uzyskanie wiedzy i umiejętności przez szkolonych pozwalających na zapewnienia bezpieczeństwa osobie niesamodzielnej. W szczególności przeszkolenie powinno być gwarancją kompetencji i umiejętności fachowych opiekunów, a co za tym idzie gwarancją jakości świadczonej przez nich pomocy. Można założyć, że program przeszkolenia powinien mieć na celu zapobieżenie licznym i poważnym kontuzjom jakich doznać mogą

bliscy i ich podopieczni jeśli – tak jak to ma miejsce obecnie – nie mają oni podstawowej wiedzy teoretycznej i praktycznej na temat zasad i technik opieki.

Ostatnie dwa przepisy upoważniające z projektu ustawy związane są z zasadami przekazywania środków na dofinansowanie przez budżet państwa zadań gminy z zakresu przyznania i wypłaty świadczeń z tytułu niesamodzielności, w tym kosztów administracyjnych, a także zadań obejmujących przeszkolenia z zakresu opieki nad osobą niesamodzielną. Taki zakres zadań gminy powinien zakładać minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego wydając w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych rozporządzenia na podstawie art. 75 i art. 76 ustawy. Pierwsze z rozporządzeń powinno określać szczegółowe warunki uzyskiwania dofinansowania, tryb składania wniosków oraz przekazywania środków na wyodrębniony rachunek bankowy gminy. Drugie z rozporządzeń powinno określać algorytm przekazywania środków. Do wyliczenia algorytmu niezbędne będzie zebranie danych dotyczących liczby osób, które osiągnęły wiek emerytalny, liczby osób z orzeczoną stopniem niesamodzielności, wysokości miesięcznych kosztów usług pielęgnacyjno-opiekuńczych pokrywanych przez gminę oraz przeciętnej liczby świadczeń pielęgnacyjno-opiekuńczych w miesiącu. Tak zbudowana wartość będzie wartością obiektywną niepozwalającą na dowolność działania ministra w tym zakresie.

Na mocy art. 94 projektu ustawy wyraźnie przesądzono, że rozporządzenie określające algorytm przekazywania środków, wydane w roku wejścia w życie ustawy, nie uwzględni liczby osób z orzeczoną stopniem niesamodzielności oraz przeciętnej liczby świadczeń opiekuńczych w miesiącu.

VIII. Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.”.